

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞLI VE HUZUREVİ
ALGISI: İSTANBUL ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat Yıldız

İstanbul

Nisan, 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET BİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞLI VE HUZUREVİ ALGISI:
İSTANBUL ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat Yıldız

Tez Danışmanı

Dr. Nebiye Konuk

İstanbul

Nisan, 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sosyal Hizmet Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Dr. Nebiye KONUK (Danışman)

Üye Prof. Dr. Kadir CANATAN

Üye Dr. Öğretim Üyesi Mehmet BİRİNCİ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı: İstanbul Örneği**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Murat YILDIZ

ÖZET

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞLI VE HUZUREVİ ALGISI: İSTANBUL ÖRNEĞİ

Murat Yıldız

Yüksek Lisans, Sosyal Hizmet

Tez Danışmanı: Dr. Nebiye KONUK

Nisan-2018, 112 + XIII Sayfa

Toplumsal yapıyı ayakta tutan dinamiklerden birisi kuşakların birbirlerine yönelik tutum ve davranışlarıdır. Sahip oldukları potansiyel nedeniyle gençlerin yaşlılara dönük bakış açıları toplumsal yapının gelişiminde rol oynayan önemli bir belirleyicidir. Yaşlılar ise tecrübeleri ve gelecek nesillerin yetiştirilmesindeki rolleri nedeniyle toplumsal yapı açısından yeri doldurulamaz fonksiyonlar icra etmektedirler. Dolayısıyla, büyük ebeveynler ile torunlar arasındaki zincirin kırılmasının toplumsal yapıda onarılması güç yaralar açacağı söylenebilir.

Modern çağ kuşaklar arasındaki ilişkileri farklı bir platforma taşımıştır. Bu gerçeklik, konu üzerine toplumsal, kamusal ve bilimsel ilginin yönelmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Yapılan literatür incelemesinde, yabancı yazında konuyla ilgili kayda değer oranda bilimsel çalışmanın varlığına tanıklık edilmişken, Türkçe literatürde ciddi bir eksikliğin olduğu görülmüştür. Bu eksikliğe dikkat çekmek ve bir nebze olsa gidermek amacıyla, bu çalışmada öncelikle konuyla ilgili genel bir değerlendirme yapılmış sonrasında ise alan araştırmasıyla gençlerin yaşlılık ve huzurevi algısı incelenmiştir.

Araştırmanın örneklem çerçevesini, Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde küme örneklem yöntemi kullanılmış ve örneklem sayısı 367 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Veriler anket tekniği ile derlenmiştir.

Araştırmanın temel bulguları, öğrencilerin çoğunluğunun 61 yaş üzerini yaşlı olarak değerlendirdiğini, yaşlıların düşüncelerini muhafazakâr olarak algıladıklarını, huzurevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve yaşlılara aile fertleri tarafından daha iyi bakılacağı düşüncesine sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçları konuyla ilgili başkaca bulguları da uygulayıcıların ve araştırmacıların dikkatine sunmaktadır.

Araştırma bulgularının, Türkiye nüfusunun yaşlanması durumunda yaşanacak durumlar ve karşılaşılabilecek problemlerin belirlenmesi, konuyla ilgili politika ve stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması süreçlerinde yol gösterici olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Liseli gençler, Yaşlı algısı, Huzurevi algısı.

ABSTRACT

THE PERCEPTION OF HIGH SCHOOL STUDENTS ON THE ELDERLY AND NURSING HOUSE:

A CASE STUDY IN ISTANBUL

Murat Yıldız

Master, Social Service

Thesis Advisor: Dr. Nebiye KONUK

April 2018, 112 + XIII Page

One of the dynamics that keeps society alive is the attitudes and behaviors of the generations to each other. Due to the potential that the young people have, the perspectives of them towards the elderly are an important determinant in the development of the social structure. On the other hand the elderly are performing irreplaceable functions in terms of social structure because of their experience and their role in raising future generations. Hence, it is possible to claim that the breakdown of the chain between the grandparents and the grandchildren will have an adverse effect on the social structure.

Modern era has transformed the relations between generations into a different platform. This reality has brought about the necessity of addressing the social, public and scientific interest on the subject. In the literature review, it is seen that there is a serious lack in the Turkish literature while witnessing the existence of a scientific research in the foreign literature. In order to draw attention to this shortcoming and to complete this gap , firstly it has been overall studied and then the perception of the young on aging and nursing houses has been studied by means of a field research.

The research sample has been captured from the students at Bahçelievler Anatolian Imam Hatip High School, Prof. Dr. Mumtaz Turhan High School of Social Sciences and Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anatolian High School. The cluster sampling method was used in the selection of the sample and the number of samples was limited to 367 students. The data were compiled with a survey technique.

The main findings of the study reveal that the majority of the students evaluate the people as elderly, above the age of 61, they perceive their thoughts as conservative and they do not have enough knowledge about the nursing homes. They believe that the elderly would be cared better by their own family members. In addition, the results of the research provide other findings to the attention of practitioners and researchers.

It is also possible to say that the research findings will guide the development and implementation of policies and strategies to identify and overcome the future problems, to be encountered when the aging population of Turkey increases.

Keywords: Elderly, High school students, Perception of Elderly, Perception of Nursing home.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Kavramlar.....	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. Genel olarak Aile Kavramı ve Aile Türleri.....	8
2.2. Genel olarak Gençlik Kavramı Tanımları.....	10
2.3. Yaşlanma ve Yaşlılık Kavramları.....	11
2.4. Yaşlı Nüfus Demografisi.....	14
2.5. Artan Yaşlı Nüfusunun Önemi.....	15
2.6. Yaşlılarda Sosyal ihtiyaçlar.....	18
2.7. Yaşlıların Yaşamı ve Yaşlılık Algısına Genel Bakış.....	20
2.7.1. Yaşlıların Yaşam Kalitesi.....	20
2.7.2. Yaşlıların Yaşam Kalitesini Etkileyen Unsurlar.....	21
2.7.3. Yaşlıların yaşam kalitesini değiştiren göstergeler.....	22
2.7.4. Yaşlının Sağlığı ile Yaşam Kalitesi İlişkisi.....	23
2.7.5. Yaşlının Yaşadığı Sosyal Çevresi ile Yaşam Kalitesi İlişkisi.....	24
2.7.6. Yaşlının Fiziksel Çevresi ile Yaşam Kalitesi İlişkisi.....	25
2.7.7. Yaşlının Ekonomik Durumu ile Yaşam Kalitesi İlişkisi.....	27
2.7.8. Yaşam Doyumu.....	27
2.7.9. Kaliteli ve Aktif Yaşlanma.....	29

2.7.10. Yaşlılarda Benlik Saygısı.....	29
2.8. Yaşlılara Verilen Bakım Hizmetleri.....	31
2.8.1. Türkiye’de Yaşlılara Verilen Bakım Hizmetleri.....	31
2.8.2. Yaşlı Bakımında Huzurevleri.....	32
2.9. Yaşlının Günlük Yaşantısında Dininin Etkisi.....	38
2.10. İlgili Araştırmalar.....	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	44
YÖNTEM.....	44
3.1. Araştırmanın Modeli.....	44
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	44
3.3. Veri Toplama Yöntemi.....	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	48
BULGULAR VE YORUMLAR.....	48
4.1.Araştırmamıza katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri.....	48
4.2. Dayanışma Bağlamında Gençlerin Aile Özellikleri.....	49
4.3.Öğrencilerin Yaşlı ve Yaşlılık Algısı.....	50
4.4. İlişkisel Dayanışmada Gençlerin Yaşlılar ile ilişkileri.....	53
4.5. Normlara Dayalı ve İşlevsel Dayanışma kapsamında Yaşlıların Durumu.....	54
4.6.Gençlerin Yaşlı ve Yaşlılık ile ilgili Düşünceleri.....	56
4.7. Gençlerin Huzurevleri Algısına Yönelik Düşünceleri.....	61
4.8. Öğrencilerin Okuduğu Okula Göre Tablo Karşılaştırmaları.....	80
BEŞİNCİ.BÖLÜM.....	82
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
5.1. Sonuç.....	82
5.2. Öneriler.....	85
KAYNAKLAR.....	87
EK TABLOLAR.....	100
EKLER.....	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yaş Grubuna Göre Nüfus Oranı, 1935-2075 14

TABLolar LİSTESİ

Tablo I: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Bağlı Huzurevi ile Huzurevi Yağlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri sayısı, kapasitesi ve huzurevlerinde kalan yağlı birey sayısının yıllara göre dağılımı.....	34
Tablo II. Kamu, zel, belediye, dernek, vakıf ve azınlıklara ait huzurevleri sayısı, kapasiteleri ve bakılan yağlı sayısı.....	35
Tablo 1: “z bakımını gerçekleştirmeyen kişiye yağlı denir” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	51
Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre “z Bakımını gerçekleştirmeyen kişiye yağlı denir” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	52
Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre “Belli bir yağa gelmiş bireylere yağlı denir” ifadesi.....	52
Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlıyla aynı masada yemek yemekten hoşlanıp hoşlanmadığı” ifadesinin karşılaştırılması.....	56
Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlı, cömert ve iyi kalplidir” ifadesinin karşılaştırılması.....	57
Tablo 6: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlı misafirperverdir “ ifadesinin karşılaştırılması.....	57
Tablo 7: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlı esprili ve hoşgörülüdür “ ifadesinin karşılaştırılması.....	58
Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlılar gençleri sevmez” ifadesinin karşılaştırılması.....	58
Tablo 9: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlılar bencil ve hoşgörüsüzdür” ifadesinin karşılaştırılması.....	59
Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlılar hep hastadır” ifadesinin karşılaştırılması.....	59
Tablo 11: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlı muhafazakârdır” ifadesinin karşılaştırılması.....	60
Tablo 12: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yağlı Memnuniyetsizdir” ifadesinin karşılaştırılması.....	60
Tablo 13: Öğrencilerin Huzurevleri Hakkında bilgisinin Olup Olmadığı.....	61

Tablo 14: Öğrencilerin Daha Önce Huzurevi Ziyaretinde Bulunup Bulunmadığı.....	62
Tablo 15: Öğrencilerin Huzurevleri Hakkındaki Bilgiyi Nereden Öğrendikleri.....	62
Tablo 16: “Huzurevlerinin gerekli kurumlar olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	63
Tablo 17: “Huzurevleri şehrin içinde yer almalıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi....	63
Tablo 18: “Tüm huzurevleri ücretsizdir” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	64
Tablo 19: “Huzurevlerinde Kimler Kalır” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	64
Tablo 20: “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	65
Tablo 21: “Yaşlıların huzurevlerinde bakılması gerektiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	65
Tablo 22: “Huzurevlerindeki eğitilmiş kişilerin yaşlılara daha fazla özen göstereceğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	66
Tablo 23: “Huzurevleri yaşlılar için bir sosyalleşme alanıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	66
Tablo 24: “Huzurevlerinde kalan yaşlıları aileleri istememektedir” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	67
Tablo 25: “Yaşlı bireylerin ailelerinin, maddi imkansızlıkları dolayısıyla huzurevi bakımına verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	67
Tablo 26: “Yaşlıların aile bireylerine yük olmamak için huzurevlerinde kaldıklarını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	68
Tablo 27: “Yaşlıların huzurevlerinde mutlu olacağını düşünmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	68
Tablo 28: “Huzurevlerinde, yaşlılara iyi bakıldığını düşünmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	69
Tablo 29: “Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi	69
Tablo 30: “Yaşlılara huzurevlerinde yeterli hizmetlerin verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	70
Tablo 31: “Ülkemizde huzurevlerinin gelişmesi gerektiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	70

Tablo 32:“Ülkemizde huzurevi sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	71
Tablo 33:“Huzurevlerinde kalan yaşlılara gereken psikolojik destek verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	71
Tablo 34:“Ülkemizde huzurevlerine gereken denetim yapıldığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	72
Tablo 35:“Huzurevlerinde çalışan personellerin bilinçli olarak hazırladığı sosyal aktivitelerin yaşlıların hayattan kopmamalarına önemli katkı sağladığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	72
Tablo 36:“Huzurevlerinin sosyal faydadan çok mali rant sağlayan kurumlar olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	73
Tablo 37:“Refah seviyesinin yükselmesi ile huzurevi ihtiyacının arttığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	73
Tablo 38:“Gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi.....	74
Tablo 39:Öğrencilerin Yaşlanınca Huzurevinde kalmak isteyip İstemediği.....	74
Tablo 40:Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdi huzurevi bakımına verip vermeme, Öğrenci ailesinin geliri” karşılaştırılması.....	75
Tablo 41:Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Huzurevleri hakkında bilgisinin olup olmama, daha önce huzurevi ziyareti yapıp yapmama” ifadesinin karşılaştırılması...	76
Tablo 42:Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Ebeveynlerini (Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verip vermeme, yaşlanınca huzurevinde kalıp kalmama” ifadesinin karşılaştırılması.....	76
Tablo 43:Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlanınca Huzurevinde kalıp kalmama, Ebeveynlerin(Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verilmesi” ifadesinin karşılaştırılması.....	77
Tablo 44:Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Daha önce huzurevi ziyaretinde bulunup bulunmadığı, yaşlanınca huzurevinde kalıp kalmama” ifadesinin karşılaştırılması.....	77

Tablo 45:“Öğrencilerin ailelerinin memleketlerinin hangi bölgede olduğu, ebeveynlerini (Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verip vermeme ile yaşlandığında huzurevinde kalıp kalmayacağı” İfadelerinin Karşılaştırması.....	78
Tablo 46:“Öğrencilerin okuduğu okul ile yaşlılarının huzurevinde bakılması gerektiği” İfadelerinin Karşılaştırması.....	80
Tablo 47:“Öğrencilerin öğrenim gördüğü okul ile gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretlerinin sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır” İfadelerinin Karşılaştırması.....	81

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

BB (baby boomer) kuşağı dediğimiz 1944-1960 doğumlu insanların; şunda dede, nine oldukları o dönemde yaşadıkları hayatta eşleriyle araları açıldığında, alternatiflere yönelmeden aralarını düzeltmelerinin mümkün olduğuna, çocuklarıyla aralarına kara kediler girdiğinde bu durumun vakit geçirmeden telafi edilmesinin gerekliliğine, arkadaşlarıyla, komşularıyla, dostlarıyla bağları koptuğunda; yenilerini aramakla vakit kaybetmeyip, aralarındaki bağları tekrardan bağlamalarının kaçınılmaz olduğuna inanıyorlardı. Yani yeni neslin onarıcı, telef edici, tamir edici, arabulucu özellikler kazanmasına önyak oluyorlardı. Bu nedenle BB (baby boomer) kuşağı ile yeni nesil olan Z kuşağının birlikte olmasının geleceğimiz için kültürlerin ve hayatın yeni yapılanmasına katkıları kaçınılmazdır.

Yaşlılık; bireylerde önlenmesi mümkün olmayan fiziksel değişimlerin ve kayıpların görüldüğü, sosyo-ekonomik, çevresel, sağlık, eğitim gibi faktörleri de içeren geniş bir kavramdır. Yaşlı bireylerin yaşamlarını etkileyen faktörlerin yalnızca kronolojik yaşlanmaya bağlı olarak ortaya çıkmadığı, aynı zamanda toplum yaşamındaki değişimlerin de yaşlı bireylerin yaşamlarını biçimlendirdiği açıktır. Aile yapısının değişmesi ve geleneksel geniş aileden çekirdek aileye dönüşüm süreci nesiller arası iletişimi etkilemektedir. Kadının çalışma yaşamına girmesi ve ailelerin yaşamlarını daha sınırlı mekâna sahip konutlarda sürdürmeleri, köyden kente göçlerin artması ile birlikte köyde yaşlıların yalnız kalması ya da kente göç etmiş olan çocuklarının yanında yabancı bir çevrede yaşaması gibi toplumsal değişimler ve beraberindeki sorunlar giderek artmaktadır. Olumlu açıdan bakıldığında ise geleneksel büyük ebeveyn-torun ilişkisi aile içi eğitimde önemini korumakta, yaşlıların öğrencilerin fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerine olan katkısı kaçınılmaz olarak görülmektedir.

Kalaycıoğlu ve araştırma ekibi tarafından yapılmış olan “Yaşlılar ve Yaşlı Yakınları Açısından Yaşam Biçimi Tercihleri” araştırmasında; yaşlıların yakınlarıyla yapılan görüşmelerde yaşlı aile büyüklerine bakmanın çeşitli güçlükleri beraberinde

getirdiği belirtilmiş olsa bile, yaşlıların bakımının yakınları tarafından kendi sorumlulukları olarak algılandığı saptanmıştır. Geleneksel kesimdeki aileler yaşlı aile büyüklerinin bakımını ihmal etmediklerini belirtirlerken; modern kesimden ailelerin maddi konulardan çok ziyaret etme, arayıp sorma ve zaman ayırma gibi ilgi gösterme konusunda eksikliklerinin olduğunu düşündükleri ortaya konulmuştur (Kalaycıoğlu, vd. 2003: 118-122).

Ülkemizde, genç nüfusun fazla olduğu söylense de yapılan istatistiki çalışmalarda nüfusumuzun yaşlanma oranı artış göstermektedir. Yaşlılarımızın kimseye muhtaç olmadan, kendi evlerinde hayatlarını sürdürmeleri için aile bütünlüğü zayıflatılmadan ve yaşlılar dışlanmadan çözüm üretilmesi ülkemiz için önemlidir. Özellikle toplumumuzun yaşlıları anlamaya yönelik çalışmalar, yaşlıları olduğu gibi görme bakış açısı, yeni bir perspektif geliştirme çabası, uzun vadede toplumun bütünlüğünün korunması için uygun ortamın oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Ebeveynle torun arasında kırılan zincir, geçmiş ile bağların kopması, kültürün gelecek kuşaklara aktarımının engellenmesi anlamına gelmektedir. Bugün gençler her türlü bilgiye internetle ulaşabilmektedir. Ancak kültürel tutum ve davranışların internet ortamından öğrenilmesi mümkün değildir. Dede ve nineleri ile büyümeyen çocuklar, dede ve ninelerinden alacakları bilgilerden yoksun büyümektedir. Geniş aile içerisinde büyük ebeveynlerinin yanında büyüyen çocukların, yaşlıların tecbelerinden, bilgi birikimlerinden, yol gösterici yönlerinden cesaretlerinden faydalanarak, aidiyet duygularının artmasına, kültürel yapılarının gelişmesine, örf ve adetlere saygılı gençler olarak yetişmesine vesile olacağı düşünülmektedir.

Hazer'e göre; yabancı yazında konuyla ilgili kayda değer oranda bilimsel çalışmanın varlığına tanıklık edilmişken, ülkemizde ciddi bir eksikliğin olduğu görülmüştür (Hazer, 2011: 2). Kültürlerarası farklılıkların veya küresel dünya da benzerliklerin saptanması açısından ülkemizde de konu ile ilgili daha fazla çalışmaların yapılmasını gerektiği kanıksanamaz bir gerçektir. Özellikle toplumumuzun geleneksel yapısında torun sevgisinin ayrı bir yerinin olduğu, bir toruna sahip olmanın büyük ebeveynler için apayrı özel bir durum olarak karşılandığı, torun veya torunlar ile geçirilen vakit, onlar ile oyun oynamak, sevmek kimi zaman bakımına yardımcı olmak aile büyüklerine mutluluk vermekte, özellikle günümüzde anne ve babanın çalıştığı günümüz ailelerinde, çocukların bakım sorunu ortaya çıktığı bilinmektedir. Aileler çocuklarının bakımı için öncellikle kendi anne ve babalarını

tercih etmekte anne ve babalarından destek alamadıklarında ise bir bakıcıya yönelmektedir. Bu nedenle, dede ve ninenin torunlarının sağlıklı ve güvenli bir ortamda önemli bir rol üstlendikleri gözler önüne serilmektedir.

“Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre, bugün dünyada 650 milyon olan 60 yaş ve üstü yaşlı nüfusun, 2050 yılında 2 milyara ulaşacağı beklenmektedir. Uzun yaşam, sağlıklı olmanın işareti, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde dünya nüfusunun yaşlanması, küresel sağlığın iyiye gittiğinin göstergesi olarak ifade edilmektedir. Dünyada en hızlı büyüyen yaş grubunun, 60 yaş ve üstü yaşlı nüfusu olduğu da belirtilmektedir (WHO, 2009). Birçok gelişmiş ülkede özellikle son 10 yıl içinde düşük doğum oranları ve yüksek yaşam beklentisi görülmektedir” (Bengtson, 2001; Office for National Statistics, 2005; Akt: Hazer, 2012: 125).

Türkiye’de yapılan yaşlılık ile ilgili araştırmalarda “1985 yılında % 4.2 olan 65 yaş ve üzeri nüfusun, 2000’de % 5.6 olduğu görülmektedir. 2020 yılında ise bu oranın % 7.7’ye yükselmesi beklenmekte olup, 2002 yılında 70 yıl olan doğumda beklenen yaşam süresi 2020 yılında 73.9 yıla ulaşacağı” tahmininde bulunmaktadır (Yahyaoglu, 2013: 3). Öte yandan, “yaşam süresinin uzaması, ulusların nüfus yapısının değişimi, aile yapısı ve ilişkilerinin değişimi ve devletlerin sorumluluklarının değişmesi ile birlikte kuşaklararası ilişkiler de değişime uğramaktadır” (Bengtson ve ark., 2007 Akt: Tamer, 2015: 9). Son dönemde kuşaklar arasındaki dayanışmanın bu gelişmeler ışığında kavramsallaştırılmasına ve modellerin gözden geçirilmesine dönük çabalar dikkat çekmektedir.

Artan yaşlı nüfus; işgücü, ekonomi ve yaşlı bakımı gibi pek çok toplumsal konuda sorunların ortaya çıkmasına sebep olduğu bilinmektedir.

Yaşlı kişiler; “Aile ve toplum tarafından desteklenmeli, ihtiyacı olanlara uygun bakım hizmetleri verilmelidir. Her toplumun kültürel değerler sistemine uygun bir biçimde korunmalı ve gözetilmelidir. Asgari düzeyde fiziksel, zihinsel ve ruhsal iyiliği kazandıracak ve sürdürecektir sağlık bakımına sahip olmalıdır. Yaşamlarını kendi başlarına sürdürebilecekleri, gereksinim duyduklarında korunabilecekleri ve bakılabilecekleri çeşitli sosyal hizmetlere ve yasal düzenlemelere sahip olmalıdır. İnsana yakışır ve güvenli bir ortamda, sosyal ve zihinsel yönden desteklenecekleri, kendilerini geliştirebilecekleri, koruma ve rehabilitasyon hizmeti alabilecekleri, uygun kurumsal bakım modellerinden yararlanmalıdır. Bir huzurevi ya da rehabilitasyon

merkezinde yaşamaları durumunda; ihtiyaçlarına, inançlarına, haysiyetlerine, özel yaşamlarına (mahremiyetlerine), bakımları ve yaşam biçimleri hakkında kendi kararlarını vermelerine tam olarak saygı görmelidir”¹

Çalışma konusu gereği liseli gençlerin yaşlı, yaşlılık ve huzurevi algısı anket ile araştırılarak anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma ile hayatımızın önemli bileşeni olan yaşlılarımız ile sağlıklı ve güçlü bağlar kurabilmenin, birbirimize olan ihtiyacın olumlu yönden temin edilmesi, geçmiş ile gelecek arasında köprü olarak gençler arasında farkındalık oluşturma, yaşam döngüsü içerisinde her bireyin yaşlılığa kadar alacağı yolda, sürecin sağlıklı yol alabilmesinde güçlü bağların kurulması ve huzurevlerine dair çalışmalara dikkat çekilmektedir.

Bu tez beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm çalışmanın konusu sorunsalı, amacı, önemi, hipotezi, sınırlılıkları ve kavramlar kısmını içermektedir. İkinci bölüm kavramsal ve kuramsal çerçeve kapsamında, aile kavramı ve aile türleri, gençlik kavramı tanımları, yaşlanma ve yaşlılık kavramları, yaşlı nüfus demografisi, yaşlılara verilen bakım hizmetleri, Türkiye’de yaşlılara verilen bakım hizmetleri, yaşlı bakımında huzurevleri hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme ve veri toplama yöntemi anlatılmıştır. Dördüncü bölümde yapılan anketin bulguları çözümlenerek yorumlanmıştır. Beşinci bölümde sonuç ve öneriler kısmı yazılmış, en sonunda ise kaynakça ile anket ile alakalı ek tablolar verilmiş ve yapılan yazışmalar ek olarak konulmuştur.

¹ <http://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/uluslararasi-mevzuat/birlesmis-milletler-yasli-ilkeleri>. Erişim tarihi 15.03.2017

1.1. Problem

Türkiye nüfusunun her geçen gün hızla yaşlandığı bilinmektedir. Sanayileşmiş ülkelerde nüfusun önemli bir bölümünün yaşlılardan oluşmasıyla birlikte yaşlılara yönelik sağlık, bakım ve sosyal hizmetlerin sosyal güvenlik sistemi ve bütçenin büyük bir bölümünün yaşlılara harcanması bunun sonucu tüm sosyal politika alanlarına doğrudan ya da dolaylı olarak yansımaktadır.

İstanbul'da 100 civarında huzurevi bulunmakta ve her geçen günde huzurevlerinin sayısı artmaktadır. Bu ailelerin yaşlılarına sahip çıkmadıkları ve bakamadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple lise öğrencilerinin yaşlılarına ebeveyn olduklarında nasıl davranacakları hususu ve yaşlılarına sahip çıkıp çıkmayacakları araştırılması gerekmektedir. Araştırmanın ana problemi lise öğrencilerinin “yaşlı”, “yaşlılık” ve “huzurevi” hakkında genel eğilimlerinin anlamaya çalışmaktır. Buna ek olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

- 1-Lise çağındaki gençler yaşlıları sorun olarak mı görüyor?
- 2-Lise çağındaki gençler ebeveynlerinin yaşlılığında onların bakımını üstlenir mi?
- 3-Lise çağındaki gençler huzurevlerini bir ihtiyaç olarak mı görüyor?
- 4-Gelir düzeyinin yaşlı ve huzurevi algısı üzerine bir etkisi var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç lise öğrencilerinin, yaşlı ve yaşlılığı nasıl tanımladıkları, yaşlı bakımı ve huzurevleri hakkında ne düşündüklerinin incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yaşlı nüfusun hızla artması, uzun yaşam ile birlikte gelen yalnızlık, yoksulluk, kronik hastalıklar, bakım ve destek gereksinimi; yaşlı sorunları ve yaşlılık hizmetlerinin tüm yönleri ile yeniden ele alınması ile kuşaklararası dayanışma ve işbirliğinin önemini de gündeme getirmektedir. Bu durumda, politik düzenlemelerin karşılıklı dayanışma yapılarının devamına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma ile hayatımızın önemli bileşeni olan yaşlılarımızla sağlıklı ve güçlü bağlar kurabilmenin, birbirimize olan ihtiyacın olumlu yönde temin edilmesi, lise

öğrencilerinin huzurevine bakış açısının ne yönde olduğu ve lise öğrencilerinin yaşlılıkla ilgili düşüncelerine dikkat çekilmektedir.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

1. Lise öğrencileri, yaşlıları bakıma muhtaç kişiler olarak görmektedirler.
2. Lise öğrencilerinin, yaşlı ebeveynleri (dede-nine-torun) ile ilişkisi devam etmemektedir.
3. Lise öğrencileri, yaşlıları bilgi sahibi danışılacak kişiler olarak görmektedirler.
4. Lise öğrencileri yaşlıları, belirli bir fiziksel özellikler gösteren (saçları beyazlamış, teni buruşmaya başlamış, belli görme bozuklukları olan, hastalık sayısı fazla olan, boyu kısalmaya başlamış vb.) bireyler olarak algılamaktadır.
5. Lise öğrencileri yaşlıları memnuniyetsiz olarak görmektedirler.
6. Lise öğrencileri, anne ve babasına yaşlılığında bakmaya istekli olacaktır.
7. Lise öğrencileri, huzurevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.
8. Lise öğrencileri yaşlanınca huzurevinde kalmak istememektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma İstanbul ili, Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan, rastgele seçilen 367 öğrenciden elde edilen anket verileri ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma, 21.03.2016-30.03.2016 Tarihleri arasında uygulanmış olup araştırma tarihleri ile sınırlıdır.
3. Veri toplama aracı olan anket, soruları ile sınırlıdır.
4. Öğrencilerin, anket sorularını doğru ve içten cevaplandırdıkları varsayılmıştır. Dolayısıyla araştırma verilen cevaplar ile sınırlıdır.

1.6. Kavramlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramların tanımları şu şekildedir.

Öğrenci: Bu araştırmada öğrenci kavramı, lise hazırlık sınıfı, 9’uncu sınıf, 10’uncu sınıf, 11’inci sınıf ve 12’nci sınıflarda okuyan lise öğrencilerini kapsar.

Gençlik: Türk Dil Kurumu genci “yaşı ilerlememiş, gelişmesini tamamlamamış olan, yeni, gelişmekte olan” şeklinde tanımlamış (Akt: Nair, 2015:47), bir başka tanımlamada ise “gençlik ekonomik ve sosyal bakış açısıyla, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi”(Certel, 2010: 2)olduğu söylenmektedir.

Aile: “Biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, o güne dek toplumda oluşturulmuş özdeksel ve tinsel zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir birim” olarak tanımlanmaktadır (Sayın, 1990: 9). Aile ilk insandan itibaren var olan bir kurumdur. **Çekirdek Aile**, Sadece “Anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan bir aile” olarak tanımlanmaktadır (Canatan, 2011: 91). **Geniş Aile**, “Kırsal yörelerde yaygın bir biçimde görülen bir aile türüdür, Dikey ve yatay kuşaklar anne veya baba soy zinciri boyunca yayılım göstermektedir” (Canatan, 2011: 90).

Yaşlı: “Fizyolojik ve sosyal açıdan fikir birliğine varılan kavram olarak tanımlanmakla birlikte, yaşlanmanın zamanla değişen sosyolojik, biyolojik, psikolojik ve kültürel süreçlerin sonunda oluştuğu da kabul edilmektedir” (Gözübüyük, 2014: 14).

Huzurevi: “İhtiyacı olan yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak ve bakmak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını ifade etmektedir”.²

² 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu,

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2828.pdf>, Erişim tarihi:15.03.2017.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Aile, bireylerinin kendi aralarında ki sevgi, saygı, bağlılık, sosyal ilişkilerden oluşan kurum olarak tanımlanmaktadır. Anne-babaların çocukları ile ilişkileri tek yanlı olarak düşünülmemelidir. Anne-babanın çocuklarına duydukları sevgi karşılıksızdır. Bu nedenle çocuklarına duyulan bu sevginin yaşlanınca da çocuklarının Anne-babasına göstermesi, her toplumun önceliklerindedir. Ülkemizde ve dünyada yaşlı nüfus, eğitim düzeyinin değişmesi, beslenmenin geliştirilmesi, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, doğum oranlarının azalması, tıbbi teknolojide yaşanan gelişmeler gibi nedenlerle artış göstermektedir.

Araştırmalar; bireylerin yaşamında doğal bir süreç olarak kabul edilen yaşlanma olgusunun tüm canlılarda görülen fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel değişimler olduğunu göstermektedir. Yaşlanma evrensel olmakla birlikte bireylerde farklılık göstermektedir. Gözübüyük'e göre yaşlanmanın; zamanla değişen sosyolojik, biyolojik, psikolojik ve kültürel süreçlerin sonunda oluştuğu kabul edilmektedir. Birbirinin yerine sıklıkla kullanılan yaşlılık ve yaşlanma olgusu birbirinden ayrı kavramlardır (Gözübüyük, 2014: 14).

Yaşlılık; bireylerin çeşitli özelliklerini temel alarak fizyolojik yaşlılık, psikolojik yaşlılık, ekonomik (yasal) yaşlılık, sosyal yaşlılık, biyolojik yaşlılık, toplumsal yaşlılık, kronolojik yaşlılık gibi sınıflara ayrılmış olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1. Genel olarak Aile Kavramı ve Aile Türleri

Aile kavramı, “içinde insan türünün belli insan türünün belli bir biçimde üretildiği, topluma hazırlanma sürecinin belli bir ölçüde ilk ve etkili biçimde ceryan ettiği, cinsel ilişkilerin belli biçimde düzenlendiği, eşler ve ana-babalarla çocuklar (ailenin biçimine göre başka yakınlar) arasında belli bir ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin az ya da çok bir ölçüde yer aldığı bir toplumsal kurumdur” (Ozankaya, 1991: 177).

Aile kadınla oluşmaktadır, kadın demek aile demekle eşdeğerdir. Aile kurumu kadının statüsü ile birlikte görülmektedir. Aile "...geniş toplumun en küçük yaşam birimi olarak ta tanımlanabilmektedir" (Canatan, 2011; 55).

Aile türleri, her kurum gibi aile belli bir toplumsal düzen bütünlüğün bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır. Toplum düzeni nasıllı tarih içerisinde değişmiş ise aile kurumu da yıllar içerisinde değişimlerden geçmiştir. Bunu tarihsel olarak dikkate aldığımızda, toplumbilimcilerin belirttikleri "küme evliliği, anaerkil aile, ataerkil aile, içten evlenme (endogomi), dıştan evlenme (egzogami), çok karıllık (polijini) çok kocalık (poliandiri), tek eşlilik (monogami), geniş aile, çekirdek aile, gibi değişik aile biçimlerini, tarihsel gelişim ortamı içinde, öbür toplumsal yapı öğeleriyle bağlılığı ve ilişkileri içinde ele alınmalıdır"(Ozankaya 1991; 359).

Geleneksel geniş aile, "birçok üyeden oluşan ve geniş akrabalık bağlarıyla varlığını sürdüren aile yapısıdır, Bu ailede anne-baba, çocuklar, kuzenler, büyük anne ve babalar, kardeşler vs. yer almaktadır. Geniş aile, en yaygın biçimiyle geleneksel toplumlarda görülmektedir" (Canatan, 2011; 71).

Modern çekirdek aile, Sanayi toplumu ile birlikte aileler küçülmeye başlamıştır. Çekirdek aile "...az sayıda kişiden, anne-baba ve çocuklardan oluşmaktadır" (Canatan 2011; 74). Çekirdek aile endüstrileşme ile ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi olarak ta kadınların, çocukların ev dışında marketle, fabrikalar gibi yerlerde çalışmaya başlaması ile ortaya çıkmaktadır. "Çekirdek aile, aynı zamanda kent ailesi olarak da tanımlanmaktadır. Sanayi toplumunun inşa ettiği kent ortamında gelişen bir aile biçimi. Bu nedenle modern kentin özellikleriyle donanmaktadır. Kentin yaşama tarzı, taşama biçimi, sosyal ilişkileri, yerleşme düzeni vs. aile'ye büyük oranlarda etki etmektedir" (Canatan, 2011; 76).

Ozankaya (1991; 368) göre; Türkiye'de birbirinden değişik özellikler gösteren başlıca üç aile tipi göze çarpmaktadır. Bunlar köy, kasaba ve kent aileleridir. Köy ailesi tarım ve hayvancılık ile uğraşan, kendi geçimini bunlardan yapan aile olarak söylenmektedir. Kasaba ailesi, küçük esnaf ve zanaatkârdan oluşan, toprağını kendisi işlemeyen çiftçi, küçük memur ve bir ölçüde işçi ailelerinden oluşan çoğunluğu kasaba ve köylerden oluşan ailedir. Kent ailesi ise, tarımdan tamamıyla kopmuş, işçi, bürokrat, küçük ve büyük serbest meslek ailelerinden oluşan türdür.

2.2. Genel olarak Gençlik Kavramı Tanımları

İnsan yaşamında her dönemin ayrı bir yeri vardır. Ancak biyolojik, psikolojik toplumsal açıdan hızlı ve önemli değişimlerin olduğu süreç hiç kuşkusuz gençlik dönemidir. Vücutta boy ve ağırlık artışı ile yapı ve işleyişlerin olgunlaşması, çevresinden kolay etkilenmesi, bozulan ilişkiler, toplumda yer edinmek için çabalamalar ortaya çıkmaktadır.

Gençlik; Ergenlik tabir edilen bir dönemi de ifade etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına göre; “gençlik, buluş çağına erme sebebi ile biyolojik psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan çocukluk ve genç yetişkinlik arasında kalan 12-24 yaşları arası guruptur. “UNESCO” nun tanımına göre genç, öğrenim yapan ve hayatını kazanmak için çalışmayan ve evi olmayan insandır” (Gözlükaya, 2014; 17).

Gençlik ile ilgili literatürler incelendiğinde genel olarak üç farklı bakış açısının olduğu gözlenmektedir. Gençlik birinci olarak “homojen bir kitle kabul edilirken, diğer bakış açısında ise gençliği bir kelimedenden ibaret görmekte ve gençliğin homojen bir grup olmadığını ve statüye göre farklı gençliklerin olduğu etrafında şekillenmektedir”(Nair, 2015; 43). “Üçüncü bakış açısına göre ise gençler her ne kadar ait oldukları sosyal kategoriye göre farklılık gösterebilirler de aynı dönemde doğmuş olmak, benzer şeyleri yaşamış olmak, vs. gibi bazı ortak deneyimleri paylaşırlar” (Lüküslü 2005, Akt: Nair 2015; 43).

Gençlik, ekonomik ve sosyal bakış açısıyla, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak da tanımlanır. “Bireyler, doğumdan ölüme dek belirli dönemler içinde gelişir ve çöker. Genellikle çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak belirlenen bu dönemler birbirinden kesin sınıflarla ayrılmıştır. Her dönem bir önceki dönemin etkisi altında oluşur, bir sonraki dönemi etkiler. Bir başka deyişle bir dönemde ortaya çıkan özellikler bir sonraki dönemin özelliklerine eklenmekle kalmaz; kazanılan davranışlar yeni niteliklerle yoğrularak kişiliğe sindirilir” (Yörükoğlu, 1980, Akt: Certel, 2010; 6).

Gençlikle ilgili dünya üzerinde siyasal, kültürel ve ekonomik olaylardan kaynaklı ortaya çıkan kuşak ya da jenerasyon kavramları ile bireylerde oluşan farklı kişilik yapılarını irdelemek gereklidir. “*Bunlar, Baby Boomer’lar, X kuşağı yani post-*

boomerlar, Y kuşağı yani günümüz gençliği ve Z kuşağı yetişmekte olan kuşaktır. Doğdukları yıllara göre, 4 gruba ayrılan bu kuşakların en fazla yaşa sahip olan grubu Baby Boomer'lar: 2. Dünya savaşından sonra doğan çocuklardan oluşan bu nesil en kalabalık nesil olarak bilinmektedir. Baby boomer'lardan sonra tahmini 1960-1980 yılları arasında yaşamış olan genç nesle X nesli adı verilmiştir. Post-boomers olarak da adlandırılan bu nesil atari, pacman uzay işgalcileri gibi oynarken, 1980 sonrası milenyum kuşağı bilgisayar dünyasına doğmuş olan kuşak ise nintendo, süper mario, tetris gibi oyunlarla büyümüşlerdir. Zamanla gelişen bilgisayar ve video teknolojileriyle, internet nesli ortaya çıkmıştır. İnternetin yaratılmasına şahit olan günümüz gençliği, evde yalnız büyümüş, tüketim sarayları olan alışveriş merkezi düşkünü ve gıda ihtiyaçlarını da fast food dükkanlarından bir nesil" (Turhan, 2013; 73) olarak ortaya çıkmıştır.

Türk toplumu iki farklı toplumdaki oluşmuştur yani ne modern ne de tam anlamıyla geleneksel bir toplum olarak görülmektedir. "Geleneksel tarım toplumundan, modern sanayi toplumuna geçiş dönemi yaşanmakta olup ikili yapı özelliği bir arada görülmektedir. Son yıllarda hızla artan kentleşme olgusu ekonomik, toplumsal ve siyasal çelişkileri beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla genç kime benzeyeceği konusunda olduğu kadar neyi ne kadar yapabileceği konusunda kararsızdır" (Gökçe , 2004. Akt: Nair, 2015; 54).

2.3. Yaşlanma ve Yaşlılık Kavramları

Yaşlanma, Gözübüyük'e göre; fizyolojik ve sosyal açıdan fikir birliğine varılan kavram olarak tanımlanmakla birlikte, yaşlanmanın zamanla değiştiği sosyolojik, biyolojik, psikolojik ve kültürel olarak süreçler sonunda oluştuğu belirtilmektedir. Tüm canlılarda görülen yaşlanma bazı insanların diğerlerinden daha yavaş yaşlandığı belirtilse de tüm insanların bu süreçten geçeceği bir dönem olduğu söylenen ve görülen bir durumdur (Gözübüyük, 2014: 14).

Yaşlanma ve yaşlılık birbirinden ayrı kavramlardır. "Yaşlanma, annenin doğumu ile birlikte başlayıp ve ölüme kadar devam eden, durdurulamayan bir süreçtir. Bu durum insanı kronolojik olarak ölçmektedir. Kronolojik yaş takvim yaşı olarak da tanımlanmaktadır" (A.g.e: 13).

Yaşlanma kişilerin birçok yönden fiziksel ve ruhsal değişiklik yaşadığı bir süreçtir. “Bu durum bireylerde farklılık göstermektedir. İnsanın doğumundan ölümüne kadar devam eden ve mutlak son olarak belirtilen ölümle sonuçlanacak şekilde canlılık etkinliklerinin azalması ve ruhsal güçlerini kaybetme süreci” olarak tanımlanabilmektedir. Yaşlanmanın belirtilerine bakıldığında; ‘Bir bireyin yaşından dolayı aldığı yaşla ters orantılı olarak değerini yitirerek gözden düşmesi ve aile içinde kötü muamele görmesi, toplum tarafından sevgi ve ilgi görmemesi, saygı duyulmaması ve söylediklerinin değer görmemesi, kendisini işe yaramaz olarak görülmesi şeklinde tanımlanabilir. Yaşlanan kişinin kendisine güveninin kalmaması, öz saygısının azalması, ruh sağlığının bozulması, yaşlanmanın olumsuz yansımaları’ olarak ifade edilebilir (A.g.e. 13).

Yaşlılık “İnsanın bedensel ve ruhsal yapısının değişmesini belirten bir döneme işaret etmektedir. Genel görüş fiziksel özellikleri ile yaşlılığı; “...Bir kimsenin kendini kaç yaşında hissediyorsa o yaşıdır ya da düşündüğü kadar yaşlıdır hatta atar damarlarının dayandığı yaşıdır şeklinde tanımlanmakta, dolayısıyla bu tanım yaşlı kavramı gibi göreceli bir kavram olmaktadır. Literatür tarandığı takdirde yaşlılık döneminin kronolojik, biyolojik ve sosyal açıdan” yorumlandığı görülmektedir (A.g.e 13).

Yaşlılık ile ilgili yayınlar incelendiğinde, yaşlılığın çeşitli özellikleri ortaya çıkmaktadır. Bunlar; fizyolojik yaşlılık, psikolojik yaşlılık, ekonomik (yasal) yaşlılık, sosyal yaşlılık, biyolojik yaşlılık, toplumsal yaşlılık, kronolojik yaşlılık gibi sınıflara ayırdıkları görülmektedir.

“**Kronolojik yaşlanma**, doğumdan itibaren, insanın içinde bulunduğu zamana kadar geçen, yıllara bağlı yaşlanma olduğu belirtilmektedir” (Danışoğlu, 1988, Aktaran: Mancılık, 2015: 4). Bireyin yaşının ilerlemesi olarak ele alınmaktadır.

Kurt’a göre; ‘**Biyolojik yaşlanma**’ insan yaşlanmasının aslında ana rahminde başladığı, yaşlanmaya bağlı insan vücudunda oluşan saçların ağarması, derilerde oluşan buruşmalar, kasların zayıflaması gibi dış görünüşteki yaşlanma belirtileri ile tanımlanabilir duruma gelir. Yaşlanma bel bükülmesi, yavaş hareket etme, özellikle görme ve işitme gibi bazı duylardaki zayıflama ile artar. Ayrıca unutkanlık ve kavgacılık eğilimi gibi tipik kişilik değişikliği ve belirli bazı kronik hastalıkların sıklığının artışı ile kendini tipik olarak gösterir. Fiziksel kapasite kaybı ile başlayan

yaşlılıkta birey, önceleri kolaylıkla yapabildiği işi yaparken zorlanmaya veya yapamamaya başlar, bu da yaşlıyı umutsuzluğa götürür. Kısaca kronolojik yaşın ilerlemesiyle organ sistemlerinin yeterliliğinin azalması olarak ele alınmaktadır. Kronolojik olarak yaşlanan organizmada hücre yenilenmesinin azalması ve bazı hücrelerin de yenilenmesinin olmaması nedeniyle hücre kaybı olmasıdır (Kurt, 2008: 12).

Şahin'e göre; '**Psikolojik yaşlanma**' yaşın kronolojik ilerlemesine bağlı olarak yaşlının algılama, problem, öğrenme, çözme gibi beyin gücü ile kişilik kazanma alanlarında uyum sağlama kapasitelerindeki değişimleri kapsar. Başka bir deyişle, yaşlının davranışsal uyum yeteneğindeki yaşa bağlı değişimler psikolojik yaşlanmayı oluşturur. Psikolojik yaşlılık daha çok, bireyin kendini yaşlanmaya hazırlanmasından doğar (Şahin, 2015: 33).

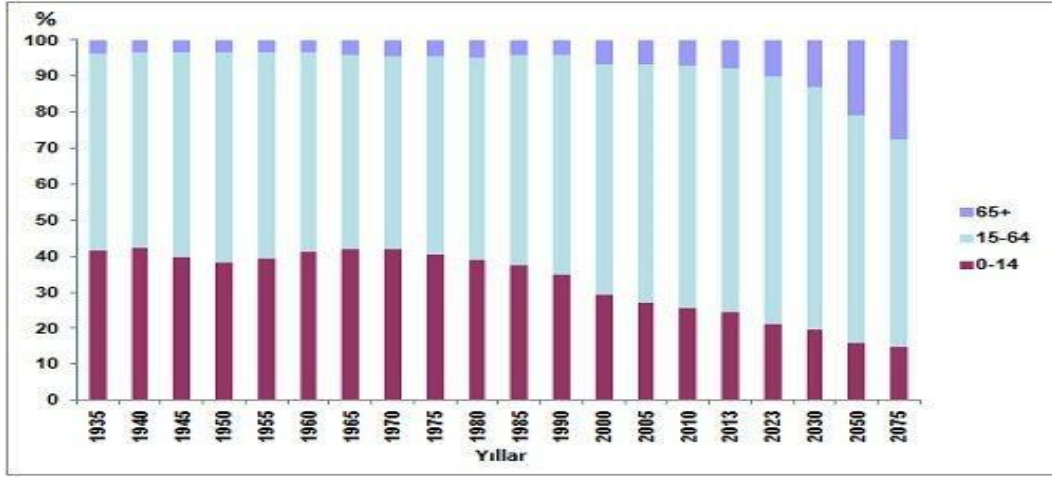
Sosyal yaşlanma; "Bireyin zamanın geçişine bağlı olarak rol ve statüsünde değişimi kapsamaktadır. Bireyin toplum içindeki yaşamında, çalışma ve sosyal işlerinde gücünün ve yeteneğinin azalarak kaybolmasıdır. Sosyal yaşlılık toplumdan topluma göre farklılık göstermektedir. Biyolojik yaşlanma, insan organizmasının yapı ve işlevlerinin zaman içindeki değişimleri sosyal yaşlanma, bir bireyin zaman içinde rolleri üstlenmesindeki ve terk etmesindeki değişimlere dayanır" (Onur, 1991, Aktaran: Mancılık, 2015: 6).

Yaşlılık; "... kavram olarak bedensel ve ruhsal yapısının değişmesini karakterize eden bir döneme işaret etmektedir. Genel anlamda yaşlılığı; bir kimse kendini kaç yaşında hissediyorsa o yaştadır ya da düşündüğü kadar yaşlıdır hatta atar damarlarının dayandığı yaştadır" şeklinde tanımlanmaktadır (Gözübüyük, 2014: 13).

Şahin, (2015: 15); Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yaşlılığı, çevreye uyum sağlayabilme yeteneğinin yavaş yavaş azalması, yaşlılık kişiden kişiye, toplumdan topluma bazı farklar gösterir. Bu süreçle birlikte kişi, çeşitli, fiziksel, ruhsal, sosyal sorunlar yaşar. Fiziksel görünüm, güç, rol ve bulunduğu konum açısından yaşlı kişi, kayba uğrar. Fonksiyonlardaki azalma ve bu dönemde çok sık rastlanan kronik hastalıklar, kişilerin toplum içindeki aktifliğini kısıtlar. Birey başkalarına bağımlı duruma geçer, yaşam kalitesi düşer, şeklinde ifade edilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), “65 yaş ve üzerindeki bireyleri yaşlı olarak tanımlamakta ve yaşlılık dönemini üçe ayırmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre 65-74 yaş dönemi erken/genç yaşlılık (young-old), 75-84 yaş dönemi orta yaşlılık/yaşlılık (middle-old) ve 85 ve üzeri yaş dönemi ileri yaşlılık (old-old) olarak belirtilmiştir” (Aktaran: Ongan, 2012: 7).

Şekil 1: Yaş Grubuna Göre Nüfus Oranı, 1935-2075

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16057> Erişim tarihi:14.06.2016

Ülkemizin yaş grubuna göre nüfus oranı devamlı olarak TÜİK tarafından ölçülmektedir. Şekil 1 de 1935-2075 yılları arası yaş grubu istatistik verileri tablo olarak verilmiş olup buna göre Türkiye nüfusu hızla yaşlanmakta ve gelecekte yaşlı bir nüfusa sahip olacağı görülmektedir. Tabloya göre Türkiye yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10,2'ye olacağı ve “çok yaşlı” nüfuslu ülkeler arasında yer alacağı tahmin edilmektedir.

2.4. Yaşlı Nüfus Demografisi

Yaşlı nüfus dünyada, ekonomik gelişme, eğitim düzeyinin yükselmesi, beslenmenin geliştirilmesi, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, doğum oranlarının azalması, tıbbi teknolojinin gelişmesi gibi nedenlerle artış göstermektedir.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre;

“Dünya nüfusunun yaşlanmasıyla birlikte kanser, diyabet, kardiyovasküler hastalıklar, kronik akciğer hastalıkları, hasta demans olmak üzere mental hastalıklar büyük oranda artış gösterdi. Yaşla beraber gelen komorbidite durumunda en önemli faktörler olan sigara, sedanter yaşam tarzı (fiziksel aktivitenin az olduğu hareketsiz yaşam tarzı), obezite, sağlıksız ve bilinçsiz beslenme gibi olumsuz faktörlerin önüne geçilmesinin gerektiği belirtilmektedir” (Aktaran: Yahyaoğlu, 2013: 21-22).

“Yaşlanma, sadece gelişmiş ülkeler için değil, gelişmekte olan ülkeler açısından da önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Araştırmalar ülkemizin yeni bir demografik yapıya geçmekte olduğunu göstermektedir. İlerleyen döneme ilişkin olarak doğurganlığın yenilenme düzeyine inmesinin bir sonucu olarak çocuk ve genç nüfusun zaman içerisinde azalması ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki payının artması öngörülmektedir. Gelişmiş ülkelerde nüfusun yaşlanmasının sosyoekonomik yapıya olan etkileri üzerine birçok değerlendirme ve çalışma yapılmakta; yaşlı nüfusun sosyal yaşamdan koparılmadan hayatını devam ettirmesine yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır” (Şahin, 2015: 39).

Toplumların nüfus yapıları incelendiğinde yaşlı nüfus oranının giderek artmakta olduğu görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu 2014 yılı verilerine göre, “Yaşlı nüfus (65 ve daha yukarı yaş) 2014 yılında 6 milyon 192 bin 962 kişi olup yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %8 olmuştur. Yaşlı nüfusun %43,6’sını erkek nüfus, %56,4’ünü kadın nüfus oluşturmuştur. Nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10,2, 2050 yılında %20,8, 2075 yılında ise %27,7’ye yükseleceği tahmin edilmektedir”³

Mandıracıoğlu’na göre; Nüfus içinde yaşlıların oranının artması, onların sağlık ve sosyal gereksinimlerinin karşılanamaması, önümüzdeki yıllarda gelişmekte olan ülkeler için önemli bir sorun olarak ortaya çıkacaktır (Mandıracıoğlu, 2010: 39).

2.5. Artan Yaşlı Nüfusunun Önemi

Tüm dünyada meydana gelen yaşlı nüfus oranındaki artış, ülkemizde de görülen önemli bir durumdur. Yaşlanma üzerine dünya çapında politika ve

³ (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18620> Erişim Tarihi:20.03.2017).

programların oluşturulması amacıyla 1982 yılında Birleşmiş Milletler (BM) tarafından ilk “Uluslararası Yaşlanma ile İlgili Hareket Planı” onaylanmış ve bu plan daha sonra “Viyana Planı” ya da “Uluslararası Plan” olarak anılmıştır. Bu plan, araştırma, “Veri elde etme, eğitim ve öğretim konularını da içeren toplam 62 öneriden oluşmaktadır. Planın onayından 9 yıl sonra 1992’de BM Yaşlı İnsanlar için Birleşmiş Milletler Prensiplerini” oluşturmuştur (Genç ve Barış, 2015: 37).

Yaşlanma 2002 Uluslararası Eylem Planı “Yaşlıların ekonomik ve sosyal durumunu iyileştirmeyi hedefleyen şu amaç ve taahhütleri içermektedir”⁴;

(a) Yaşlıların bütün insan haklarının ve temel özgürlüklerinin tam olarak tanınması ve gerçekleştirilmesi, ayrıca yaşlılıkta yoksulluğun ortadan kaldırılması ve yaşlılar için Birleşmiş Milletler İlkelerini içeren güvenli yaşlanmanın sağlanması,

(b) Yaşlıların, gelir getiren gönüllü işler dahil olmak üzere, toplumun ekonomik, politik ve sosyal yaşamlarına tam ve etkili olarak katılması amacıyla güçlendirilmesi,

(c) Yaşlıların ayrı bir grup olmadığı göz önüne alınarak, yaşam boyu öğrenme ve toplum içinde yer alma olanaklarına erişim gibi fırsatların yaşamın ileri yıllarında da sağlanarak yaşam boyunca bireysel gelişme, kişisel tatmin ve iyi olma durumunun sürdürülmesi,

(d) Bütün ekonomik, sosyal, kültürel hakların yanında vatandaşlık ve siyasi haklara da sahip olmanın sağlanması ve yaşlılara karşı her türlü şiddet ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması,

(e) Cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kaldırılması yoluyla yaşlılarda cinsiyet eşitliğinin sağlanması,

(f) Sosyal kalkınma için ailenin önemi, kuşaklar arası bağlılık, dayanışma ve karşılıklı ilişkilerin öneminin kavranması,

⁴Yaşlanma Uluslararası Eylem Planı, <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/eylem.pdf>, Erişim Tarihi 21.03.2017

(g)Yaşlılar için, koruyucu ve rehabilite edici hizmetler dahil olmak üzere, sağlık hizmetleri, destek ve sosyal koruma sağlanması,

(h)Uluslararası Eylem Planı'nın uygulamaya dönüştürülmesi için yaşlılar ile hükümet, sivil toplum ve özel sektörün bütün düzeyleri arasında işbirliğinin kolaylaştırılması,

(ı)Özellikle, gelişmekte olan ülkelerde, birçok diğer konunun yanı sıra yaşlanmanın bireysel, sosyal ve sağlık yönleri üzerinde odaklanmak amacıyla bilimsel araştırmalar yapılarak konuda bilgi ve becerilerin artması ve teknolojiden yararlanılması,

(j)Yaşlanmakta olan bireylerin durumlarının ve farklı koşullarının tanınması ve onları etkileyen konularda seslerini duyurmalarının sağlanması için yolların araştırılması gerektiğinin kabul edilmesi” şeklinde belirtilmektedir (YEP, 2002: 8).

Yaşlı nüfustaki artışlar kronik hastalıkların ve bağımlılığın artmasına neden olmaktadır. “...Yaşlı sayısının artışıyla felç, bunama, kanser gibi hastalıklara rastlanma sıklığı da aynı hızla yükselmektedir. Bakıma ihtiyacı olan yaşlıların kurumlarda ya da ev ortamında bakılmaları gerekecektir” (Gökbunar ve ark. 2016: 113). Kurum bakımında maliyetin yüksek olması ve yaşlıyı yaşamdan soyutlaması nedeniyle yaşlının mümkün olduğunca evinde ve kendi yakın çevresinde kalabilmesini sağlayacak destek hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Önümüzdeki dönemlerde gelişmekte olan ülkelerde “Kadın doğum oranlarının düşmesiyle beraber kadınlar daha fazla işgücüne dahil olacak ve kadının daha çok çalışması ailelerin çocuklarına daha fazla eğitim harcaması yapmalarına sebep olacaktır. Her ne kadar kadınların işgücüne dahil olması olumlu bir durum olarak değerlendirilse de, olumsuz olan, nüfus bileşimindeki değişimlerin ilerleyen süreçte ekonomilerde sağlık ve emeklilik sistemleri üzerine bazı problemlerin oluşmasına neden olmasıdır” (A.g.e. : 111).

Gökbunar ve arkadaşları; gelişmiş ülkelerde yaşlılık oranının artmasıyla birlikte bu ülkelerde yaşlılara yönelik farklı kamusal politikalar uygulanmakta veya uygulamaya dönük yeni politika önerileri geliştirilmektedir. Gelişmiş ülkeler yaşlı

hizmet sunumuna yönelik lokal çözümler oluştururken, gelişmekte olan ülkeler ise henüz yeterli hizmeti sunamamaktadır (A.g.e: 114).

Taşçı'ya göre; yaşlı nüfusa yönelik hizmet sunumu ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Yaşlılara yönelik sosyal politikalar geliştirmenin temelinde, demografik nedenler, ekonomik faktörler, sosyal nedenler sonucunda aile yapısındaki dönüşümler, siyasi ve hukuki bir zemin olarak “sosyal devlet” ilkesi ve insani gerekçeleri belirtmektedir (Taşçı, 2010: 177).

2.6. Yaşlılarda Sosyal ihtiyaçlar

Yaşlı bireyler, sosyal çevrede sevilen birinin kaybı, akraba ölümleri, emeklilik ile başlayan iş, arkadaş ve çevre kaybı, gençliğe kıyasla performansta düşüş ve buna bağlı işe yaramama hissi ve kendini yalnız hissetme gibi ruhsal problemlerle karşılaşmaktadırlar.

Kurtulmuş'a (1998: 13) göre; gelişmekte olan ülkelerde, sanayileşme ile kentleşmenin sonucu köyden kente göç, kentleşme sonucu azalan ilişkiler, tek ebeveynli ailelerin artması, hızlı şehirleşme sonucu endüstrileşmeye bağlı olarak geleneksel ataerkil aile kavramı değişmekte ve kadının aileye gelir getiren ikinci fert olmasına istinaden ev ekonomisine katkıda bulunması, temel sosyo-ekonomik sebepler olarak gösterilmiştir. Toplumların yeni aile modellerine karşı daha meyilli hâle gelmesi, kadınların işgücüne katılması önemli etkenlerdir. Gelişmiş ülkelerde ise tek kişilik haneler ve tek ebeveynli ailelerin sayısını önemli ölçüde artırmakta ve önemli sosyal problemin oluşmasına sebep olmaktadır.

Yağcıoğlu'na göre insan; “Biyopsiko-sosyal bir varlık olarak” tanımlanmakta olup insan için hastalık bir yaşam, çok boyutlu bir olgu ve kimlik krizidir. Bu bireylerin dengesini ve çevresiyle uyumunu ve bozmakta ve ruhsal–bedensel-sosyal alanlarda zorlamalara neden olmaktadır. Hastalık hali, iyi oluş halinin geçici olarak bozulmasından, yetilerde yitime, işlevsellikte ve beden bütünlüğünde bozulmaya neden olabilecek hatta kişilerin yaşamlarını yitirmesi ile sonuçlanabilecek düzeye gelebilir. Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımında her türlü ve her durumda bakım ihtiyacı duyan nüfus, yatağa bağımlı olarak hayatını devam ettirenlerden oluşmaktadır (Yağcıoğlu, 2013: 10).

Ortaya çıkışı sebebi ve belirtisi farklı olsa dahi herkes bakıma muhtaç hale gelebilmektedir. “Bakıma muhtaçlık bu boyutuyla değerlendirildiğinde; bireysel anlamda bir sosyal risk türüdür. Bakıma muhtaç kişilerin psiko-sosyal durumları değerlendirildiğinde sadece kendilerini ilgilendiren bir sorun olmaktan çok, öncelikle aile bireyleri olmak üzere sosyal çevrelerini de etkileyen toplumsal bir mesele hâline gelmektedir. Yatağa bağlı olarak hayatını sürdüren en önemli nüfus grubunu oluşturan yaşlı bireylerin gereksinim ve ihtiyaçları, sosyal gereksinimler içinde ön planda yer almaktadır. Bu sosyal gereksinimlerin en önemlisini barınma ihtiyacı olarak ortaya çıkmaktadır. Yatağa bağımlı bir insanın ilk ihtiyacının tıbbi, ikincisinin de barınma ihtiyacı olduğu söylenebilir. Yaşlıya bakımda ailenin önemli bir yeri olduğu kanıksanamaz bir toplumsal kurum olduğu gerçeğidir. Aile çocuklarına bakımda tam anlamı ile etkili toplumsal bir kurum olduğu görülmekle birlikte bağımlı yaşlılar için ise aynı olumlu durumu gösterememektedir. Bu nedenlerle yaşlıların bakılması ve onların barınacakları kurumsal yerlere ihtiyaç vardır”⁵

Devletin kurumlarıyla yaşlılara güvence sağlayamadığı, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkemiz gibi ülkelerde yaşlı bakımında aile kurumunun önemli rol oynadığı söylenebilir. Gelir seviyesinin düşük olması yaşlı bireylerin huzurevlerine girmesini zorlaştırmakla beraber, aile fertleri açısından yaşlı ebeveynlerinin bakımını üstlenmek ve bunun karşılığında onların emekli maaşlarından faydalanmak, ülkemiz için yaygın bir durum olarak bilinmektedir. Sosyal-kültürel sorunlar arasında; aile yapısında yaşanan değişimler, barınma problemleri, rol, statü kaybı ve değişimi, kent yaşamına uyum sağlamada yaşanan problemler, kuşak çatışmaları, yalnızlık, ulaşım vb. yer almaktadır. Yaşlılar kendilerine gösterilen hürmet ve saygının azaldığını hissetmekte bu durumda kendilerini işe yaramaz olarak değerlendirmelerine ve toplumdan yavaş yavaş soyutlanmaya başlamalarına sebep olmaktadır. Buna bağlı olarak yaşlı aile ve çevresi arasında kurulan bağ ve ilişkiler zayıflamaktadır. “Emeklilikle birlikte üretkenliğin yitirilmesi şahsi ilişkilerin kısıtlanması, maddi sorunların artması, ruhsal ve fiziksel değişiklikler, sosyal hayatta karşılaşılan sorunların artış göstermesine sebep olmaktadır. Sosyal güvencesi aile ve sosyal çevre desteği bulunmayan yaşlılarda bu sorunların daha belirgin olduğu bilinmektedir. Yaşlı bireylerin kısıtlılıkları, bir başkasına bağımlı olması ve evde bakım sorunları

⁵(http://www.huzurevleri.org.tr/docs/yaslilikiga_bagli_bakim_sorunlarına_cozum_olarak_sosyal_politikalar.pdf Erişim Tarihi 22.03.2017).

kendisinin yük olarak algılanmasına neden olmaktadır” (Çavuş, 2013: 18). Bakıma muhtaç olan yaşlı bireylerin bakımını önemli ölçüde aile fertleri tarafından yürütülmesine sebep bakım hizmetleri sağlamada devletin yetersiz oluşu ve bakım hizmeti veren kuruluşların maddi boyutta getirdiği külfetler olarak değerlendirilmektedir.

Yağcıoğlu'nun da belirttiği üzere; yatağa bağımlı yaşayan bir kişinin davranışlarında bedenen değil bununla birlikte psikolojik değişiklikler gösterebilmektedir. Günümüz dünyasında yüksek mevkili işlere gençlik ve güzelliğe, toplumsal sınıf ve statüye önem verilmekte, geleceğe endekslenmekte, ölüm yok sayılmakta mevcut değer sisteminde bu kavramlar yer bulmamaktadır. Yatağa bağımlı kişiler bu süreçte sosyal izolasyon yaşamakta ve kendi başına kalmaktadır. Sosyal ihtiyaçların giderilmesinde insanı hedef alan ve insanın toplumda sağlıklı gelişim göstermesi için emek harcayan beşerî bilim dallarında görev yapan zihin kapasitesi yüksek insan gücüne ihtiyaç bulunmaktadır (Yılmaz, 2008'den, Aktaran: Yağcıoğlu, 2013: 12).

2.7. Yaşlıların Yaşamı ve Yaşlılık Algısına Genel Bakış

2.7.1. Yaşlıların Yaşam Kalitesi

Dünya Sağlık Örgütü tarafından da tanımlanan “...yaşam kalitesi; kişinin yaşadığı kültür ve değer sistemleri çerçevesinde amaçları, beklentileri, standartları ve ilgileri ile ilişkili olarak yaşamdaki pozisyonunu algılama şeklidir” (Top ve diğerleri, 2003: 18).

Yaşam kalitesinde sosyal, ruhsal ve bedensel iyilik hâli kültür, değer yargıları, kişinin konumu ve amaçlarına bağlı olduğu gözlenmektedir. Yaşam şartları ile elde edilen kişisel doyum düzeyini etkileyen hastalıkların günlük yaşamda “... fiziksel, ruhsal ve toplumsal etkilerine verilen kişisel tepkileri kapsamakta ve günlük rolleri içeren işlevsel yeterlilik, toplumsal ilişkilerde iyilik hâli, somatik yakınmalar ve yaşamdan alınan doyumunu ortaya koymaktadır” (A.g.e: 18).

Yücel'e göre; Yaşam kalitesi tanımında, hayatın birçok alanını içermesi gerektiği konusunda bir fikir birliği vardır ancak bu alanların hangileri olması gerektiği netleşmemiştir. En geniş tanımlardan birisi Ericsson ve Patrik tarafından yapılmıştır. Fonksiyonel durum (sosyal, fiziksel veya psikolojik) sağlık algılaması yaşam ve ölüm süresi, yetersizlik sosyal-kültürel dezavantajları da içeren bir tanım yapmışlardır (Yücel, 2008, Aktaran: Yağcıoğlu, 2013: 13).

2.7.2. Yaşlıların Yaşam Kalitesini Etkileyen Unsurlar

Altuğ'a göre; yaşam kalitesi birçok bileşenden oluşmaktadır. Saygınlık, korunma ve güvenlik ihtiyacının karşılanması kişiye tanınan cinsiyet, hak ve fırsat eşitliği, devletin sunduğu sağlık ve eğitim hizmetlerinden faydalanma, yeterli beslenme, sağlıklı bir çevre, günlük yaşamını devam ettirebilmek için gerekli temel ve yardımcı aktiviteler bunlardan bazılarıdır. Sürdürebilirlik, yaşam kalitesinde ön koşul ve onun ayrılmaz bir parçasıdır. Hangi düzeyde olursa olsun bireylerin yaşam kaliteleri ve kalitede iyileşme devam edilebilir olmalıdır. Yaşam kalitesini “Sosyal yaşamda varoluş boş zamanı aktif değerlendirme, maddi, fiziksel psikolojik durumda iyilik hâli, aile, arkadaşlar ve sosyal yaşamda ilişkiler emosyonel durum vb. etkilemektedir.” (Altuğ, vd. 2009: 48,60).

Danış'a göre; yaşam kalitesi bireyin yaşadığı toplumun sosyal sistemleri (çalışma hayatı, politika, inanç sistemi, aile, ekonomi, kültür, manevi eğitim, dil, sosyal refah sistemi vb.) ile iletişimi göz önünde bulundurularak belirlenir. Bireyin yaşam kalitesi yalnızca kendi öznel hayatından yola çıkarak saptanamaz çünkü insan sosyal bir varlık olup içinde bulunduğu toplumla sürekli iletişim ve etkileşim içindedir. “...Davranışlarıyla çevresini etkilediği gibi, aynı zamanda içinde bulunduğu çevresel sistemlerden de etkilenir” (Danış, 2009: 101). Sağlık, sosyal güvenlik, eğitim, gelir, ulaşım sistemi, istihdamdaki oran, fiziksel ve sosyal çevre, yatırımlar, tasarruf, beslenme biçimleri, sosyal çevre, güvenlik, boş zamanları değerlendirme, boşanma, suç oranları, makro ekonomik göstergeler, yaşam koşulları, yaşam düzeyi, kentleşme oranı literatürler incelendiğinde en sık rastlanan objektif yaşam kalitesi göstergeleri olarak belirlenmektedir.

2.7.3. Yaşlıların yaşam kalitesini değiştiren göstergeler

Yaşam kalitesinin dört temel özelliği bulunmaktadır. Bunlar;

“a. Dinamik özelliği (zaman içerisinde değişim gösterebilmesi),

b. Çok boyutluluk,

c. İnteraktif olması (bireyler ve çevre ile olan etkileşimden etkilenmesi),

d. Bireyin beklentileri ve yaşamındaki olaylara uyum göstermesidir” (Mc Daniel ve ark 1994'den, Aktaran: Yağcıoğlu, 2013: 15).

Yaşam kalitesinin açıklanmasında yaşanan problemlerin bir kısmı bu alanda çalışan kişilerin farklı yönlerden yaklaşımlarından doğmaktadır. Örneğin; sosyal bilimler alanında çalışanlar daha çok psikolojik ve sosyal iyilik hâli üzerinde dururken; sağlık bilimleri biyolojik, psikolojik ve klinik sonuçlar açısından” konuyu ele almaktadır. “...Yaşam kalitesini, engelliliğin öznel algılanması olarak ele almak bu kavramın tanımlanmasını kolaylaştırıcı bir yaklaşımdır (a.g.e.: 15).

Başka bir sınıflandırmaya göre yaşam kalitesinin dört farklı boyutu bulunmaktadır. Bunlar;

1- Kişisel içsel alan (değerler, inançlar, arzular, kişisel hedefler, problemlerle baş etme vb.),

2- Kişisel sosyal alan (aile yapısı, gelir düzeyi, iş durumu, toplumun sağladığı olanaklar vb.),

3- Dışsal doğal çevre alanı (hava, su kalitesi, tabiat örtüsü, çevre kirliliği vb.)

4- Dışsal toplumsal çevre alanıdır. (Kültürel, sosyal ve dini kurumlar, toplumsal olanaklar, eğitim kurumları, sağlık hizmetleri, güvenlik, ulaşım, alışveriş, haberleşme kaynakları vb.) (Telatar ve Özcebe 2004'ten, Aktaran: Danış, 2009: 8).

Yukarıda da belirtildiği üzere birden fazla boyutu olan yaşam kalitesinin, Danış'a göre (2009: 8); yaşlanmayla birlikte bozulmaya eğilimli olduğu belirtilmektedir. Yaşlanma ile ortaya çıkan kronik hastalıklar, fiziksel güç kaybı, ağrılar ve bilişsel bozuklukların yanı sıra emeklilikten sonra gelir düzeyindeki düşüş,

bakım, beslenme, yalnızlık ve sosyal izolasyon, ayrımcılık, ihmal ve istismar gibi yaşlılık döneminde karşılaşılan kimi sorunlar yakınların ölümü, tek kalma gibi sorunlar nedeniyle yaşlıların yaşam kalitelerindeki ihtiyaçlarının yönetilmesinde önemli rol oynamaktadır.

2.7.4. Yaşlının Sağlığı ile Yaşam Kalitesi İlişkisi

Yaşam kalitesinde önemli bir etkende sağlık olarak ortaya çıkmaktadır. “Sağlıklı yaşam kalitesi kavramı, yaşam süresinin uzaması ve yeni tedavi alternatiflerinin uygulanmaya başlaması ile sıklıkla çalışılan konulardan biri hâline gelmiştir. Yaşlılıkta yaşam kalitesi önceki gelişim dönemlerine göre farklılaşmaktadır” (a.g.e.: 12).

Yağcıoğlu'nun da ifadesine göre; Yaşın ilerlemesine bağlı olarak çıkan sağlık sorunları ve hastalıklar yaşlıların biyo-psiko-sosyal alanlarda işlevselliklerinde olumsuz değişimlere yol açıp, yapabilirliği sınırlandırarak genel yaşam kalitesinde düşümlere sebep olmaktadır. Yaşlılıkta yaşam kalitesinin belirleyicileri arasında; bilişsel fonksiyonlardaki iyilik hâli, sağlık durumu, kurum bakımında olma veya evde yaşama, günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede bağımlı/bağımsızlık durumu, eğitim düzeyi, medeni durum, sosyal destek sistemi, yaş ve cinsiyet, iş/uğraş/hobi edinme, tek başına veya başkaları ile birlikte yaşama bakım veya gözetiminde sorumlu bireylerin bulunması, kişisel kontrol, sosyal ilişkiler ekonomik durum ve sosyal faaliyetlere katılma sıklığı bulunmaktadır. Sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi kavramının bireyin kendisini iyi hissetmesi, sağlık durumuna genel bir çerçeveden bakış açısı ile ilgili olduğu belirtilmektedir (Peel ve ark 2007'den Aktaran: Yağcıoğlu, 2013: 16). “... Güçsüzlük, yaşlının günlük yaşamdaki hareketlerini önemli düzeyde etkilemektedir. Yaşlının kaslarındaki zayıflama bazal metabolizmayı yavaşlattığı gibi, kemik yoğunluğunda, insülin duyarlılığında ve aerobik kapasitede de azalmalara” (Yüksek, 2004'ten, Aktaran: Kılıç, vd. 2015: 3) yol açmaktadır. Böyle bir durum yaşlının bedensel olarak yapması gereken hareketleri ve günlük yaşam hareketlerini önemli ölçüde yavaşlatmakta ve azaltmaktadır. Aynı zamanda fiziksel hareketlerdeki azalmalar yaşlıyı psikolojik olarak da etkilemektedir.

Kılıç'a göre; Fizyolojik değişkenler üzerine tüm etkilerinin yanı sıra hareket kabiliyetinin, psikolojik parametreler üzerinde de çeşitli etkilerinin olduğunu gösteren güçlü kanıtlar bulunmaktadır. Hareket kabiliyetinin "... Genel psikolojik iyilik h hâline olumlu etkisi bulunmaktadır. Düzenli fiziksel aktivite, sosyalleşmede, yetişkinlerin çeşitli kronik hastalıklardan korunmasında veya bu hastalıkların tedavisinde veya tedavinin desteklenmesinde, yaşlıların aktif bir yaşlılık dönemi geçirmelerinin sağlanmasında bir başka deyişle tüm hayat boyunca yaşam kalitesinin artırılmasında önemli" (a.g.e: 4) katkıları oluşturmaktadır.

2.7.5. Yaşlıların Yaşadığı Sosyal Çevresi ile Yaşam Kalitesi İlişkisi

Yaşlılar genellikle aile tarafından desteklenir. Bununla birlikte bu desteğin azaldığı durumlar da söz konusu olabilmektedir. Kalıncara'nın da belirttiği gibi, "... *informal ağlar, özellikle de aile tarafından desteklenir. İnfomal destek özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyal koruma çok iyi gelişmediği için oldukça önemlidir. Ancak çocuklardan destek ekonomik gelişimle birlikte azalmaktadır. Bu azalmanın sebepleri arasında, geniş ailenin yerini çekirdek ailenin alması, çocuklarının yetişmesi ve gücü ellerine almaları nedeni ile yaşlı bireylerin ekonomik kaynaklarının ve statüsünün azalması, ekonomik zorluklar nedeni ile kaynakların ebeveynlerden çok çocuklara yönlendirilmesi, kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almaları ile bakım vermede daha az zamana sahip olması ve bakım verme rollerini düzenlemede güçlüklerle karşılaşması, gençlerin kırsal kesimden göç etmeleri, bireyselleşmenin daha çok önem kazanmasına ve çok erken yaşlarda bunu destekleyen çocuk yetiştirme modellerinin benimsenmesi*" yaşlılara desteğin azalmasının sebepleri olarak gösterilebilir (Kalıncara, 2016: 166).

Geçmişte öncelikli muhtaç durumda olan yaşlıların bakımı temel hedef olarak olmaktan çıkmıştır. Yaşlı bireyin yaşamında "... Akrabaların desteğinin ilk kaynağı olduğu, bunu komşu, arkadaş gibi çevrenin izlediği, eş ve çocuk desteği olmayan yaşlıların akraba olmayan kişilere yöneldikleri" belirtilmektedir (Annak, 2005: 40).

Mandıracıoğlu'na göre; toplumsal değişmeyle birlikte aile kurumunun da değiştii ve farklı özellikleri bünyesinde barındırdığı, ailenin değişmesi, geleneksel toplumda ailenin üstlendiği rollerin bir kısmını farklı kurumlara aktarmasına yol

açmıştır. Fazla sayıda huzurevinin olması bir toplumun gelişmişlik düzeyine örnek gösterildiği, yaşlıların huzurevinde kalmaları konusunda ise kültürel ve kişisel görüş farklılıklarının da bulunduğu ortadadır. Geçmişimize göre huzurevlerinin günümüzde daha fazla kabul görmesine karşılık, yaşlılardan büyük bir kısmı huzurevlerinde kalmayı istememektedirler. Bunun sebebi Türk toplum yapımızdaki geçmişten bugüne taşınmış olduğumuz kültürel mirastan kaynaklanmaktadır. Modern toplumlarda yaşlı bireyler için tanınmış belli bir yer yoktur. Yaşlı belli bir zamandan sonra çevresine yük olmak istememesinden dolayı huzurevlerine yönelmektedir. Modern toplumun genel ideolojisi, ekonomi ile şekillendiğinden ve yaşlı bireyler ekonomik anlamda katkı sağlayamadıklarından ötürü, yaşlılık ciddi bir problem olarak algılanmıştır (Mandıracıoğlu, 2004: 30).

Yaşlıların sosyal çevreleri onların yaşamındaki memnuniyetini belirlemektedir. “...Yalnız yaşamın yaşlılar üzerinde etkili olduğu, yaşlı yetişkinlerin sosyal çevrelerinin araştırmalarında, bu çevreyi belirlemek için bazı kıstasların kullanıldığı bu kriterlerin; ağdaki insanların sayısı, ağın oluşumu, diğer ağ üyeleriyle görüşme sıklığı, mekânsal yakınlık ve sosyal ilişki doyumu olduğu belirtilmektedir. Sosyal desteğin elde edilebilirliği ve sosyal ağın varlığı, duygusal destek sağlayıcı aynı zamanda bunlar benlik saygısının ve kontrol duygusunun artmasına neden olabilir. Aile, arkadaş ve komşular,” yaşlılara önemli destek verenler olarak görülmektedir (Annak, 2005: 40).

2.7.6. Yaşlının Fiziksel Çevresi ile Yaşam Kalitesi İlişkisi

Yaşlıların “...Yaşam kalitesini arttıracak bir yaşam ortamı sağlamak, günlük yaşantıyı başarıyla yürütebilecek bir çevre oluşturmak, yaşamı daha anlamlı bir hâle getirmede oldukça önemlidir. Yaşam kalitesinin artması ve sağlıklı yaşlanma, insanın biyolojik kayıplarını zamana yaymasına neden olmaktadır. Yaşlı birey, organizmada meydana gelen kayıpları önleyemese de sağlıklı yaşlanmayı olumlu etkileyen tıbbi olanaklar, genel yaşam koşullarında sağlanan iyileşmeler, çalışma koşullarında meydana gelen olumlu değişimler, bu kayıpların zamana yayılmasına ve daha çok yaşamın geç dönemlerinde kendilerini etkili bir şekilde hissettirmesine neden

olmaktadır.⁶ “... Fiziksel çevrenin yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediği araştırmalar da tespit edilmiştir” (Danış, 2009: 122). “...Yaşam kalitesinin, sosyal ve ekonomik refahla birebir ilişki içerisinde olduğu kabul edilmekte, yaşam kalitesine konu olan maddeler, politik alanda her geçen gün önem kazanmaktadır. Yaşam kalitesinin politik alanda öneminin artmasının sebebi, insanların yaşamlarının salt ekonomik yapıdan ve ilişkilerden etkilenmemiştir. Sosyal refah düzeyini etkileyen sosyo-kültürel ve çevresel faktörlerin öneminin ayrımına varılmış olması, gayrisafi millî hasıla gibi sadece ekonomik göstergelerin yanı sıra, toplumun genel refah ve sağlık düzeylerini ortaya koyan diğer faktörleri de konu alan araştırmaların artmasına sebep olmuştur. Tüm insanların yaşam kalitesi, diğer ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel faktörlerin yanı sıra, köy, kasaba ve kentlerimizin fizik koşullarına ve mekânsal karakteristiklerine bağlıdır. Kentlerin yerleşim düzeni ve estetiği, toprak kullanma biçimleri, nüfus ve yapı yoğunlukları ulaşım, temel mal, hizmet ve devletin vermiş olduğu hizmetlere erişmenin kolaylığı sosyal tesislerin halka açık olması, yerleşim alanlarının belirlenmesinde etkileyen” unsur olarak sayılmaktadır (Görün ve Kara, 2010: 142).

Sağlıklı bir çevrenin ve sağlıklı bir toplumun oluşturulabilmesi için gerekli olan şartların fiziksel çevrenin ve konut çevresinin kalitesinde temizlik ve güvenliğin merkeze esas alınması gerektiğini hatırlatmaktadır. Kişinin yaşam kalitesinde belirleyici rol oynayan faktörlerden biri olan kentsel yaşam kalitesinin sağlanabilmesi için sağlıklı bir kent yapısının oluşturulması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için başta ekonomik, çevresel, kültürel, siyasal ve toplumsal ihtiyaçların bir hak olarak görülüp, korunması, sahip çıkılması, uygulanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Kentsel mekân kalitesi hem çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kente sağlanması hem de kentli olma haklarının da herkese sağlanması ile ilgilidir. Kentsel yaşam kalitesi, dünyada kentin reklamının yapılmasında ve kente yeni göçler olarak kentin gelişimine olumlu katkı sağlamada önemli yer tutar. Çok uluslu şirketlerin aynı zamanda yatırımlarında yer edinmek isteyen kentler, gelişmiş iletişim olanakları, yüksek kalitede alt yapı, ulaşımın rahat ve güvenlik hizmetlerinin üst seviyede, iyi yetişmiş insan kaynağı ve ekonomik gelişmeyi sağlayacak gerekli teknolojik birikimi sağlama yarışı içinde olması gerekmektedir. Huzurevlerindeki yaşam standartları ile

⁶(https://www.academia.edu/31354499/Ya%C5%9Fl%C4%B1%C4%B1k_Ya%C5%9Fam_%C3%87_evresi_ve_Evrensel_Tasar%C4%B1m erişim tarihi:22.03.2017).

konutların yaşlılar için düzenlenmiş olması yaşam kalitesini belirlemede önemli etken olarak ortaya çıkmaktadır (a.g.e : 144).

2.7.7. Yaşlının Ekonomik Durumu ile Yaşam Kalitesi İlişkisi

Bireyin genel anlamda psikolojik, bedensel ve sosyal iyilik hâli yaşam kalitesi olarak da ifade edilmektedir. Kişinin iyilik hâlinin devamlılığı için en az asgari düzeyde bir gelirin olması yaşam kalitesinde belirleyici rol oynar. “...Kalite; işletme yönetiminde işleri doğru ve zamanında yapmak, müşteriye memnun etmek anlamında kullanılır. Başka bir tanımda ise amaçlanan ile gerçekleştirilen arasındaki uyum olarak tanımlanır” (Görgün Baran, 2008: 91). Yaşlılığı bir kayıp dönemi olarak adlandırdığımızda bu kayıplardan en önemlisi; kişinin maddî olarak gelir getiren olmayıp artık tüketen bir birey olması olarak söylenebilir.

Kişi geçmiş yaşantısında tasarruf yapma eğilimi içinde olmadığı zaman, yaşlılıkta maddî zayıflık kişinin yaşamında yaşamış olduğu konfor ve güven ortamının yok olmasını doğurmaktadır. Yapılan çalışma ve araştırmalarda “...Kişilerin ekonomik gelir seviyesi ile yaşam kalitesi arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Kişinin gelir seviyesi yaşam kalitesini olumlu etkilemektedir. Kişinin öz bakım gücünün artması maddî olarak gelir sahibi olması kişiyi olumlu etkilemektedir. Maddî gelirin yaşlanma ile kaybolması yeti yitimlerini bir başkasının desteği ile devam ettirmesini ve bağımlılık seviyesini azalması yönünde olumlu katkı” sağlamaktadır (Yağcıoğlu, 2012: 32).

2.7.8. Yaşam Doyumu

Vara ya göre; ilk kez yaşam doyumu kavramının 1961 yılında Neugarten, tarafından ifade edildiğini bu kavramın daha sonraları pek çok araştırmacı tarafından da kullanıldığını belirtmiştir. Yaşam doyumu nedir? Tanımlamak gerekirse “...Doyum, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanması olduğu, yaşam doyumu ise, bir insanın beklentileriyle (ne istediği), elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuç olduğu ifade edilmektedir. Yaşam doyumu, kişinin beklentilerinin, gerçek durumla kıyaslanmasıyla ortaya çıkan sonucu gösterir. Yaşam doyumu, genel olarak kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çok çeşitli

boyutlarını içerir. Yaşam doyumu denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantılardaki doyum olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca mutluluk, moral vb. gibi değişik açılardan iyi olma hâlini ifade eder.” (Vara, 1999: 19).

Yaşlıların yaşam doyumu “Neugarten yaşlılarda yaşam doyumunu belirlemek için 5 ölçüt kullanmaktadır”.

1. Günlük yaşamdaki etkinliklerden keyif alması,
2. Yaşamının anlam taşıması, yaşamıyla ilgili amaçlarının olması ve geçmiş yaşantısının sorumluluğunu kabul etmesi,
3. Yaşamı boyunca öngördüğü amaçlara ulaştığının bilincinde olması,
4. Olumlu bir "ben" imgesine sahip olması ve yaşlılığında zayıflıkları ne olursa olsun, kendini değerli bir varlık olarak kabul edebilmesi,
5. Yaşama karşı genelde pozitif bir yaklaşım içinde olması, beklenmektedir (a.g.e.: 17).

Ancak yaşlılar çoğunlukla güçsüzleştiklerini düşünerek tüm meşguliyetlerinden “...kendilerini geri çekme eğilimi içinde” bulunmaktadır (Softa, vd. 2015: 13).

Yaşam doyumu, farklı birçok kavramla ilişkilendirilebilir: “*Yaşamımızdaki hazzın ve olumlu duyguların yeşermesi ve çeşitlenmesi neredeyse tüm bireylerin arzu ettiği bir durumdur. Bireyin özel ve nesnel yaşantısında karşılaştığı olumsuz koşullar birçok sarsıntıya sebep olmaktadır. Olumlu duygular gibi hayatta yaşanan acı, elem, keder, yoksunluk, engellenme, kayıp gibi çok sayıda kötülüğü, yaşamımızda görülmektedir. İnsanı uğraş edinen bilim adamları, bireysel ve durumsal/çevresel olayları çok sayıda modellerle birlikte değerlendirmiş ve iyi olmanın yapısını daha fazla anlamaya çalışmıştır. Mutluluk, haz, refah doyum, toplumsal olarak iyi olma, yaşam kalitesi, insanın iyilik durumunu karşılayan çok sayıda sözcüklerden bazılarıdır. Öznel iyi olma bireyin kendi bakış açısıyla kendi yaşamını değerlendirmesi anlamına gelmekte olup, kendini değerlendiren kişi, tepkileri, yargıları bireyin öznel iyi olma hâlini oluşturmaktadır. Kişinin kendi yaşamına ilişkin değerlendirmelerinin üç ayrı boyutu vardır ancak bunlar genel bir çerçevede sınıflanacağı belirtilmiştir. Bunlar, “Olumlu duygu, olumsuz duygu ve yaşam doyumudur. Olumlu duygu boyutunda yaşanan hazların, sevinçlerin, hoş duygulanımların fazlalığını; olumsuz*

duygu boyutunda ise hoş olmayan, kötü, acı verici duyguların azlığının iyi olma açısından önemli olduğu belirlenmiştir. Yaşam doyumu ise yaşamın geneline ilişkin bilişsel yargılamaları” ifade etmektedir (a.g.e.: 13).

2.7.9. Kaliteli ve Aktif Yaşlanma

Softa, vd. (a.g.e.: 13); Dünya Sağlık Örgütü WHO, aktif yaşlanmayı; tüm dünya için bir hak olarak görmekte ve kişilerin yaş almaları ile birlikte yaşam kalitelerinde düşüş yaşanmaması için katılım, sağlık ve güvenlik fırsatlarının en üst basamağa çıkarılması süreci olarak tanımlamaktadır. Aktif yaşlanmanın bireysel özellikler taşıdığı görülmekte olup bu nedenle yaşlılık kişinin bedensel, psikolojik, bilişsel sağlığı sosyal çevre ve toplumsal gelişmişlik düzeyine bağlı bir değişken olarak bireyin gençlik ve güzellik yitimi bilişsel fonksiyonlarda kayıp, fiziksel sağlığında gerileme, üretimde yoksunluk, ekonomik gelir, rol, statü ve saygınlıkta düşüş cinsel ve sosyal yaşantıda azalma ve özellikle sosyal desteklerin yitiminin görüldüğü bir dönem olarak ifade edilmektedir.

2.7.10. Yaşlılarda Benlik Saygısı

Güloğlu ve Kararırmak’a göre; Psikolojik ve psikolojik danışmanlık alanlarında en çok araştırılan benlik saygısı, Rosenberg (1965) tarafından bireyin kendisine karşı olumlu ya da olumsuz tutumu olarak açıklamış olup düşük ve yüksek benlik saygısı olarak tanımlanmıştır. Kendisini üstün görmeyip değerli ve saygıdeğer hissedenler yüksek benlik duygusuna sahip olanlar, kendisinden memnun olmayıp kendini reddedenler ise düşük benlik saygısına sahip olanlardır. “...Bireyin kendisini önemli, değerli yeterli ve başarılı olarak algılama derecesi ise Coopersmith’e göre benlik saygısını belirler” (Güloğlu ve Kararırmak, 2010: 76).

Öz’e göre; Toplumdaki yakın ilişkiler ve toplumsal roller bireyin benlik saygısı ile ilgilidir. Yaşlılıkta fiziksel ve zihinsel yeteneklerdeki eksilmeler, bireyin toplumdaki rolü ve ilişkilerindeki değişimler kendisine olan saygısına ve yetersizlik duygusuna sebep olur. Benlik saygısı yaşam boyu devam eden bir öğrenilmiş süreçtir. Kişinin kendini gerçekleştirme toplumdaki rolü ve ilişkilerindeki değişimler kendisine olan saygısına ve yetersizlik duygusuna sebep olur. Benlik saygısı yaşam boyu devam eden bir öğrenilmiş süreçtir. Kişinin kendini gerçekleştirme toplumdaki rolü ve ilişkilerindeki değişimler kendisine olan saygısına ve yetersizlik duygusuna sebep olur.

bilgi ve becerisinin gelişmesine, fiziksel özelliklerini benimsemesine kendini değerli hissetmesiyle olan bağı benlik saygısını belirler (Öz, 2007: 21).

Yaşlı bireyin zihinsel ve bedensel işleri yapabilmesi hususundaki “...Kayıplar kişinin kendini kabulünü ve benlik saygısının düşmesini kolaylaştırır, yetememezlik ve bağımlılık duygusu öne çıkar. Benlik saygısı kavramı öğrenilmiş bir yaşantıdır, yaşam süresince devam eden bir süreçtir. Bireyin kendini değerli hissetmesi, yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilmesi ve başarılı olması, toplum içinde kabul görmesi ve bedensel özelliklerini benimsemesi gibi etmenler benlik saygısının” oluşmasında ve gelişmesinde önemlidir (Aktaran: Yağcıoğlu, 2013: 21).

Karadağ’a göre; Coopersmith’in kavram olarak benlik saygısını; kişinin kendisinde onayladığı ve onaylamadığı bazı özellikler ile kişinin kendini algılayış biçimindeki süreklilik gösteren bir kavram olarak ifade etmektedir. Benlik saygısı bireyin yaşamında neye ne kadar önem verdiği, neleri başarıp, nelerin üstesinden gelebileceği, istenmeyen durumlar karşısında nasıl bir tepki vereceği ve neler ile baş edebileceği gibi durumlarda bireyin tutumunu belirler. Birey iç dünyasındaki bu değerlendirmeyi çevresine sözel olarak veya davranışları ile yansıtır. Maslow Temel İhtiyaçlar içerisinde insanın temel ihtiyaçları arasında benlik saygısının önemli bir ihtiyaç olduğunu savunur ve insanın kendisine duyduğu saygının azalması hâlinde ve bu ihtiyacın diğer insanlardan görme ihtiyacı karşılanmadığında kendisini işe yaramaz, değersiz ve yardımsız hissedeceğini belirtir. İnsanlar yaşamlarının her döneminde genellikle ve yoğunlukla gençlik çağında kimliğini bulabilme, benimsediği kimliğin çevre tarafından kabul görmesi, toplumda yer edinme ve yaşadığı çevreye uyum sağlama gibi durumu bir arada yaşarlar. Özellikle gençlik döneminde kişi kendi duygu ve düşüncelerini çevre faktörleri ile harmanlayarak nasıl biri olduğunu, olumlu ve olumsuz yönlerini, ne yapmak istediği hakkında sorgulamalar ve kendisine karşı tutumunu belirler. Olumlu benlik saygısı; bireyin kendine hata yapma izni vermeyi, kendini önemsiz veya değersiz hissetmeksizin kendinden memnun, kendisiyle barışık, sorumluluklarının bilen, kendine hedefler koyabilen ve amaçlarına nasıl ulaşılacağını bilen, kendini yöneten ve karar veren birey olarak aktif işlev görmeyi sağlar. Benlik saygısının öğrenilen fenomen ve yaşam boyu devamlılık gösteren bir süreç olduğunu kabul eden ve bu öğrenme sürecinin bireyin sosyal çevresiyle etkileşimi kapsamında ele alınması gerektiğini savunan birçok araştırmacı bulunmaktadır (Ryan et al, 1991; Tufan ve Turan 2000; Aktaran: Karadağ, vd. 2008: 31-32).

Karaca'ya göre; Yaşlılık dönemlerinde benlik saygısının korunması, yaşlının toplumsal faaliyetlere katkı ve katılımın sağlanması ve yaşlının sosyal hayatın içinde olması ile sağlanmalıdır (Karaca, 2010: 21).

2.8. Yaşlılara Verilen Bakım Hizmetleri

2.8.1. Türkiye'de Yaşlılara Verilen Bakım Hizmetleri

Yaşlılara verilen hizmetler ve yardım biçimleri tarihsel süreç içerisinde toplumsal kültürel yapılar bağlamında kalıplaşmıştır. "...Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan yaşlı ilkelerinde, yaşlının aile ve toplum tarafından desteklenmesi sosyal ve zihinsel yönden desteklenebilecekleri ve kendini geliştirebilecekleri uygun kurumsal bakım modellerinden yararlanmalıdır. Türkiye'de yaşlılara yönelik hizmet modelleri kurumsal olarak ilk defa 1963 yılında Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla hizmet vermeye başlamıştır.

Yaşlılara verilecek hizmetlerin temel amaçları:

- Kendi evlerinde olabildiğince uzun bir süre bağımsız, rahat ve huzurlu bir şekilde yaşamalarını sağlamak.
- Fiziksel ya da zihinsel hastalık nedeni ile gereksinim duyulan durumlarda uygun" sağlık hizmetlerini sunmaktır (Gökkoca ve Baharlıetik, 1999'den Aktaran: Bahar, vd. 2009: 90).

Ekonomik ve sosyal yönden yoksunluk içindeki bakıma, korunmaya, yardıma muhtaç yaşlılara devletin denetim ve gözetiminde huzurevleri ortamında verilmektedir. Kurum bakım hizmet modeli pek çok yaşlının çok zorda kalmadıkları sürece çok tercih etmek istemedikleri bir bakım modelidir.

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA)'nın yapmış olduğu; "TR82 Bölgesi Kırsal Yaşlılık Analizi çalışmasında; Yaşlıların genel olarak huzurevinde kalmaya yönelik yaklaşımlarının olumsuz olduğu görülmüş, yalnızca %5'inin huzurevinde kalma düşüncesi olduğu saptanmıştır. Bu durumun sebepleri arasında

çocuklarının kendilerine bakacak olma beklentisinin yanı sıra televizyonda görülen/duyulan olumsuz görüş ve düşüncelerden”⁷ etkilendiği tespit edilmiştir.

Altıparmak’a göre; Kurum bakımında olan yaşlının iş görü yeteneğini zaman içinde kaybettiğini belirtmektedir. Bu durumun devam etmesi sonucu zamanla yaşlı kendini değersiz hissetmeye ve giderek toplumdaki soyutlanmaya başlamaktadır (Altıparmak, 2009: 159-164).

Huzurevinde kalmanın “...Yaşlı açısından değerlendirildiğinde, yaşlının, kendi sosyal çevresinden kopararak, bunun dışında bir bakım biçimi olan huzurevine yerleştirilmesi özellikle yaşlı açısından kolay kabullenilir bir durum olmadığı aşıkardır. Yaşlı bireyler kendi evlerinde kendilerini daha güvende hissetmektedir. Yaşlı hâkim olduğu, arkadaşları, komşuları ve ailesiyle beraber olduğu ev ortamını kabullenmektedir. Ülkemizde tüm bu durumlar göz önünde bulundurularak yaşlının mümkün olduğunca evinde, yakın çevresinden koparılmadan, ihtiyaçlarının karşılanarak bakımlarının kendi aile ve sosyal çevresi içerisinde sağlanması yönünde çalışmalar başlamış olup, az gelişmiş olan ülkelere bakıldığında, yaşlıların ihtiyaçlarının çoğunlukla aileleri” (Bahar, vd. 2009: 91) veya sosyal çevre tarafından sağlandığı görülmektedir.

2.8.2. Yaşlı Bakımında Huzurevleri

Yaşlı bakımı hakkındaki hizmetler sosyal devletin sorumluluk alanlarından birisidir. Birleşmiş Milletlerin oluşturmuş olduğu yaşlı ilkeleri, yaşlının ailesi ve toplum tarafından desteklenmesi gerektiği, ihtiyacı olanlara uygun bakım hizmetlerinin verilmesi ve yaşlılara verilecek hizmetlerin en fazla devlet tarafından sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

1982 Anayasasında yaşlılar ile ilgili olarak göze çarpan uygulamalarda “Yaşlılar devletçe korunur, devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir”⁸ hükmü yer almaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) kanunu da;

⁷ (<https://www.kuzka.gov.tr/basinda-detay.asp?H=661&Haber=tr82-bolge-si-kirsal-yaslilik-analizi-arastirmasi-sonuclandi> erişim tarihi:10.02.2017).

⁸ (https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf.Erişim tarihi 22.03.2017)

“Yaşlıların bakımı için ise huzurevleri kurulacağı ve muhtaç durumda olan kişilerin bakımı devletçe sağlanacağı” şeklinde ifade edilmiştir. İnsanlık yaşamı boyunca kişinin yaşamış olduğu işlerde düzenleyici işlemler her dönem farklı bir şekilde gelişim göstermiş ve geliştiği gözlenmiştir. Korunmaya muhtaç olan kişiler için toplu olarak yaşayacakları alanların oluşturulması gerektiği hayat boyu kendini göstermiştir. Günümüzde yaşlılara yönelik kurum bakımını huzurevleri ve huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde sürdürülmektedir. Huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri; 60 yaş üzerindeki, sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk yaşayan, korunmaya, bakıma ve yardıma ihtiyacı olan kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak, psikososyal gereksinimlerini karşılamak kendi ayakları üzerinde durabilecek şekilde rehabilitasyonlarını sağlamak, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altında tutmak amacı taşıyan kuruluşlardır. Huzurevi ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde yaşlılara barınma, sağlık, psikolojik ve sosyal kaynaklı sorunlarına destek olabilmek için psikososyal destek verilmekte ayrıca yaşlıların sosyal ilişkilerini geliştirebilmesi, boş zamanlarında aktif olarak işler yapabilmesi için aktiviteler düzenlenmekte, beslenme, temizlik, sosyal faaliyetler gibi hizmetler önerilmekte ve verilmektedir. Rehabilitasyon merkezlerinde maddi durumu iyi olan ve sosyal yönden kimsenin sahip olmadığı “Yaşlılarımıza ücretli” olarak hizmetler verilirken, maddi olarak durumu iyi olmayan ihtiyaç sahibi yaşlılarımız ile İstiklal Madalyası sahibi ihtiyacı olsun veya olmasın yaşlılarımıza ücretsiz yatılı bakım hizmeti verilmektedir (Çavuş, 2013: 26).

1983 yılında çıkarılan sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kanunu olan 2828 sayılı yasa literatürümüzde yer almış olup, bu yasa ile korunma ve bakım ihtiyacı olan kişilerin bakımının devlet tarafından yapılmasının en önemli bir kaynağı oluşturmuştur, kurum hizmetleri bu yasa ile verilmeye başlamıştır. Yasa ile korunmaya, bakıma ya da yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat (engelli), yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetler ve bu faaliyetlerin düzenlenmesi amaçlanmıştır.⁹

İnsanlar yeryüzünde var olduğu sürece başka birisinin yardımına ihtiyaç duymakta ve bu ihtiyaçlarını da farklı değişik yollarla günümüze kadar karşılamış ve karşılamaya da devam etmektedir. Bu ihtiyaçlar aile bireyleri, yardım kuruluşları ve kamu kurumları tarafından zaman zaman karşılanmaktadır. Günümüzde çekirdek

⁹ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2828.pdf>, Erişim tarihi:18.01.2018

ailenin önem kazanması ve yaşlı bireyin geniş aile içerisinde sahip olduğu rol ve saygınlığın önemini yitirmesi sebebiyle hayatını tek başına idame ettiremeyecek duruma gelen yaşlılar için kurumsal bakım hizmetleri aile desteğinin önüne geçmiştir. Huzurevlerinin kurulmasında asıl amaç, ailesi yanında bakılamayan kimsesiz yaşlı bireylerin barınmasını, dinlenmesini ve birincil ihtiyaçları olan (yemek, ilaç vb.) zamanında karşılanması olmuştur. Zamanla yaşlının saygınlığını ve önemini koruyacak ve kendi yaşamış olduğu ortamda hizmet almasını sağlayacak yeni hizmet modelleri belirlenmeye başlanmıştır. Ülkemizde yaşlı bireylere sunulan hizmetleri belirtmek gerekirse bunlar; “Devletin vermiş olduğu, yerel yönetimlerin vermiş olduğu, özel sektörün vermiş olduğu ve son olarak aile tarafından verilen hizmetler şeklinde” belirtilmektedir (MEB Hasta Ve Yaşlı Hizmetleri kitabı, 2011: 8).

Yaşlıların kalmış olduğu kamu kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının işletmiş olduğu özel huzurevleri ile alakalı huzurevi sayıları, yaşlı sayıları ve kapasiteleri Tablo I ve Tablo II’de verilmiştir.

Tablo I: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Bağlı Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri sayısı, kapasitesi ve huzurevlerinde kalan yaşlı birey sayısının yıllara göre dağılımı

Yıllar	Huzurevi Sayısı	Kapasite	Bakılan Yaşlı Sayısı
2016 (Haziran)	136	13.819	12.600
2015	132	13.488	12.299
2014	124	12.647	11.688
2013	115	12.241	11.293
2012	106	11.706	10.951
2011	102	9.783	10.590
2010	97	9.260	7.979
2009	81	8.126	7.220
2008	79	8.002	6.773
2007	70	7.522	6.477
2006	69	7.605	6.082
2005	66	7.173	5.603
2004	62	6.760	5.389
2003	63	6.580	5.188
2002	63	6.477	4.952

Kaynak:http://eyh.aile.gov.tr/data/56179f30369dc5726c063e73/B%C3%BClten_Temmuz2016.pdf. Erişim Tarihi:22.03.2017

Tablo II: Kamu, özel, belediye, dernek, vakıf ve azınlıklara ait huzurevleri sayısı, kapasiteleri ve bakılan yaşlı sayısı

Yatılı Bakım Huzurevleri (Haziran 2016)	Huzurevi Sayısı	Kapasite	Bakılan Kişi Sayısı
ASP Bakanlığına Bağlı Huzurevleri	136	13.819	12.600
Yaşlı Yaşamevi	41	160	154
Diğer Bakanlıklara Bağlı Huzurevleri	2	570	566
Belediyelere Ait Huzurevleri	21	2.977	2.083
Dernek Ve Vakıflara Ait Huzurevleri	29	2.435	1.704
Azınlıklara Ait Huzurevleri	5	508	355
Özel Huzurevleri	167	9.287	6.500
Toplam	360	29.756	23.962

Kaynak:http://eyh.aile.gov.tr/data/56179f30369dc5726c063e73/B%C3%BCIten_Temmuz2016.pdf. Erişim Tarihi:22.03.2017

Tablo II'den anlaşılacağı gibi ülkemizde 360 huzurevinin olduğu, bu huzurevlerinin 29.756 kapasitesinin bulunduğu, 23.962 yaşlıya hizmet verdiği görülmektedir. Bu huzurevlerinin kapasitenin büyük kısmı ASPB'ye bağlı 136 kuruluş 13.819 yatak kapasitesi ile tüm kuruluşlar içinde en önemli hizmet sunucu olduğu görülmektedir. Bu hizmetleri özel huzurevleri 167 kuruluş ve 9.287 yatak kapasitesi ile takip etmektedir. Tablo I ve Tablo II'de dikkat çeken 2002 yılından itibaren huzurevlerinde kalma oranlarının artarak devam ettiği ve ihtiyacın her yıl daha fazla olduğu gözlenmektedir.

Yağcıoğlu'na göre; Huzurevleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda ülkemizde huzurevi ihtiyacının hızla artış gösteren yaşlı nüfusuyla doğru orantılı olarak artacağı ve batı ülkelerinde olduğu gibi yeni düzenlemelere ihtiyacın olacağı belirtilmiştir. Batı ülkeleri ile kıyasladığımızda ağır somatik ve pisişik sorunları olan (yatağa bağımlı- demans, parkinson) yaşlılar bakımevleri adı altındaki tıbbi, refakat ve terapi imkanı bulunan” merkezlerde bakım hizmeti almakta iken, ülkemizde ise aynı özellikteki yaşlı bireyler, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde bakım görmektedir. Sağlık kuruluşlarında yaşlılar ile ilgili geriatri birimleri ya hiç bulunmamakta ya da sınırlı sayıda tedavi-kontrol haricinde hizmet verememektedir. Bu sebeple yukarıda belirtilen özellikleri taşıyan yaşlılar için sağlık kuruluşlarında veya yakınında bakım evleri oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir (Yağcıoğlu, 2013: 26).

Şahin'e (2015: 72-73) göre; Türkiye'de 1963 yılından itibaren planlı kalkınma çabaları başlamıştır. Kalkınma planları içerisinde özellikle yaşlılarla alakalı tedbirlerin de yer aldığı görülmektedir.

Bunlar; Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1963-1967), yaşlılar ile alakalı ilk konu yaşlıların bakımı olarak ele alınmış, yaşlı bakımevlerine donanım ve gereç için ilk kez finansman ayrılmıştır. Kamu ve gönüllü kuruluşlar arasındaki koordinasyondan da sorumlu bir koordinasyon kurulu oluşturulmuştur.

İkincisinde (1968-1972) de yaşlılara yönelik hizmetlerin sunulmasında gönüllü kuruluşlardan söz edilmiş; yerel yönetimler ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının birlikte çalışması için koordinasyon kurulu oluşturulmuştur.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1973-1977), yaşlı hizmetlerinin tek elde toplanması önerilmiştir. Ayrıca mali, idari, personel ve hizmet standardı yönünden bütünleşmeyi sağlayacak yasal düzenlemeler hususunda öneriler getirilmiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1979-1983), yaşlılık hizmetleri toplumsal güvenlik başlığı altında ele alınmış, huzurevlerinin yapılması, mevcutlarının geliştirilmesi ve bu hizmetlerin Sosyal Hizmetler Kurumu'nca tek elden yürütülmesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın huzurevlerine ilişkin yatırımlarını hızlandırılması, özel girişimcilerin huzurevleri ve benzeri hizmetlere özendirilmesi olarak üç odakta toplanmıştır.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985-1989), özel sektörün teşvikine ilişkin başlıklar yer almış ve kamu kurum/kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasındaki hizmet bütünlüğüne ilişkin koordinasyona önem verilmiştir. Bu planda öne çıkan en önemli bakış muhtaç yaşlıya öncelik tanınmasıdır. Muhtaç yaşlıları huzurlu bir ortamda korumak, bakımlarını sağlamak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan huzurevlerinin sayılarının artırılması amaçlanmıştır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1990-1994) kurum bakımı yerine aile içindeki bakımın hedef alınmıştır. Sosyal hizmetler ve yardım konusunda ailenin temel birim olarak ele alınmıştır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000) aile temel birim olarak ele alınmış, geçmişe dönük bir öz eleştiri yapılarak, yaşlılara yönelik hizmetlerin nitelik ve nicelik bakımından yetersiz kaldığı, nitelikli personel eksikliğinin hizmet kalitesini düşürdüğü ifade edilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2001-2005) ülkemizin sosyo-ekonomik gelişmesine paralel olarak gelişme gösteren sanayileşme, kentleşme ve aile yapısında meydana gelen değişimler 60 üstü yaş grubunda görülmeye başlayan nüfus artışı, huzurevi ve yaşlı dayanışma merkezlerinin açılmasını, bu kesime yönelik bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin artırılarak sürdürülmesi ihtiyacının önemi vurgulanmıştır.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2007-2013) nüfus artış hızının 2000 yılından itibaren giderek düştüğü, buna karşılık aynı dönemde, çalışma çağı nüfusu olan 15-64 yaş grubu ile 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus artışının devam ettiği vurgulanmıştır. Bu grupların toplam nüfus içindeki paylarının sırasıyla %65,7 ve %5,9 olduğu ifade edilmiştir. Plan döneminde; yaşlılara yönelik olarak evde bakım hizmetinin desteklenerek, kurumsal bakım konusunda ise huzurevlerinin sayısı ve kalitesinin artırılması öngörülmüştür. Ülkemizde yaşlı nüfusta gözlenen artış ve aile yapısının değişime uğraması gibi nedenlerin, yaşlı kesime götürülecek hizmetlerin önemini artırdığı belirtilmiştir.

Resmî Gazetenin 08.06.2011 tarih ve 27958 sayılı mükerrer sayısında Bakanlar kurulunun 633 sayılı kanun hükmünde kararnamesine göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. Söz konusu kararnamenin 2. maddesinin (d) bendinde; "Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak".¹⁰ şeklinde ifade edilmiştir.

¹⁰(<https://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanun-hukmunde-kararnameler/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanliginin-teskilat-ve-gorevleri-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname>, Erişim tarihi: 18.01.2018)

Daha önceleri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde sadece daire başkanlığı şeklinde yürütülmekte olan yaşlı hizmetleri bu kanun ile birlikte bakanlığa bağlı genel müdürlük nezdinde yürütülmeye başlanmıştır. Söz konusu kararnamenin 6. maddesine istinaden “Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü” kurulmuş¹¹ ve amaçları da şu şekilde belirlenmiştir:

Yaşlılara yönelik sosyal hizmetlere ilişkin olarak ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek.

-Yaşlılara sunulan sosyal hizmet modellerini geliştirmek.

-Yaşlıların ve bakıma muhtaç engellilerin, yaşamlarını evlerinden ve sosyal çevrelerinden ayrılmadan sürdürebilecekleri sosyal desteklerin verilmesi için gerekli mekanizmaları kurmak, var olanları standardize etmek, uygulamaları takip etmek ve denetlemek.

-Yaşlıların toplumla bütünleşmesine, statü ve rollerinin yeniden kazanımına, işlevlerinin artırılmasına, boş zamanlarının etkili bir biçimde değerlendirilmesine ilişkin mekanizmalar oluşturmak” şeklinde belirlenmiş ve bu düzlemde çalışmalar yapmaya başlanılmıştır.

Bu kanun ile birlikte Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü yalnızca belediyeler tarafından yürütülen ve kapsamı çok geniş olmayan yaşlılara yönelik evde bakım ve destek hizmetlerini kurumsallaştırmaya yönelik çalışmalar başlatmıştır. Yaşlılarımıza kurumsal bakım veren tüm huzurevleri ve rehabilitasyon merkezleri bu kanundan sonra Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

2.9. Yaşlının Günlük Yaşantısında Dininin Etkisi

Tüm bireylerin yaşamış olduğu problem ve stresle mücadele esnasında sahip olduğu inancı kullanma yolu ve bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı problemlerin çözümünde dinin ne anlam taşıdığını, dinin bireye, zorluklarla baş ederken nasıl ve ne

¹¹(<http://eyh.aile.gov.tr/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanun-hukmunde-kararnameler/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanliginin-teskilat-ve-gorevleri-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname>,Erişim tarihi:12.05.2017).

kadar yardımcı olduğu türünden sorulara verilebilecek cevaplara, dinin, sorunların üstesinden gelmenin temel esaslarını oluşturmaktadır.

Kılavuz'a göre bireyler yaşamları boyunca, dini ve dini olmayan (meditasyon, terapi, psikolojik tedavi) başa çıkma yöntemlerini bir arada kullanmaktadırlar. Fakat din ile problemleri çözme yöntemleri, dini olmayan yöntemlere kıyasla daha başarılı sonuçlar vermektedir. Çünkü din, diğer başa çıkma yöntemlerinin harekete geçmesine de yardımcı olmaktadır. Yaşlı bireylerin, fazla ömürlerinin kalmadığının farkında olmaları bu nedenle de üretime katkıda bulunmaktan kaçındıkları ve hayata küstükleri, sadece gününbirlik yaşayış biçimini kanıksadıkları ve günümüz değişimlerinden uzak kalarak aktif eğitimden kendilerini soyutladıkları görülmektedir. Bu soyutlamaya karşın yaşlı bireylerin eğitimleri için çalışmalar yapılması ve onların bu konuda motive edilmesi gerekmektedir. *"...Günümüzde doktorlar iyileşmesi mümkün olmayan ölümcül bir hastalığa yakalanan kimseler için tedaviyi devam ettirerek en azından rahat bir ölüm sağlamaya gayret sarf etmektedirler. İslam dini, öğrenebilir konumda olan herkese bilginin ulaştırılması ve dinin tebliğ edilmesi prensibini benimsemiştir. Öğrenme yeteneğine sahip olan herkese dinî değerlerin ulaştırılması gerekmektedir. Yaşlılara vereceğimiz din eğitimi onların inançlarını yüceltip zenginleştireceği için geride kalan ömürlerinin az olmasının bir dezavantaj olduğunu söylemek mümkün değildir. Allah'ın ruhanî çağrısı tüm insanlar içindir. Yaşlılar da bu çağrıyı işitmek, dine hizmet etmek ve ruhanî hayatta derinleşmek isteyebilecekleri için din eğitimine ihtiyaç duyarlar"* (Kılavuz, 2002: 70).

Yaşlı bireyler için yaşlılık dönemleri hastalıklarla mücadele dönemi olarak da görülmektedir. Bununla birlikte yaşlılık *"...sosyal, bilişsel ve psiko-sosyal olmak üzere çeşitli işlevlerde, kapasite ve olanaklarda gerilemenin ilerlemeden daha ağır bastığı, bir dönem olarak tanımlanmaktadır"* (Yıldız, 2012: 18). Hastalığın boyutu ne olursa olsun yaşlı bireyler bu dönemlerinde fiziksel olduğu kadar ruhsal olarak da olumsuz etkilenmektedir.

Yıldız'a göre; Batı dünyasında yapılan çeşitli araştırmalarda, hasta insanların kendini iyi hissetme, hastalığı yenme, psikolojik destek sağlama amacıyla dini inanca daha çok önem verdiği tespit edilmiştir. Destek almak ve vermek, hayat boyunca aile ilişkilerinin en önemli özelliğidir. Yetişkin gelişimi ve aile yapısında, kuşaklararası bakım ve desteğin karşılıklı olarak verilmesi merkeze alınan bir unsurdur. Kuşaklar

arası destek konusunda önemli bir rol oynayan sevgi, yakın ilişkiler ve dayanışmanın belirlenmiş kültürel beklentileri, aile ilişkileriyle doğrudan ilgilidir. Aile yakınlaşması, ilişkilerin kurulması açısından bireyler için önemli bir çevre faktörünü oluşturur ve duygusal ilişkiler ve bağlanmanın aile yapısıyla güçlü bir ilişki oluşturur (a.g.e: 18).

2.10. İlgili Araştırmalar

Araştırma konumuza bağlı olarak, Mine Gözübüyük Tamer, “Kuşaklararası Dayanışma Ve İşbirliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı Ve Yaşlılık Algısının Değerlendirilmesi” Toplum Bilim Dergisi, 8, 15 (2014):7-28., Irmak Hatice Selin, “Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin ve ailelerinin huzurevlerine bakış açılarının değerlendirilmesi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), 1-107., Öksüz Metin, “Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Yalova Üniversitesi örneği” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015), 1-139. ve Yurttaş Süleyman, “Toplumsal ayrımcılıklara farklı bir bakış: Yaşlı ayrımcılığı ve ötekileştirme” (Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016), 1-288. tarafında hazırlanan, araştırmalar incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda gençlerin yaşlı ve huzurevi algılarının araştırıldığı bulgularına ulaşılmıştır. Aşağıda bu bulgular sırayla değerlendirilmiştir.

Mine Gözübüyük Tamer, “Kuşaklararası Dayanışma Ve İşbirliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı Ve Yaşlılık Algısının Değerlendirilmesi” Toplum Bilim Dergisi, 8, 15 (2014):7-28. araştırmasının amacında; “Karadeniz Teknik Üniversitesinde (KTÜ) öğrenim gören gençlerin “yaşlı ve yaşlılık algısını” ile bu algının kuşaklararası dayanışma ve işbirliğine ne yönde yansıdığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Gençlerin yaşlı ve yaşlılığı nasıl tanımladıkları, hangi yaş grubunu yaşlı olarak gördükleri, yaşlılık belirtilerinin neler olduğu, yaşlılığın olumlu-olumsuz yanları, yaşlılarla olan ilişkileri – iletişim sıklığı, iletişim şekli, birlikte neler yaptıkları- aile de yaşlının konumu vs. hakkında görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda gençlerin yaşlılığa yönelik bakış açılarında olumsuz unsurlar tespit edilse de, kuşaklararası dayanışma ve işbirliğinin halen güçlü ve önemli olduğu, sürdürüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Tamer, 2014; 7)

Yukarıdaki araştırma incelendiğinde üniversite çağındaki gençler ile yaşlılar arasında kuşaklararası bir çatışmanın olduğu, ancak bu çatışmaların aile bağlarını ortadan kaldırmadığı yaşlı algısını olumsuz etkilemediği bulgularına ulaşıldığı ifade edilmektedir. Yaptığımız araştırmada lise çağındaki gençlerin de yaşlı ve yaşlılık algısı araştırılmış bir benzer sonuca ulaşılmıştır.

Irmak Hatice Selin, “Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin ve ailelerinin huzurevlerine bakış açılarının değerlendirilmesi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), 1-107., konulu yüksek lisans tezinin amacı; huzurevinde kalan yaşlıların ailelerinin huzurevlerine ilişkin bakış açılarını ortaya koymaktır. Çalışmanın örneklemini İstanbul ili içerisinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Bahçelievler Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Sultangazi Huzurevi ve Zeytinburnu Semiha Şakir Huzurevi'nde yaşayan 65 yaş ve üzeri 100 yaşlı ve 100 yaşlı yakını oluşturmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre yaşlıları huzurevinde kalmaya başladıktan sonra huzurevi ile ilgili olumsuz görüşe sahip (n=75) yaşlı yakınlarının neredeyse tamamının görüşlerinin olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Yaşlı yakınları "Aile yakınlarına göre yaşlılara bakmakla sorumlu olan kişi/kurum" sorusuna verdiği yanıtta göre 3 grupta incelediğinde, yaşlı yakınlarının %58'si yaşlılara "huzurevleri aracılığıyla devletin", %25'i "çocuklarının", %17'si "kendi evlerinde" bakılması gerektiğini belirtmişlerdir. Huzurevleri aracılığı ile devlet" cevabını veren grubun huzurevleri ile ilgili görüşlerinin diğer gruplara göre istatistiksel olarak daha olumlu olduğu bulunmuştur (p<0,05). Yaşlı yakınlarının huzurevlerine yönelik olumlu tutumlarında, yaşlılarının huzurevinde yaşamaya başlaması ile huzurevleri ile ilgili doğru bilgi sahibi olmalarının rol oynadığı düşünülebilir” (Irmak, 2017; 1-107).

Yukarıdaki araştırma incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %75'inin huzurevlerine karşı olumsuz algı içerisinde olduğu, huzurevlerinden hizmet almaya başladıktan sonra olumsuz algılarının değiştiği %58 gibi büyük bir oranın Devlet tarafından huzurevi işletilmesi gerektiğini ifade ettiği bulgularına ulaşılmıştır. Toplumun, huzurevlerinin düşkün kişiler tarafından tercih edildiği, huzurevlerinde kalan kişilerin çalışanlar tarafından ihmal ve istismar edildiği, huzurevlerinin hapisane gibi olduğu, giriş ve çıkışlara izin verilmediği, çok sayıda kişinin bir arada uygun olmayan ortamlarda yaşamını sürdürdüğü algısına sahip olduğu bilinmektedir.

Bu nedenle araştırmamızda daha henüz huzurevleri ile tanışmamış, huzurevi fikri kendilerine uzak olan gençlerin huzurevi algıları araştırılmaya konu alınmıştır.

Öksüz Metin, “Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Yalova Üniversitesi örneği” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015), 1-139., konulu yüksek lisans tezinin amacı; “sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına karşı tutumlarının belirlenmesidir. Tanımlayıcı tipteki bu araştırmaya Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğrenim gören 418 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf, cinsiyet durumları, ailelerinin yaşadığı konutun mülkiyet durumu, konutun oda sayısı, yaşlı bireylerin ailesiyle birlikte yaşamaları, yalnız yaşamaları, öğrencilerin mezun olduktan sonra yaşlı bireylerle çalışmayı isteme durumlarının yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını anlamlı şekilde etkilediği belirlenmiştir. Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır”(Öksüz,2015; 1-139)

Yukarıdaki araştırma incelendiğinde üniversite çağındaki 418 gencin araştırmaya katıldığı, gençlerin yaşlılık algısı araştırıldığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda yaşlıları ile birlikte yaşayan gençlerin eğitimleri sonunda yaşlılık alanında çalışmak istediği ifade edilmektedir. Yaşlısı ile birlikte yaşayan gençlerin, yaşlısı ile birlikte yaşamayan gençlere göre yaşlılık dönemini daha iyi tanımladığı buna bağlı olarak kariyer planlaması yapabildiği anlaşılmaktadır. Araştırmamızda üniversite çağı öncesi lise çağında bulunan gençlerin aynı yaşlı algısına sahip olup olmadığı araştırılmıştır.

Yurttaş Süleyman, “Toplumsal ayrımcılıklara farklı bir bakış: Yaşlı ayrımcılığı ve ötekileştirme” (Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016), 1-288., konulu doktora tezinin amacı; “üniversitede öğrenim gören öğrencilerin, yaşlı ayrımcılığı ile ilgili tutum ve davranışlarını etkileyen faktörleri belirlemektir. Çalışmanın nicel aşamasında cinsiyet, yaş, gelir durumu, siyasi görüş gibi bağımsız değişkenler ile yaşlı ayrımcılığı arasındaki ilişkiyi test etmek amacı ile Bayburt Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerle görüşülmüştür. Bu aşamada, öğrencilerin, yaşlıları nasıl tanımladığına, yaşlılar dışında kalan diğer gruplara yönelik ayrımcılık uygulamalarına, yaşlılara yönelik pozitif ve negatif yönlü ayrımcılık uygulamalarına ve bunların nedenlerine odaklanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler

sonucunda, katılımcıların, yaşlılara karşı olumlu tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçek verileri ile elde edilen bu sonuç, görüşme verilerinin analizi ile de desteklenmiştir. Bu veriler ışığında, yaşlı ayrımcılığının, diğer ayrımcılık alanlarında olduğu gibi, kimlik edinme ve buna bağlı olarak ötekileştirme pratiklerinden farklı bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Yaşlılara yönelik olumsuz tutum ve davranışların altında yatan nedenlerin, yaşlıların yaşından kaynaklanmadığı, kişisel çıkar ve yaşam tarzını koruma isteğinin yanında, psikolojik, cinsel ve fiziksel açıdan zarar görmeye bağlı olarak geliştiği belirlenmiştir. Diğer taraftan yaşlılara yönelik olumlu tutum ve davranışların altında yatan nedenlerin, "geleceğe yönelik beklentiler, din, gelenekler ve yaşlıların yaşı" olduğu tespit edilmiştir (Yurttaş, 2016; 1-288).

Yukarıda ki araştırma incelendiğinde gençlerin yaşlıları ile çıkar ilişkisinde bulunduğu, özgürlüklerinin kısıtlanması durumunda yaşlıları ile çatışma içerisinde olduğu bulgularına ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Araştırmamızda lise çağındaki gençlerinde, üniversite çağındaki gençlerde olduğu gibi aynı yaşlı algısına sahip olup olmadığı araştırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada lise çağındaki gençlerin yaşlı ve huzurevi algısının ölçülmesi hedeflenmiştir.

Bu araştırma genel tarama modellerinden, nitel tarama modeli kapsamında ele alınan ilişkiyel bir araştırmadır. Araştırmada verilen istatistikler işleme tabi tutulup, yüzdeler ve sıklık tabloları oluşturulmuş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırma konusuna yardımcı olacak; aile, gençlik, yaşlı, huzurevi tanımlanmış ve değışen aile yapılarına bağı olarak gelişen yaşlılık dönemi sorunları ile huzurevleri hakkında literatür taraması yapılmış ve çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evreni İstanbul genelindeki lise öğrencileri olmasına rağmen zaman ve olanakların kısıtlılığı dikkate alınarak araştırmanın örnekleme Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

Yine araştırmamız İstanbul Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesinde okuyan 171 öğrenci, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesinde okuyan 123 öğrenci ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesinde okuyan 73 öğrenci toplamda 367 öğrenciden oluşan örneklem grubudur. Örneklem seçiminde olasılıklı örneklem türü olan küme örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme çerçevesi elemanlarının birbirine yakın kümeler oluşturduğu hallerde ve her bir küme genel olarak diğer kümelere çok benzer oldukları durumunda kullanılır. Küme örneklem yöntemi iki aşamadan oluşur. İlk aşamada araştırmanın yapılacağı liseler belirlenmiş, ikinci aşamada ise hangi sınıflarda okuyan öğrenciler olacağına karar verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu tez çalışmasında öncelikli olarak kaynak taraması yapılmıştır. Çok sayıda yüksek lisans tezi, alanla ilgili kitaplardan, makalelerden faydalanılarak oluşturulan anket formu kullanılmıştır.¹² Bu anket 7 bölümden oluşmuştur.

1- Lise Öğrencilerinin demografik özellikleri: Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaş, cinsiyet, okuduğu sınıf, doğduğu yer, ailesinin geliri, anne-babasının birlikte yaşayıp yaşamadığı, ailede kaç kişi olduğu ile ailedeki yaşlılarının bulunup bulunmadığını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

2- Yaşlıları ile görüşme sıklığı: Lise öğrencilerinin yaşlıları ile görüşme sıklığını belirlemek için haftada bir, ayda bir, altı ayda bir, senede bir, hiçbir zaman 5’li likert skalası kullanılmıştır.

3- Yaşlıları ile birlikte olup olmadığı: Yaşlılarının kimlerle kaldığı, yaşlıları ile uzaklık mesafeleri, yaşlılarını ziyaret için ne sıklıkla bir araya geldikleri, yaşlıları ile nasıl görüştikleri, yaşlıları ile yaptıkları aktiviteler, yaşlıların aile içindeki önemi, yaşlıların ihtiyaç duyduğu şeylerin ne olduğu, yaşlıları ile birlikte olup olmadığını belirlemek için evet ve hayır olmak üzere 2’li likert; yaşlıların kimlerle kaldığının belirlemek için eşiyile birlikte, yalnız başına, evli diğer çocukları, bekar çocukları ile birlikte olmak üzere 4’lü likert; yaşlılarının ikamet ettiği yerin uzaklığını belirlemek için aynı ilde, farklı illerde, ayrı ilçede, aynı mahallede, aynı apartmanda, diğer olmak üzere 6’lı likert; yaşlılarını ziyaret için ne sıklıkla bir araya gelmelerini tespit etmek için haftada bir, ayda bir, altı ayda bir, senede bir, hiçbir zaman olmak üzere 5’li likert; yaşlıları ile nasıl görüştiklerini tespit etmek için telefon ile, internet üzerinden, yüz yüze, diğer olmak üzere 4’lü likert; yaşlıları ile yaptıkları aktiviteleri tespit etmek için sohbet etme, televizyon izleme, hiçbiri, sosyal etkinliklere katılma (sinema-tiyatro-konser vb), hepsi olmak üzere 5’li likert; yaşlıların aile içindeki önemini belirlemek için manevi destek, maddi destek, hiçbiri, tecrübe ve bilgisi, çocuk bakımı,

¹² Tuik (2006),“*Aile Yapısı Araştırması*”; Aile ve Toplu Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, (2011); Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, (2009), “*Evde Yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin incelenmesi*”; Annak, B., (2005) “*Sosyal Destek Sosyal Ağ..*”Yüksek Lisans Tezi,; Arun, Ö., (2008), “*Yaşlı Bireyin Türkiye Serüveni*”; Gözübüyük Tamer, M., (2014), “*Kuşaklararası Dayanışma ve İşbirliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı ve Yaşlılık Algısının Değerlendirmesi*”; Güven,Ş vd. (2012), “*Üniversite Öğrencilerinde Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlar*”;; Işık, C. (2002) “*Huzurevi ve Yaşlılık*” Yüksek Lisans Tezi,

hepsi olmak üzere 6'lı likert; yaşlıların ihtiyaç duyduğu şeylerin ne olduğunu belirlemek için huzur, çocuk ve torunları ile birlikte olma, sevgi ve şefkat, sağlık-bakım, hepsi olmak üzere 5'li likert skalası ile değerlendirilmiştir.

4- Lise öğrencilerinin yaşlı algılarını belirleme: Yaşlıların öğrenciler gözünde kaç yaşındaki kişiler olduğunu belirlemek için 50-60 yaş, 61-65 yaş, 66-70 yaş, 71-80 yaş, 81 ve üzeri yaş olmak üzere 5'li likert; yaşlının öz bakımını gerçekleştiremeyen kişi olup olmadığını belirlemek için, yaşlının belli bir yaşa gelmiş kişiler olup olmadığını belirlemek için, belli fiziksel özellikler gösteren bireylere yaşlı olup olmadığını (saçları beyazlamış, teni buruşmaya başlamış, belli görme bozuklukları olan, hastalık sayısı fazla olan, boyu kısalmaya başlamış vb.) belirlemek için, yaşlının bakıma muhtaç kişiler olup olmadığını belirlemek için, yaşlılar sözleri ve öğütleri dinlenen kişiler olduğunu tespit etmek için, yaşlanınca başkalarına muhtaç olup olmadığını tespit etmek için katılıyorum, katılmıyorum, fikrim yok şeklinde 3'lü likert skalası ile ölçülmüştür.

5- Liseli öğrenciler tarafından algılanan yaşlı özellikleri: Lise öğrencileri tarafından algılanan yaşlıların özelliklerini belirlemek için cömert ve iyi kalpli, misafirperver, esprili ve hoşgörülü, muhafazakâr, olmak üzere 4 olumlu, gençleri sevmediği, bencil ve hoşgörüsüz, hep hasta, memnuniyetsiz olmak üzere 4 olumsuz özellik belirlenmiştir. Bu özellikler katılıyorum, katılmıyorum, fikrim yok olmak üzere 3'lü likert skalası ile değerlendirilmiştir.

6- Lise öğrencilerinin yaşlılarına bakım için nasıl bir yol izleyeceklerini belirlemek için; yaşlıların evde bakılıp bakılmadığını, aile bireyleri tarafından daha iyi bakılıp bakılmayacağını, katılıyorum, katılmıyorum, fikrim yok olmak üzere 3'lü likert skalası ile ölçülmüş; Anne ve babasının yaşlılığında bakıma muhtaç olduğunda bakımını nasıl yapacaklarını tespit etmek için, kardeşlerimle birlikte eşit bakarım, kimseye bırakmam ben bakarım, çalıştığım için bakım merkezinde baktırım, bakımını üstlenmek istemem olmak üzere 4'lü likert skalası ile ölçülmüş; anne ve babasının yaşlılığında altı bezlense, alt bezini nasıl değiştireceğini tespit için kendim hallederim, değiştirmek istemem, yakınarımdan yardım alırım, bakım elemanı görevlendiririm olmak üzere 4'lü likert skalası ile değerlendirilmiştir.

7- Lise öğrencilerinin huzurevi ile algılarını ölçme: Huzurevleri hakkında bilgilerinin olup olmadığı, daha önce huzurevi ziyaretinde bulunup bulunmadıklarını, yaşlanınca

huzurevinde kalmak isteyip istemediklerini, evet, hayır şeklinde 2'li likert skalası ile, huzurevi hakkındaki bilgiyi nereden öğrendiklerini, yazılı ve görsel basından, okulla yapılan huzurevi ziyaretinden, ailem ile yaptığım huzurevi ziyaretinden, huzurevindeki yakınımı ziyaretimden, diğer şeklindeki 4'lü likert skalası ile, huzurevlerinde kimlerin kalmadığını tespiti için ruh sağlığı bozuk yaşlılar, fiziksel engeli olan yaşlılar, sağlıklı yaşlılar, hepsi şeklindeki 4'lü likert skalası ile huzurevlerinin gerekli kurumlar olup olmadığı, huzurevleri şehrin içinde yer alıp almadığı, huzurevlerinin ücretli olup olmadığı, ebeveynlerini (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verip veremeyeceği, yaşlıların huzurevlerinde bakılması gerektiğini düşünüp düşünmediklerini, huzurevlerinde eğitimli kişilerin yaşlılara daha fazla özen göstereceğini, huzurevlerinin yaşlılar için bir sosyalleşme alanı olup olmadığı, huzurevlerinde kalan yaşlıları ailelerinin istemediği, yaşlı bireylerin ailelerinin, maddi imkansızlıkları dolayısıyla huzurevi bakımına verildiğini düşünüp düşünmediklerini, yaşlıların aile bireyelerine yük olmamak için huzurevlerinde kaldıklarını düşünüp düşünmediklerini, yaşlıların huzurevlerinde mutlu olacağını düşünüp düşünmediklerini, huzurevlerinde, yaşlılara iyi bakıldığını düşünüp düşünmediklerini, maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına vermesinde sakınca görüp görmediklerini, yaşlılara huzurevlerinde yeterli hizmetlerin verildiğini düşünüp düşünmediklerini, ülkemizde huzurevlerinin gelişmesi gerektiği, ülkemizde huzurevi sayısının yeterli olduğu, huzurevlerinde kalan yaşlılara gereken psikolojik destek verilip verilmediği, ülkemizde huzurevlerine gereken denetim yapılıp yapılmadığı, huzurevlerinde çalışan personellerin bilinçli olarak hazırladığı sosyal aktivitelerin yaşlıların hayattan kopmamalarına önemli katkı sağladığı, huzurevlerinin sosyal faydadan çok mali rant sağlayan kurumlar olduğu, refah seviyesinin yükselmesi ile huzurevi ihtiyacının arttığı, gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır sorularına katılıyorum, katılmıyorum, fikrim yok şeklinde 3'lü likert skalası ile değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde İstanbul Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilerine uygulanan anket sonuçları yer almaktadır.

4.1.Araştırmamıza katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri

İstanbul Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören gençlerin, yaş, cinsiyet, doğum yeri, öğrenim gördükleri okul, öğrenim gördüğü sınıf, aile geliri, aile büyüklerinin hayatta olup olmadığı, ailede yaşayan kişi sayısı, gibi değişkenler derlenmiş ve bunun sürece nasıl yansıdığına bakılmıştır. Ankete cevap veren Öğrencilerin %64,3'ü bayanlar, %35,7'si erkeklerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaşları 14 ile 19 yaş aralığında bir dağılım sergilemekte olup yaş ortalaması 16,5 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilere nereli oldukları sorulmuş olup alınan iller bölgesel olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre öğrencilerin %33,6'lık kısmı Karadeniz bölgesinden olduğu, onu %21,8'lik oranla Doğu Anadolu Bölgesi, %13,9'luk oranla Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %12,5'lik oranla İç Anadolu Bölgesi'nden, %8,4 Marmara bölgesinden, %5,4 Akdeniz bölgesinden, %3,3 Ege bölgesinden, %1,1 ise yurt dışından olan gençler olduğu görülmüştür (Ek Tablo 4).

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara dağılımları irdelendiğinde Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi %46,6'lık oranla ilk sırada, ardından Prof. Dr Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi %33,5 ikinci ve Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi %19,9 ile geldiği görülmüştür. Öğrencilerin okudukları sınıflara göre değerlendirildiğinde 165 kişinin yani %45lik bir dilimin 9. Sınıf öğrencisi olduğu, %26,7 10. Sınıf, %13,1 11. Sınıf, %7,9 12. Sınıf ve en düşük katılım sağlayan kesim ise %7,4'lük oranla hazırlık sınıfı öğrencileri oldukları görülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin hane gelirleri irdelendiğinde %18,8'nin 0-1000 TL, %15,5'nin 1001-1500 TL, %12,8'nin 1501-2000 TL, %9'nun 2001-2500 TL ve

%7,6'nın 2501-3000 TL arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca hane gelirinin aylık ortalama %36,2'nin 3001 TL olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin %56,1'inin aile gelirleri 2500 TL'nin altında olduğu söylenebilir.

4.2. Dayanışma Bağlamında Gençlerin Aile Özellikleri

Tamer (2014; 17) “Coğrafi yakınlık, ailede yaşayan kişi sayısı, aile geliri gibi faktörler yapısal ve hatta ilişkiisel dayanışma türü açısından önemli görmekte, aile yapısı, iletişimin niteliği ve niceliği, etkinlik türü ve aile üyelerinin bir araya gelişlerindeki çeşitli fırsatlar sunması bakımından önemli bir faktör” olarak görmektedir. Öğrencilerin aile büyüklerinin hayatta olup olmadıkları sorulmuş %87,7'si anne ve babasının hayatta ve birlikte yaşadıklarını, %10,1'inin anne babası hayatta ama ayrı yaşadıkları, %1,9'unun annesinin hayatta ama babasının hayatta olmadığını %0,3'ünün ise yani 1 katılımcı anne ve babasının hayatta olmadığını belirtmiştir. Burada dikkat çeken %10,1 oranındaki öğrencilerin ailelerinin parçalanmış yani anne ve babalarının ayrı olduğu bununun ilerde aile yapısındaki değişimlere dikkat edilmesinin gerektiği sonucu çıkmaktadır. Geleneksel Türk aile yapısının bozulmaması için çalışma yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir. Öğrencilerin ailelerinde yaşayan kişi sayısı sorulmuş elde edilen verilerde %33,5'i 4 kişilik ailede, %30,8'i 5 kişilik ailede, %15,5'i 6 kişilik ailede, %10,6'sı 7 ve üzeri kişilik ailede, %8,2'si 3 kişilik ailede ve en düşük yüzde ile %1,4'ü 2 kişilik ailede yaşadığını belirtmiştir. Bu verilerden öğrencilerin hareketle ailelerinde ortalama beş kişinin yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerin %48,5'i hanelerinde birinci kuşak (dede, nine veya her ikisi) ile birlikte yaşadıklarını; %56,7'sinin ise birinci kuşak ile birlikte yaşamadıkları ve çekirdek aile ortamında yetiştikleri sonucu görülmektedir.

Bölge bazında ailede yaşayan ortalama kişi sayısı karşılaştırıldığında, Akdeniz bölgesinde 6, Doğu Anadolu bölgesinde 14, Ege bölgesinde 1, Güneydoğu Anadolu bölgesinden 9, İç Anadolu bölgesinden 3, Karadeniz bölgesinden 21 ve Marmara bölgesinde 3 olduğu tespit edilmiştir. Bölge bazında hanede birinci kuşak yaşlı olup olmadığına bakacak olursak memleketleri Akdeniz bölgesindeki gençlerin %6,2'si, Doğu Anadolu bölgesindeki gençlerin %24,2'si, Ege bölgesindeki gençlerin %1,1'i, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki gençlerin %13,5'i, İç Anadolu bölgesindeki gençlerin %15,2'ü, Karadeniz bölgesindeki gençlerin %29,2'si, Marmara bölgesindeki

gençlerin %9,5'i evlerinde birinci kuşak ebeveynlerinin olduğunu söylemiştir. Hanelerinde yaşlı ebeveyni olmadığını söyleyen gençlere “Yaşlılar (dede, nine veya her ikisi) kimlerle birlikte yaşadığı” sorusunun karşılaştırması yapıldığında Gençlerin %52,9 eşiyile birlikte kendi evinde, %15,9'u yalnız başına, %21,7'si evli diğer çocukları ile birlikte, %9,5'i bekar çocukları ile birlikte yaşadıklarını söylemişlerdir.

Araştırmacılar tarafından Türkiye’de coğrafi mesafenin aile ilişkilerine önemli bir etkisinin olduğu belirtilmekte olup “Kuşaklar birbirlerinden coğrafi konum itibariyle uzaklaştıkça ilişkilerinde çözümler meydana gelmektedir. Ampirik kanıtları ortaya konulmuş bulgunun, Türk ailesi açısından önem, iç göç olgusuyla birlikte düşünülmesi gerektiği, köyden kente doğru gelişen göçlere katılamayan veya katılmak istemeyen yaşlılarla çocukları arasındaki coğrafi mesafe genellikle büyük olmaktadır” (Tufan, tarihsiz Akt: Tamer, 2014; 18). Burada ankete katılan gençlere “Yaşlıları (dede, nine veya her ikisi) ile yaşama mesafesi” sorulmuş ve %62,9’u aynı ilde, %37,1’i farklı ilde, aynı ilde oturanlardan %22,’si farklı ilçelerde, %10,4’ü aynı mahallede, %17,3’ü aynı apartmanda olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin yaklaşık üçte ikisinin yaşlı ebeveynleri ile coğrafi mesafede yakın olduğu görülmektedir.

4.3.Öğrencilerin Yaşlı ve Yaşlılık Algısı

Gençlerin kronolojik yaş sınıflaması içinde “bir insanı kaç yaşında yaşlı olarak gördüğü” bu bağlamda bayan ve erkek için yaşlı sayılabilecek yaş aralığının hangi düzlemde olduğunu bilmesi, en azından yaşlılara yönelik yaş algısının ne yönde seyrettiğinin ipuçları görülebilmektedir. Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar kaç yaşındaki kişilerdir” soruları karşılaştırıldığında erkekler için % 29,8 ile 61-65 yaş aralığının ilk sırada, ikinci sırada %29 ile 66-70 yaş aralığı, üçüncü sırada %18,3 ile 71-80 yaş, dördüncü %12,98 ile 50-60 yaş aralığını ve %9,9 ile 81 yaş ve üstünün geldiği tespit edilmiştir. Bu verilerden hareketle, erkek öğrencilerin yarısından fazlası yaşlı sayılabilecek yaş aralığının 61-70 yaş arasında olduğunu ifade etmiştir. Bayan öğrencilerde de % 36,1 ile 61-65 yaş aralığının ilk sırada, ikinci sırada % 29,2 ile 66-70 yaş aralığı, üçüncü sırada %21,6 ile 71-80 yaş, dördüncü %7,2 ile 50-60 yaş aralığını ve % 5,9 ile 81 yaş ve üstünün yaşlı olarak gördükleri tespit edilmiştir. “Dünya Sağlık Örgütü’nün yaşa ilişkin kronolojik sıralamayı üç kategoride değerlendirdiği görülmektedir. Birinci kategoride 45-59 yaş arasındakileri orta yaş,

ikinci kategoride 60-74 yaş arasındakileri yaşlı, üçüncü kategoride 75-89 yaş arasındakileri ileri yaşlı, 90 ve üzerindeki ise ihtiyar olarak belirlemektedir” (Yahyaoğlu, 2013: 3). Anketimize katılan öğrencilerden büyük çoğunluğu 61 yaş üzerini yaşlı olarak kabul etmiş olup Dünya Sağlık Örgütü verileri ile paralellik arz etmektedir.

Öte yandan öğrencilere “Öz bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir.” , Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir.”, “Yaşlı bireyler bakıma muhtaç kişilerdir.” ve “Belli fiziksel özellikler gösteren bireylere yaşlı denir. (saçları beyazlamış, teni buruşmaya başlamış, belli görme bozuklukları olan, hastalık sayısı fazla olan, boyu kısaltmaya başlamış vb.)” şeklinde, üçlü likert skalsına göre sorular yöneltilmiştir. Bu sorulardan kasıt gençlerin yaşlı ve yaşlılığa dair algılarının ne yönde olduğunu belirlemektir.

Tablo 1: “Öz bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	83	22,6
Katılmıyorum	219	59,7
Fikrim yok	65	17,7
Toplam	364	100,0

Tablo 2 : Öğrencilerin Cinsiyetine Göre “Öz Bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir” ifadesinin değerlendirilmesi,

2.cinsiyet	26.bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Toplam	
bayan	55	66,3%	143	65,3%	38	58,5%	236	64,3%
erkek	28	33,7%	76	34,7%	27	41,5%	131	35,7%
Toplam	83	100,0%	219	100,0%	65	100,0%	367	100,0%

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre “Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir” ifadesi

2.cinsiyet	27.Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Toplam	
bayan	164	69,2%	44	51,2%	28	63,6%	236	64,3%
erkek	73	30,8%	42	48,8%	16	36,4%	131	35,7%
Toplam	237	100,0%	86	100,0%	44	100,0%	367	100,0%

“Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir.” ifadesine; bayanların 164’ü bu ifadeye katılırken erkeklerden 73’ü bu ifadeye katıldığını beyan etmiş, bayanlardan 44’ü, erkeklerden 42’si bu ifadeye katılmamış, 28 bayan ve 16 erkek fikir beyanında bulunmamıştır. Öğrencilerin %64,6’sı belli bir yaşa gelen bireyi yaşlı olarak algılamaktadır. Bayanların %15’i, erkeklerin %7,6’ı bu fikre katılırken, bayanların %39’u, erkeklerin %20,7’si bakımını gerçekleştiremeyen kişinin yaşlı olduğu fikrine katılmadığı, bayanların %10,4’ü ile erkeklerin % 7,3’ü fikir beyanından kaçındığı değerlendirilmiştir. Katılımcılar, Öz bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir, fikrine %59,7’si katılmadığını, %22,6’sı katıldığını ifade ederken %17,7’si, ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Burada öz bakımını gerçekleştiren olarak yaşlıları tasvir ettikleri sonucu söylenebilir.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar biyolojik tanımlamayla örtüşmektedir. Bayanlardan %48,2’i, erkeklerden % 19,1’i belli fiziksel özellikler gösteren bireylere yaşlı denir (saçları beyazlamış, teni buruşmaya başlamış, belli görme bozuklukları

olan, hastalık sayısı fazla olan, boyu kısalmaya başlamış vb.) ifadesine katıldıkları, bayanların %9,8'i, erkeklerin ise % 10,6'ı bu ifadeye katılmadığı şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Bu sonuca göre ise bayanlar tarafından görselliğin ön planda olduğu da söylenebilir. Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir, fikrine %64,6'sı katıldığını, %23,4'ü katılmadığını ifade ederken %12'si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Belli bir yaşa gelmiş kişiyi yaşlı kabul etme ile 61 yaşından sonrakileri yaşlı olarak görmeleri bir biriyle örtüşmektedir.

Öğrencilerin, “Yaşlı cömert ve iyi kalplidir.” fikrine %55'i katıldığını, %16,9'u katılmadığını ifade ederken %28,1'i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Net olmamakla birlikte yaşlıları cömert ve iyi kalpli olarak algıladıkları, Yaşlı bireyler bakıma muhtaç kişilerdir, ifadesine bayan öğrencilerden % 33'ü yaşlı bireyin bakıma muhtaç kişi olarak tanımlarken, erkek öğrencilerin %14,2'si bakıma muhtaç olduğunu, bayan öğrencilerin %24'ü, erkek öğrencilerin ise %16'sı bu ifadeye katılmamıştır. Yaşlı bireylerin bakıma muhtaç olarak yorumlama cinsiyete göre değişmekte ve kesin bir durum olarak algılanmamaktadır. Yaşlılar sözleri ve öğütleri dinlenen kişilerdir, fikrine %77,6'sı katıldığını, %11,2'si katılmadığını ifade ederken %11,2'si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Yaşlıya saygı duydukları ve bunuda kabullendikleri, Yaşlı espirili ve hoşgörülüdür, fikrine %44,7'i katıldığını, %23,2'i katılmadığını ifade ederken %32,2'si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Burada fikir beyanında kaçınıldığı yaşlıları espirili olarak görülmediği, Yaşlı misafirperverdir, fikrine %65,4'ü katıldığını, %13,6'ı katılmadığını ifade ederken %21'i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Yaşlıları misafirperver olarak algılandığı, Yaşlılar gençleri sevmez, fikrine %67,1'i katıldığını, %74,19'u katılmadığını ifade ederken %18'i ise fikrinin olmadığını belirtmiş olup, yaşlıların gençleri sevdiği sonucuna ulaşılmıştır.

4.4. İlişkisel Dayanışmada Gençlerin Yaşlılar ile ilişkileri

Anketimize katılan öğrencilerin “yaşlıları ile olan iletişimi, bu iletişimin sıklığı, yoğunluğu ve niteliği kuşaklar arası dayanışmanın sürdürülebilirliği ve gelişmesi açısından önemli olduğu, ayrıca ilişkisel dayanışmanın işlevsel dayanışma üzerindeki etkisinin de açık olduğu, sık görüşme beraberinde daha fazla destek ve alışverişi gündeme getirebilmektedir” (Gözübüyük, 2014; 20).

Öğrencilere “aile bireyleri ile birlikte yaşlıları ziyaret sıklığı” sorusu yöneltildiğinde %36,8 haftada bir, %23,4 ayda bir, %19,3 altı ayda bir, %18 senede bir, %2,5’i ise hiçbir zaman bir araya gelemediklerini söylemişlerdir. Gençlerin yaşlıları ile iletişim şeklinin makul bir süreçte olduğu görülmektedir. Yine anketimize katılan öğrencilerin yaşlıları ile görüşme şeklinde, %50,7 yüz yüze, %42,2 telefon ile, %1,6’sı internet üzerinden görüştikleri ortaya çıkmıştır. “Aile sosyologları geniş ailenin kuşaklararası bütünlüğünü modern iletişim teknikleri ve ulaşım araçları ile sürdürdüklerini belirtmektedirler (a.g.e., 20). “Yaşlılarınızla ne tür aktiviteler yaparsınız?” sorusuna ise %72,5’i sohbet etmek, %13,4’ü hepsi yanıtını verirken, %7’i sosyal etkinliklere katılma, %4,1’i hiç biri, %3 televizyon izlemek, yanıtını vermiş olup gençlerin dörtte üçü yaşlılarıyla sohbet etmekten hoşlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alınan sonuçlar (Gözübüyük 2014) tarafından yapılan araştırmayla da paralellik göstermektedir.

4.5. Normlara Dayalı ve İşlevsel Dayanışma kapsamında Yaşlıların Durumu

Araştırmalarda yaşlanmakta olan nüfusun bakım problemleri bir sonraki genç kuşak tarafından üstlenildiği, yaşlanmakta olan nüfusun genç kuşaktan destek görmesi gibi, tam tersi; genç kuşağında önceki kuşaklardan destek görmesi belirtilmektedir. Yaşlılıkta kuşaklararası ilişki ve etkileşimler sevgi alışverişinin, yeni kurulan aile bağları ve büyükanne-büyükbaba rolü ile yoğunlaştığı söylenmektedir. “Günümüzde ise yaşlının rolü ve işlevi değişirken özellikle ikinci kuşağın bakımını üstlenme ya da eğitim ortamında yardımcı olma gibi işlevi çocuklara yönelik hizmet veren kurumsal bakıma devredilmekte ve birinci kuşak ile üçüncü kuşak arasında kurulan bu bağ giderek zayıflamaktadır” (a.g.e., 21).

Öğrencilere “yaşlıların aile içinde hangi alanlarda önemli olduğu” sorusuna %53,7 manevi destek, %22,3 hepsi, %14,7 tecrübe ve bilgisi, %5,7 hiçbiri, %2,2 maddi destek, %1,4 çocuk bakımı cevabını vermiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu yaşlının aile içinde manevi destek olduğu daha sonra ise tecrübe ve bilgisinden yararlanan olarak tercihte bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yine gençlere “yaşlıların ihtiyaç duydukları şeyler” nelerdir sorusuna %16,6’sı çocuk ve torunlarıyla birlikte olma, %13,6’sı sevgi ve şefkat, %10,1’i huzur, %4,4’ü

sağlık ve bakım olarak sıralarken %55,3'ü hepsi yanıtını vermiştir. Bu tablodan öğrencilerin yaşlıların ihtiyacını büyük bir çoğunlukla belirtilen şıklardan hepsi ifadesini kabul etmeleri ön plana çıkmıştır. Burada en önemli sonuç gençler,yaşlılar ile birlikte üç kuşağın bir arada olmasını istediği, burda birinci kuşak ve üçüncü kuşak bağlantısının halen önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yaşlıların bakımı ile ilgili destekte “Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) verilerine göre Türkiye’de yaşlıların bakımı %56,5 oranında kendileri tarafından sağlanmakta, %41,4’ü ise çocukları tarafından bakılmaktadır. Yaşlı nüfusun yarıdan fazlası çocuklarından en az biriyle birlikte yaşamakta olduğu, yaşlı aile ve toplumun değişen rollerine ilişkin yapılan bir incelemede yaşam koşullarının iyileşmesi ve ömür beklentisinin artması nedeniyle yaşlı bakımında ailenin rolünün önemi üzerinde durulmaktadır. Yaşlılıkta bakım söz konusu olduğunda destek vermesi en fazla arzulanan kişiler, aile üyeleri olarak ortaya çıkmaktadır” (a.g.e., 22). Anketimize katılan gençlerin “Annenizin yaşlılığında bakıma muhtaç olsa bakımını nasıl yaparsınız?” sorusuna %61’lik oranla 224 kişi kimseye bırakmam ben bakarım derken %37,3’ü yani 137 kişi kardeşlerimle birlikte eşit bakarım demiştir. %1,1 oranla 4 kişi çalıştığım için bakım merkezinde baktırım derken %0,5 oranla 2 kişi ise bakımını üstlenmek istemediğini belirtmiştir. “Babanız yaşlılığında bakıma muhtaç olsa bakımını nasıl yaparsınız?” sorusuna verdikleri cevaplar %53,1’lik oranla 195 kişi kimseye bırakmam ben bakarım, %42,2 ile 155 kişi kardeşlerimle eşit bakarım, %2,7 ile 10 kişi bakımını üstlenmek istemem, %1,9 ile 7 kişi çalıştığım için bakım merkezinde baktıracağını ifade etmiştir. “Annenizin yaşlılığında altı bezlense, bezini nasıl değiştirirsin?” sorusuna verdikleri cevaplar %63,2’lik oranla 232 kişi kendim hallederim, %24,8 ile 91 kişi yakınlarımdan yardım alırım, %10,6 ile 39 kişi bakım elemanı görevlendiririm, %1,4 ile 5 kişi değiştirmek istemem cevabını vermiştir. “Babanız yaşlılığında altı bezlense, bezini nasıl değiştirirsin?” sorusuna verdikleri cevaplar %47,7’lik oranla 175 kişi kendim hallederim, %33,5 ile 123 kişi yakınlarımdan yardım alırım, %15,5 ile 57 kişi bakım elemanı görevlendiririm cevabını vermiştir. “Yaşlılara evde bakılması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine %65,4’ü katıldığını, %12,8’i katılmadığını ifade ederken %21,8’i ise fikrinin olmadığını belirtmiş, “Yaşlılara aile bireyleri tarafından daha iyi bakılacağını düşünüyorum.” ifadesine %83,1’i katıldığını, %4,4’ü katılmadığını ifade ederken %12,5’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin doğdukları yerlerin bölgelere

göre dağılımı ile yaşlılar (dede, nine veya her ikisi) ile birlikte mi yaşıyorsunuz soruları birlikte değerlendirildiğinde Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğanların %58.8'inin, Marmara Bölgesi'nde doğan öğrencilerin %50.2'sinin, Ege, İç Anadolu ile yurtdışında doğan öğrencilerin %50'si, Akdeniz ve Karadeniz'de doğanların öğrencilerin %38.5'i, Güneydoğu Anadolu'da doğan öğrencilerin %36.4'ü yaşlıları ile birlikte kaldıklarını ifade etmiş bu sonuca göre ise toplamda %48.5 öğrencinin yaşlıları ile birlikte kaldıkları, %51.5'nin ise yaşlıları ile birlikte kalmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç itibarıyla babaya bakımda anneye oranla öğrencilerin daha çekimsiz kaldıkları ancak yine de yaşlı bakımında hala ailenin güçlü bir dayanışma halinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.6.Gençlerin Yaşlı ve Yaşlılık ile ilgili Düşünceleri

Gençlerin yaşlı ve yaşlılık ile alakalı görüş açılarını ortaya koymak amacıyla yine üçlü ve dörtlü likert tipi ölçek (katılıyorum, katılmıyorum, fikrim yok ve zorunlu hallerde kısmen) hazırlanmıştır.

Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlıyla aynı masada yemek yemekten hoşlanıp hoşlanmadığı” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	32.Yaşlı birey ile aynı masada yemek yemekten hoşlanır mısınız									
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Zorunlu Hallerde Kısmen		Toplam	
bayan	208	88,1%	5	2,1%	12	5,1%	11	4,7%	236	100,0%
erkek	99	75,6%	4	3,1%	21	16,0%	7	5,3%	131	100,0%
Toplam	307	83,7%	9	2,5%	33	9,0%	18	4,9%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı birey ile aynı masada yemekten hoşlanır mısınız?” sorusu birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %88,1'i ve erkek öğrencilerin %75,6'sı öğrencilerin toplam %83,7'sinin yaşlılar ile birlikte yemek yemekten hoşlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlı, cömert ve iyi kalplidir” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	33.Yaşlı, cömert ve iyi kalplidir							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	128	54,2%	43	18,2%	65	27,5%	236	100,0%
erkek	74	56,5%	19	14,5%	38	29,0%	131	100,0%
Toplam	202	55,0%	62	16,9%	103	28,1%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı, cömert ve iyi kalplidir.” sorusu birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %54,2’si, erkek öğrencilerin %56,5’i yaşlıyı cömert ve iyi kalpli olarak kabul ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlı misafirperverdir “ ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	34.Yaşlı misafirperverdir							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	152	64,4%	36	15,3%	48	20,3%	236	100,0%
erkek	88	67,2%	14	10,7%	29	22,1%	131	100,0%
Toplam	240	65,4%	50	13,6%	77	21,0%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı misafirperverdir.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %64.4, erkek öğrencilerin %67.2’si yaşlı misafirperverdir fikrine katılırken, katılmayanların oranı kız öğrencilerde %15.3, erkek öğrencilerde %10.7’dir. Genel olarak yaşlıları misafirperver olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlı esprili ve hoşgörülüdür “ ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	35.Yaşlı esprili ve hoşgörülüdür							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	110	46,6%	54	22,9%	72	30,5%	236	100,0%
erkek	54	41,2%	31	23,7%	46	35,1%	131	100,0%
Toplam	164	44,7%	85	23,2%	118	32,2%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı esprili ve hoşgörülüdür.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerinde %46,6’sı, erkek öğrencilerden %41,2’si bu fikre katılırken kız ve erkek öğrencilerden %54,4’ü katılmamış veya fikir beyanında bulunmamıştır.

Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlılar gençleri sevmez” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	36.Yaşlılar gençleri sevmez							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	18	7,6%	182	77,1%	36	15,3%	236	100,0%
erkek	8	6,1%	93	71,0%	30	22,9%	131	100,0%
Toplam	26	7,1%	275	74,9%	66	18,0%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar gençleri sevmez.” sorusu birlikte değerlendirildiğinde gençlerin büyük çoğunluğunun %74,9’u bu ifadeye katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlılar bencil ve hoşgörüsüzdür” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	37.Yaşlılar bencil ve hoşgörüsüzdür							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	10	4,2%	178	75,4%	48	20,3%	236	100,0%
erkek	5	3,8%	102	77,9%	24	18,3%	131	100,0%
Toplam	15	4,1%	280	76,3%	72	19,6%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar bencil ve hoşgörüsüzdür.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %75,4 ve erkek öğrencilerin %77,9’u bu ifadeye katılmadıkları, öğrencilerin %4,1’inin bu ifadeye katıldıkları %19,6’sının ise fikir beyanından kaçındıkları görülmüştür.

Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlılar hep hastadır” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	38.Yaşlılar hep hastadır							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	33	14,0%	176	74,6%	27	11,4%	236	100,0%
erkek	9	6,9%	101	77,1%	21	16,0%	131	100,0%
Toplam	42	11,4%	277	75,5%	48	13,1%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar hep hastadır.” sorusu birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %74,6’sı ve erkek öğrencilerin %77,1’i bu ifadeye katılmamıştır.

Tablo 11: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlı muhafazakârdır” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	39.Yaşlı muhafazakârdır							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	108	45,8%	53	22,5%	75	31,8%	236	100,0%
erkek	59	45,0%	27	20,6%	45	34,4%	131	100,0%
Toplam	167	45,5%	80	21,8%	120	32,7%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı muhafazakardır.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde erkek %45 ve bayan %45.8’i katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 12: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlı Memnuniyetsizdir” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet	40.Yaşlı Memnuniyetsizdir							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	30	12,7%	158	66,9%	48	20,3%	236	100,0%
erkek	13	9,9%	92	70,2%	26	19,8%	131	100,0%
Toplam	43	11,7%	250	68,1%	74	20,2%	367	100,0%

Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı memnuniyetsizdir.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerden %66.9’u, erkek öğrencilerinden %70.2’si bu ifadeye katılmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak bu tespitlerden hareketle yaşlıların gençleri sevmediği fikrinin gençler arasında yaygın olmadığı, aksine yaşlıların gençleri sevdiği kanaatinin hâkim olduğu, gençlerin yarısına yakını %44,7’si yaşlıları esprili ve hoşgörülü olarak gördüğü %23,2’sinin esprili ve hoşgörülü olarak görmedikleri %32,1’i ise fikir beyanında bulunmadığı tespit edilmiş bu sonuca göre gençlerin yarıdan fazlası yaşlıları esprili ve hoşgörülü olarak görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Gençlerin %83,7’si yaşlıları ile birlikte yemek yemekten hoşlandıkları sonucuna ulaşılmış, %55’i yaşlıyı cömert ve iyi kalpli olarak kabul ettiği, %65,4’ü yaşlıları misafirperver olarak algıladıkları, %76,3’ü yaşlıları bencil ve hoşgörüsüz olarak görmediği aksine hoşgörülü gördükleri, %75,5’i yaşlıları hasta olarak görmedikleri, %45,5 yaşlıları muhafazakâr olarak algıladıkları, %68,1’i yaşlıları memnuniyetsiz olarak algılamadıkları sonucuna varılmıştır.

4.7. Gençlerin Huzurevleri Algısına Yönelik Düşünceleri

Kurumlar toplumsal hayatın ne yönde gitmesi bekleniyorsa o yönde ve o zihniyet çerçevesinde şekil almaktadır. “Yaşlılara verilen kuruluş hizmetleri batı toplumunda uzmanlaşmış bir biçimdedir; farklı fiziksel mental ve kültürel durumlara uygun farklı kuruluş yapılanmaları vardır. Yaşlılara yapılan hizmetleri mobil ve sabit hizmetler olarak iki kategoride inceleyebiliriz: Mobil hizmetler; yemek servisi, ev işlerinde yardım ve evin içinde bakımın sağlanması gibi sınıflandırabiliriz. Bu hizmetler daha çok yatılı bir kuruluşa gereksinim duymayan yaşadığı çevreden kopmak istemeyen yaşlıların tercih ettiği bir hizmet çeşididir. Özellikle Avrupa’da yaygın olan hizmet çeşidi de bu tür hizmetlerdir. Bu kesim daha çok 65 yaş ve üstü kesime karşılık gelmektedir. Yaş ilerledikçe kuruluşlarda bakım zorunlu hale gelmektedir. Bunun yanında yaşlıların bir şeyler paylaştığı, birlikte ortak bir aktivite gerçekleştirdiği organizasyonlar mevcuttur. Bunlar haftalık hobi grupları (elişi, maket yapma, spor aktiviteler, okuma grupları vb.) olabildiği gibi, gündüz toplanılabilen yaşlı evleri şeklinde de olabilmektedir” (Işık, 2002: 40) Öğrencilerin huzurevi algısına yönelik bulgular değerlendirildiğinde;

Tablo 13: Öğrencilerin Huzurevleri Hakkında bilgisinin Olup Olmadığı

	Sıklık	Geçerli yüzde
Evet	243	66,2
Hayır	124	33,8
Toplam	367	100,0

Katılımcılara huzurevleri hakkında bilgilere sahip olup olmadığını sorduğumuzda %66,2’i olduğunu %33,8’lik kesimin ise bilgi sahibi olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 14: Öğrencilerin Daha Önce Huzurevi Ziyaretinde Bulunup Bulunmadığı

	Sıklık	Geçerli yüzde
Evet	89	24,3
Hayır	278	75,7
Toplam	367	100,0

Katılımcıların %24,3'ü huzurevi ziyaretinde bulunduğunu, %75,7'sinin ise daha önce hiç böyle bir ziyarette bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Buradan okullarda huzurevi ziyaretlerinin sosyal sorumluluk olarak ziyaret edilmesinin öğrenciler üzerinde olumlu yönde gelişim sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 15: Öğrencilerin Huzurevleri Hakkındaki Bilgiyi Nereden Öğrendikleri

	Sıklık	Geçerli yüzde
Yazılı ve görsel basından	247	67,3
Okulla yapılan huzurevi ziyaretinden	47	12,8
Aile ile yaptığım huzurevi ziyaretinden	22	6,0
Huzurevindeki yakınımı ziyaretimden	4	1,1
Diğer	47	12,8
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, huzurevleri hakkındaki bilgilere nereden sahibi olduğunuz sorusuna %67,3'ü yazılı ve görsel basından, %12,8'i okulla yapılan huzurevi gezisinden, %12,8'i ise diğer yanıtını vermiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun huzurevleri hakkındaki bilgiyi yazılı ve görsel basından öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 16: “Huzurevlerinin gerekli kurumlar olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	273	74,4
Katılmıyorum	43	11,7
Fikrim yok	51	13,9
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, huzurevlerinin gerekli kurumlar olduğunu düşünüyorum, fikrine %74,4’ü katıldığını, %11,7’si katılmadığını ifade ederken %13,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzureverini olumluamadıkları söylenilebilir.

Tablo 17: “Huzurevleri şehrin içinde yer almalıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	274	74,7
Katılmıyorum	29	7,9
Fikrim yok	64	17,4
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, huzurevleri şehrin içinde yer almalıdır, fikrine %74,7’i katıldığını, %7,9’u katılmadığını ifade ederken %17,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzurevlerine ulaşılabilir olması tercih edildiği söylenilebilir.

Tablo 18: “Tüm huzurevleri ücretsizdir” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	90	24,5
Katılmıyorum	108	29,4
Fikrim yok	169	46,1
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, huzurevinde kimler kalır, sorusuna %13,4’i fiziksel engeli olan yaşlılar, %14,4’ü ruh sağlığı bozuk yaşlılar, %7,1’ü sağlıklı yaşlılar derken %65,1’i hepsi yanıtını vermiştir. Huzurevini hakkında yeterli bilgi sahip olmamaları sebebiyle burada sonuçlara net cevap verilmediği sonucu çıkmaktadır.

Tablo 19: “Huzurevlerinde Kimler Kalır” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Ruh sağlığı bozuk yaşlılar	53	14,4
Fiziksel engeli olan yaşlılar	49	13,4
Sağlıklı yaşlılar	26	7,1
Hepsi	239	65,1
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” fikrine %89,1’i katılmadığını, %2,7’si katıldığını ifade ederken %8,2’si ise fikir beyanından kaçındığı tespit edilmiştir. Genel anlamda anne ve babalarına sahip çıkılacağı ve huzurevine vermeyecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 20: “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	10	2,7
Katılmıyorum	327	89,1
Fikrim yok	30	8,2
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” fikrine %89,1’i katılmadığını, %2,7’si katıldığını ifade ederken %8,2’si ise fikir beyanından kaçındığı tespit edilmiştir. Genel anlamda anne ve babalarına sahip çıkılacağı ve huzurevine vermeyecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 21: “Yaşlıların huzurevlerinde bakılması gerektiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	27	7,4
Katılmıyorum	268	73,0
Fikrim yok	72	19,6
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Yaşlıların huzurevinde bakılması gerektiğini düşünüyorum.” fikrine %73’ü katılmadığını, %7,4’ü katıldığını ifade ederken %19,6’sı ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Burada da yine yaşlılarının huzurevine verilmesine sıcak bakılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 22: “Huzurevlerindeki eğitimli kişilerin yaşlılara daha fazla özen göstereceğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	154	42,0
Katılmıyorum	120	32,7
Fikrim yok	93	25,3
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevindeki eğitimli kişilerin yaşlılara daha fazla özen göstereceğini düşünüyorum.” fikrine %42’i katıldığını %32,7’i katılmadığını ifade ederken %25,3’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzurevlerinden fazla bilgilerinin olmaması burada yeterli olumlu cevabın verilmediği söylenebilir.

Tablo 23: “Huzurevleri yaşlılar için bir sosyalleşme alanıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	188	51,2
Katılmıyorum	99	27,0
Fikrim yok	80	21,8
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevleri yaşlılar için bir sosyalleşme alanıdır.” fikrine %51,2’si katıldığını %27’si katılmadığını ifade ederken %21,8’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzurevlerini sosyalleşme olarak gördükleri söylenebilir.

Tablo 24: “Huzurevlerinde kalan yaşlıları aileleri istememektedir” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	103	28,1
Katılmıyorum	149	40,6
Fikrim yok	115	31,3
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevlerinde kalan yaşlıları aileleri istememektedir.” fikrine %40,6’ı katılmadığını, %28,1’i katıldığını ifade ederken %31,3’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Bu ifadeye öğrencilerin fikir beyan etmemesi değerlendirildiğinde yaşlılar ile aile ortamında yaşanan çatışmaların olduğu söylenebilir.

Tablo 25: “Yaşlı bireylerin ailelerinin, maddi imkansızlıkları dolayısıyla huzurevi bakımına verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	100	27,3
Katılmıyorum	133	36,2
Fikrim yok	134	36,5
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Yaşlı bireylerin ailelerinin, maddi imkansızlıkları dolayısıyla huzurevi bakımına verildiğini düşünüyorum.” fikrine %36,2’, katılmadığını, %27,3’ü katıldığını ifade ederken %36,5’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzurevi algılaması yeterli olmadığı söylenebilir.

Tablo 26: “Yaşlıların aile bireyelerine yük olmamak için huzurevlerinde kaldıklarını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	139	37,9
Katılmıyorum	98	26,7
Fikrim yok	130	35,4
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Yaşlıların aile bireyelerine yük olmamak için huzurevlerinde kaldıklarını düşünüyorum.” fikrine %37,9’u katıldığını, %26,7’i katılmadığını ifade ederken %35,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 27: “Yaşlıların huzurevlerinde mutlu olacağını düşünmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	165	45,0
Katılmıyorum	90	24,5
Fikrim yok	112	30,5
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Yaşlıların huzurevlerinde mutlu olacağını düşünmüyorum.” fikrine %45’i katıldığını, %24,5’i katılmadığını ifade ederken %30,5’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 28: “Huzurevlerinde, yaşlılara iyi bakıldığını düşünmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	114	31,1
Katılmıyorum	87	23,7
Fikrim yok	166	45,2
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevlerinde, yaşlılara iyi bakıldığını düşünmüyorum.” fikrine %31,1’i katıldığını, %23,7’i katılmadığını ifade ederken %45,2’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 29: “Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdi huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	50	13,6
Katılmıyorum	231	63,0
Fikrim yok	86	23,4
Toplam	367	100,00

Katılımcılar, “Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdi huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum.” fikrine %63’ü katılmadığını, %13,6’ı katıldığını ifade ederken %23,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Huzurevine verilmesine karşı olduğu sonucu çıkmıştır.

Tablo 30: “Yaşlılara huzurevlerinde yeterli hizmetlerin verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	87	23,7
Katılmıyorum	113	30,8
Fikrim yok	167	45,5
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Yaşlılara huzurevlerinde yeterli hizmetlerin verildiğini düşünüyorum.” fikrine %30,8’i katılmadığını, %23,7’i katıldığını ifade ederken %45,5’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 31: “Ülkemizde huzurevlerinin gelişmesi gerektiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	256	69,8
Katılmıyorum	22	6,0
Fikrim yok	89	24,2
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Ülkemizde huzurevlerinin gelişmesi gerektiğini düşünüyorum.” fikrine %69,8’si katıldığını, %6’ı katılmadığını ifade ederken %24,2’si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 32: “Ülkemizde huzurevi sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	57	15,5
Katılmıyorum	120	32,7
Fikrim yok	190	51,8
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Ülkemizde huzurevi sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.” fikrine %32,7’i katılmadığını, %15,5’i katıldığını ifade ederken %51,8’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 33: “Huzurevlerinde kalan yaşlılara gereken psikolojik destek verildiğini düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	79	21,5
Katılmıyorum	108	29,4
Fikrim yok	180	49,1
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevinde kalan yaşlılara gereken psikolojik destek verildiğini düşünüyorum.” fikrine %29,4’ü katılmadığını, %21,5’i katıldığını ifade ederken %49,1’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 34: “Ülkemizde huzurevlerine gereken denetim yapıldığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	46	12,5
Katılmıyorum	136	37,1
Fikrim yok	185	50,4
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Ülkemizde huzurevlerine gereken denetim yapıldığını düşünüyorum.” fikrine %37,1’i katılmadığını, %12,5’i katıldığını ifade ederken %50,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 35: “Huzurevlerinde çalışan personellerin bilinçli olarak hazırladığı sosyal aktivitelerin yaşlıların hayattan kopmamalarına önemli katkı sağladığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	175	47,7
Katılmıyorum	54	14,7
Fikrim yok	138	37,6
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Huzurevlerinde çalışan personellerin bilinçli olarak hazırladığı sosyal aktivitelerin yaşlıların hayattan kopmamalarına önemli katkı sağladığını düşünüyorum.” fikrine %47,7’i katıldığını, %14,7’i katılmadığını ifade ederken %37,6’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 36: “Huzurevlerinin sosyal faydadan çok mali rant sağlayan kurumlar olduğunu düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	88	24,0
Katılmıyorum	67	18,2
Fikrim yok	212	57,8
Toplam	360	100,0

Katılımcılar, “Huzurevlerinin sosyal faydadan çok mali rant sağlayan kurumlar olduğunu düşünüyorum.” fikrine %24’ü katıldığını, %18,2’si katılmadığını ifade ederken %57,8’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 37: “Refah seviyesinin yükselmesi ile huzurevi ihtiyacının arttığını düşünüyorum” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	91	24,8
Katılmıyorum	80	21,8
Fikrim yok	196	53,4
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Refah seviyesinin yükselmesi ile huzurevi ihtiyacının arttığını düşünüyorum.” fikrine %24,8’i katıldığını, %21,8’i katılmadığını ifade ederken %53,4’ü ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 38: “Gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır” İfadesinin Değerlendirilmesi

	Sıklık	Geçerli yüzde
Katılıyorum	275	74,9
Katılmıyorum	30	8,2
Fikrim yok	62	16,9
Toplam	367	100,0

Katılımcılar, “Gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır.” fikrine %74,9’si katıldığını, %8,2’si katılmadığını ifade ederken %16,9’u ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öğrenciler huzurevi ziyaretlerinin okullarında sosyal sorumluluk projesine dahil edilmesini tercih etmektedir.

Tablo 39: Öğrencilerin Yaşlanınca Huzurevinde kalmak isteyip İstemediği

	Sıklık	Geçerli yüzde
Evet	43	11,7
Hayır	324	88,3
Toplam	367	100,0

Katılımcılara, “Yaşlanınca huzurevinde kalmak ister misiniz?” sorusunu yönelttiğimizde %11,7’lik oranı evet cevabını verirken %88,3’ü hayır yanıtını vermiştir. Öğrencilerin huzurevinde kalmak istemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 40: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına verip vermeme, Öğrenci ailesinin geliri” karşılaştırılması

2.cinsiyet			60.Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum							
			Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Toplam	
bayan	9.gelir	0-1000 tl arası	3	7,1%	22	52,4%	17	40,5%	42	100,0%
		1001-1500 tl arası	4	9,8%	29	70,7%	8	19,5%	41	100,0%
		1501-2000 tl arası	5	13,2%	21	55,3%	12	31,6%	38	100,0%
		2001-2500 tl arası	3	12,0%	17	68,0%	5	20,0%	25	100,0%
		2501-3000 tl arası	2	9,5%	12	57,1%	7	33,3%	21	100,0%
		3001 tl ve üzeri	11	15,9%	45	65,2%	13	18,8%	69	100,0%
erkek	9.gelir	0-1000 tl arası	1	3,7%	18	66,7%	8	29,6%	27	100,0%
		1001-1500 tl arası	5	31,3%	7	43,8%	4	25,0%	16	100,0%
		1501-2000 tl arası	3	33,3%	6	66,7%	0	,0%	9	100,0%
		2001-2500 tl arası	1	12,5%	6	75,0%	1	12,5%	8	100,0%
		2501-3000 tl arası	2	28,6%	5	71,4%	0	,0%	7	100,0%
		3001 tl ve üzeri	10	15,6%	43	67,2%	11	17,2%	64	100,0%

Cinsiyete göre, “Gelir ve maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum.” tablolarının karşılaştırılmasında genel kanaatin verilmesine sıcak bakılmadığı ile beraber 3001 TL üzeri geliri olan aile çocuklarının ise fikir beyan etmeyenler ile birlikte değerlendirildiğinde %10 civarında yaşlılarını huzurevine verme yönlü olduğu değerlendirilmiştir.

Tablo 41: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Huzurevleri hakkında bilgisinin olup olmama, daha önce huzurevi ziyareti yapıp yapmama” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet			45.Daha önce huzurevi ziyaretinde bulundunuz mu					
			Ettim		Etmedim		Toplam	
			Count	Row N %	Count	Row N %	Count	Row N %
bayan	44.Huzurevleri hakkında bilginiz varmı	var	46	29,7%	109	70,3%	155	100,0%
		yok	7	8,6%	74	91,4%	81	100,0%
erkek	44.Huzurevleri hakkında bilginiz varmı	var	32	36,4%	56	63,6%	88	100,0%
		yok	4	9,3%	39	90,7%	43	100,0%

236 kız öğrenciden 155’inin huzurevleri hakkında bilgisinin olduğu ve 46’sının huzurevi ziyareti yaptığı, 131 erkek öğrenciden 88’inin huzurevi hakkında bilgisinin olduğu ve 32’nin huzurevi ziyareti yaptığı sonucuna ulaşılmış olup öğrencilerin huzurevleri hakkında bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı söylenebilir.

Tablo 42: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Ebeveynlerini (Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verip vermeme, yaşlanınca huzurevinde kalıp kalmama” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet			51.Ebeveynlerim(Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim							
			Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Toplam	
bayan	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	2	9,1%	16	72,7%	4	18,2%	22	100,0%
		hayır	0	,0%	202	94,4%	12	5,6%	214	100,0%
erkek	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	5	23,8%	8	38,1%	8	38,1%	21	100,0%
		hayır	3	2,7%	101	91,8%	6	5,5%	110	100,0%

Kız öğrencilerden 2’si hem huzurevinde kalmayı istediği hem de ebeveynini huzurevine verebileceğini, erkek öğrencilerden ise 5’inin huzurevinde kalabileceğini ve ebeveynini huzurevine verebileceğini beyan etmiş, çok büyük bir öğrenci topluluğunun ise hem kendisinin hem de ebeveynlerinin huzurevinde kalmasına sıcak bakmadığı ve olumlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 43: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Yaşlanınca Huzurevinde kalıp kalmama, Ebeveynlerin(Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verilmesi” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet			51.Ebeveynlerim(Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim							
			Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
bayan	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	2	9,1%	16	72,7%	4	18,2%	22	100,0%
		hayır	0	,0%	202	94,4%	12	5,6%	214	100,0%
erkek	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	5	23,8%	8	38,1%	8	38,1%	21	100,0%
		hayır	3	2,7%	101	91,8%	6	5,5%	110	100,0%

367 öğrenciden “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” cevabını veren 218 bayanlardan 214’nün “Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz?” sorusunun cevabına “hayır” dediği görülmüş, erkeklerden ise 110 kişinin “Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz?” sorusuna “hayır” cevabı verirken 109 kişinin ise “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim” cevabına katılmadığı değerlendirilmiştir.

Tablo 44: Öğrencilerin Cinsiyeti ile “Daha önce huzurevi ziyaretinde bulunup bulunmadığı, yaşlanınca huzurevinde kalıp kalmama” ifadesinin karşılaştırılması

2.cinsiyet			70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz						
			Evet		Hayır		Toplam		
bayan	45.Daha önce huzurevi ziyaretinde buldunuz mu	Ettim	6	11,3%	47	88,7%	53	100,0%	
		Etmedim	16	8,7%	167	91,3%	183	100,0%	
erkek	45.Daha önce huzurevi ziyaretinde buldunuz mu	Ettim	5	13,9%	31	86,1%	36	100,0%	
		Etmedim	16	16,8%	79	83,2%	95	100,0%	

Daha önce huzurevi ziyaretinde bulunan 89 öğrenciden 11’nin huzurevinde kalabileceğini söylerken, huzurevi ziyaretinde bulunmayan 278 öğrenciden 32 öğrencinin huzurevinde kalabileceği değerlendirildiğinde öğrencilerin ortalama %12’inin huzurevlerinde kalmayı benimsediği söylenebilir.

Tablo 45: “Öğrencilerin ailelerinin memleketlerinin hangi bölgede olduğu, ebeveynlerini (Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verip vermeme ile yaşlandığında huzurevinde kalıp kalmayacağı” İfadelerinin Karşılaştırması

7. Öğrencilerin Memleketlerinin Bölgelere Göre Dağılımı			51.Ebeveynlerim(Anne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim							
			katılıyorum		katılmıyorum		fikrim yok		Toplam	
Marmara	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	0	,0%	2	50,0%	2	50,0%	4	100,0%
		hayır	0	,0%	25	92,6%	2	7,4%	27	100,0%
Ege	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	0	,0%	0	,0%	1	100,0%	1	100,0%
		hayır	0	,0%	10	90,9%	1	9,1%	11	100,0%
Akdeniz	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	0	,0%	3	75,0%	1	25,0%	4	100,0%
		hayır	0	,0%	15	93,8%	1	6,3%	16	100,0%
İç Anadolu	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	3	50,0%	1	16,7%	2	33,3%	6	100,0%
		hayır	0	,0%	38	95,0%	2	5,0%	40	100,0%
Karadeniz	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	0	,0%	8	80,0%	2	20,0%	10	100,0%
		hayır	3	2,7%	107	94,7%	3	2,7%	113	100,0%
Doğuanadolu	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	3	33,3%	5	55,6%	1	11,1%	9	100,0%
		hayır	0	,0%	66	93,0%	5	7,0%	71	100,0%
Güneydoğu	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	1	14,3%	5	71,4%	1	14,3%	7	100,0%
		hayır	0	,0%	40	90,9%	4	9,1%	44	100,0%
yurtdışı	70.Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz	evet	0	,0%	0	,0%	2	100,0%	2	100,0%
		hayır	0	,0%	2	100,0%	0	,0%	2	100,0%

Öğrencilerin memleketlerinin bölgelere dağılımı ile birlikte, “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” ve “Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz?” soruları birlikte değerlendirildiğinde;

* Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde anne-babasını yaşlandığında huzurevi bakımına vermeyi düşünmeyen katılımcılar, aynı zamanda kendileri de yaşlandığında huzurevinde kalmak istemediklerini belirtmiştir.

* Burada dikkat çeken genelde ülkemizde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri tutucu ve birlikte yaşamakta öne çıkmakta iken anketimizde Karadeniz bölgesi öne çıkmıştır.

Genel olarak değerlendirdiğimizde öğrencilerin %66'sı huzurevleri hakkında bilgisinin olduğunu ifade etmekte olup, huzurevleri hakkında bilgileri ise %67,3'ü yazılı ve görsel basından %19,1'i ise huzurevlerine bizzat ziyaret ederek öğrenildiği görülmektedir. Bu bulgularla, öğrencilerin genel anlamda huzurevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmaktadır. “Yaşlılara evde bakılması gerektiğini düşünüyorum.”, “Yaşlılara aile bireyleri tarafından daha iyi bakılacağını düşünüyorum.” ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde oranlar araştırmamız açısından önem arz etmektedir. Şöyle ki katılımcıların, yaşlıların huzurevinde bakım alması fikrine %73 gibi bir oranla karşı oldukları, “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” ifadesine %89,1 katılmadıkları ve yaşlılara kendi evlerinde bakım verilmesi konusuna daha yakın oldukları dolayısıyla huzurevlerini olumlamadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak buna rağmen; daha çok yazılı ve görsel medyadan edindikleri bilgiler doğrultusunda huzurevlerinin gerekli olduğu %74,4 gibi bir oran tespit edilmiş olup bu oran oldukça yüksektir. Bu sonuç ile katılımcıların zihninde kendi ebeveynlerinin yaşlılığından ziyade anne ve babalarının ebeveynleri için huzurevlerinin daha anlamlı olduğu söylenebilir. Bu sonuç ile katılımcıların, her ne kadar huzurevleri hakkındaki bilgileri çok net olmasa da kendi yaşlılıklarında kurumsallaşmış bir yapı içerisinde bulunmak istemediklerini ifade ettikleri ortaya çıkmaktadır.

4.8. Öğrencilerin Okuduğu Okula Göre Tablo Karşılaştırmaları

Bu bölümde öğrencilerin okudukları okullar ile yaşlı ve huzurevi algıları değerlendirilmiştir.

Tablo 46: “Öğrencilerin okuduğu okul ile yaşlılarının huzurevinde bakılması gerektiği ” İfadelerinin Karşılaştırması

3. Öğrenim gördüğü okul	52.Yaşlıların huzurevlerinde bakılması gerektiğini düşünüyorum							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Toplam	
Bahçelievler AİHL	15	8,8%	130	76,0%	26	15,2%	171	100,0%
Prof. Dr. Mümtaz Turhan SOBİL	8	6,5%	84	68,3%	31	25,2%	123	100,0%
Bağcılar Özel Birikim Koleji Anadolu Lisesi	4	5,5%	54	74,0%	15	20,5%	73	100,0%

Öğrencilerin okullara göre dağılımı ile, “Yaşlıların huzurevinde bakılması gerektiğini düşünüyorum.” sorusuna verdikleri cevapların karşılaştırılmasında;

* Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören 171 öğrenciden 130’u oran olarak %76’sının yaşlıların huzurevinde bakılmasına sıcak bakmadığı,

*Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören 123 öğrenciden 84’ü oran olarak %68,3 yaşlıların huzurevinde bakılmasına sıcak bakmadığı,

*Özel Birikim Koleji Anadolu Lisesinde öğrenim gören 73 öğrenciden 54’ü oran olarak %74’ünün yaşlıların huzurevinde bakılmasına sıcak bakmadığı,

Tüm cevaplara göre yaşlıların huzurevine verilmesine katılmayan öğrenci sayılarının yüksek olduğu, manevi eğitimi ve değerler eğitimi alan Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Bağcılar Özel Birikim Koleji Anadolu Lisesinde öğrencilerin yaşlıların huzurevine verilmesine karşı olma oranı %75 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 47: “Öğrencilerin öğrenim gördüğü okul ile gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretlerinin sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır” İfadelerinin Karşılaştırması

3. Öğrenim gördüğü okul	69.Gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır							
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Toplam	
Bahçelievler AİHL	130	76,0%	13	7,6%	28	16,4%	171	100,0%
Prof.Dr.Mümtaz Turhan SOBİL	97	78,9%	10	8,1%	16	13,0%	123	100,0%
Bağcılar Özel Birikim Koleji Anadolu Lisesi	48	65,8%	7	9,6%	18	24,7%	73	100,0%

Öğrencilerin okullara göre dağılımı ile birlikte, “Yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretlerinin sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır.” sorusuna verdikleri cevapların karşılaştırılmasında; Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinden %76’sı, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerinden %78.9’u ve Bağcılar Özel Birikim Koleji Anadolu Lisesi öğrencilerinden %65.8’i, “Katılıyorum.” ifadesini yoğunlukta kabul ettiği değerlendirilmiştir.Bu sonucunda okullarda sosyal sorumluluk projesi olarak huzurevi ziyaretlerinin yapılması faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamızın bu bölümünde; araştırma sonuçlarının genel bir değerlendirmesi yapılmış ve öneriler getirilmiştir.

5.1. Sonuç

Öğrencilerin yaşlanınca anne ve babasına bakım ile ilgili algısına yönelik bulgular değerlendirildiğinde; öğrenciler annelerine bakım yapmakta daha istekli olurken, babaya bakım yapmakta çekimser kalmaktadır.

Öğrencilerin yaşlı algısına yönelik bulgular değerlendirildiğinde; 367 öğrenciden 17 bayan ve 17 erkek öğrencinin 50-60 yaş arasını, 85 bayan ve 39 erkek öğrencinin 61-65 yaş arasını, 69 bayan ve 38 erkek öğrencinin 66-70 yaş arasını, 51 bayan ve 24 erkek öğrencinin 71-80 yaş arasını, 14 bayan ve 13 erkek öğrencinin 81 ve üzeri kişileri yaşlı olarak algıladıkları, görülmektedir. Anketimize katılan öğrencilerden büyük çoğunluğu 61 yaş üzerini yaşlı olarak kabul etmiş olup Dünya Sağlık Örgütü verileri ile paralellik arz etmektedir. Bilindiği gibi “Dünya Sağlık Örgütü’nün yaşa ilişkin kronolojik sıralamasında 45-59 yaş arasındakiler orta yaş, 60-74 yaş arasındakileri yaşlı, 75-89 yaş arasındakileri ileri yaşlı, 90 ve üzerindeki ise ihtiyar olarak belirlemektedir” (Yahyaoğlu, 2013: 3).

Öğrenciler; belli bir yaşa gelmiş, muhtaç ve genel olarak 61 yaş üstündekileri yaşlı olarak algılamakta, yaşlı aile bireyine saygı duysa ve onlara olumsuz his beslenmediğine dair veriler olsa da kuşak farkından kaynaklanan ve yaşlı bireyin düşüncelerini muhafazakarlık olarak algılama eğiliminde olduklarını, öğrencilerin önemli bir kısmının yaşlı aile bireylerine karşı olumsuz bir düşünce tarzına sahip olmadıkları, yaşlı aile bireylerini onaylayan ifadeleri tercih ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin huzurevi algısına yönelik bulgular değerlendirildiğinde; öğrencilerin %66’sı huzurevleri hakkında bilgisinin olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerden %19,1’inin huzurevlerine ziyarette bulunduğu, huzurevleri hakkında bilgilerin büyük ekseriyette %67,3’ünün yazılı ve görsel basından öğrenildiği görülmektedir. Bu bulgularla, öğrencilerin genel anlamda huzurevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, “Yaşlılara evde bakılması gerektiğini düşünüyorum.” %

65,4'ü kabul ederken “Yaşlılara aile bireyleri tarafından daha iyi bakılacağını düşünüyorum.” %83,1'in ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde oranlar araştırmamız açısından önem arz etmektedir. Şöyle ki katılımcıların, yaşlıların huzurevinde bakım alması fikrine uzak oldukları ve yaşlılara kendi evlerinde bakım verilmesi konusuna daha yakın oldukları dolayısıyla huzurevlerini onaylamadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak buna rağmen; daha çok yazılı ve görsel medyadan edindikleri bilgiler doğrultusunda huzurevlerinin gerekli olduğu hususundaki eğilim oldukça yüksektir. Buna rağmen katılımcılar ebeveynlerin (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilir fikrine %89,1'i katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç ile katılımcıların zihninde kendi ebeveynlerinin yaşlılığından ziyade anne ve babalarının ebeveynleri için huzurevlerinin daha anlamlı olduğu söylenebilir. Bu sonuç ile katılımcıların; her ne kadar huzurevleri hakkındaki bilgileri çok net olmasa da kendi yaşlılıklarında kurumsallaşmış bir yapı içerisinde bulunmak istemediklerini ifade ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Bahçelievler Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Özel Bağcılar Birikim Koleji Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilerin; “lise öğrencilerinde yaşlı ve huzurevi algısının” belirlenmesine yönelik yürütülen bu çalışmada araştırmamızın amacı bölümünde yapılan araştırmayla beraber, sorduğumuz Sekiz soru ve hipotezler şu şekilde değerlendirilmiştir.

1- Lise öğrencilerinin, yaşlıları, bakıma muhtaç kişiler olarak gördükleri hipotezi ele alındığında; cinsiyete göre değişmektedir. Öğrenciler “Yaşlı bireyler bakıma muhtaç kişilerdir.” fikrine %47,1'i katıldığını, %40,1'i katılmadığını ifade ederken %12,8'i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı bireylerin bakıma muhtaç kişilerdir.” soruları birlikte değerlendirildiğinde 236 kız öğrenciden 121'i yani %51,3 ü yaşlı bireyin bakıma muhtaç kişi olarak tanımlarken, 131 erkek öğrenciden 52'si yani %39,7'si bu tanıma katılmış, kız öğrencilerden %11,4, erkek öğrencilerden %15,3'ü fikir beyanından kaçınmıştır.

2- Lise öğrencilerinin yaşlı ebeveynleri ile dede-nine-torun ilişkisinin devam etmediği hipotezi ele alındığında örneklemin bu hipotezi doğrulamadığı, öğrencilerin yaşlı ebeveynleri ile ilişkilerinin devam ettiği görülmektedir. “Yaşlılarımız ile nasıl görüşürsünüz?” ifadesinin değerlendirilmesinde; katılımcılar ailelerindeki yaşlılar ile %50,7'i yüz yüze, %42,2'i telefon ile, %1,6'ı internet üzerinden, %5,5'i

diğer cevabını vermiştir. Öğrencilerin yaşlıları ile yüz yüze görüşmeden hoşlandıkları, özellikle “Yaşlılar ile ne tür aktiviteler yaparsınız?” sorusu sorulduğunda öğrencilerin %72,5’i sohbet etmek, %13,4’ü hepsi yanıtını verirken, %7’si sosyal etkinliklere katılma, %3’ü birlikte televizyon izlemek, yanıtını vermişlerdir. Gençlerin yaşlılarıyla sohbet etmekten hoşlandıkları ve bunun da dede-nine-torun ilişkisinde önemli bir sonuç olarak ortaya çıktığı göze çarpmaktadır.

3- Lise öğrencilerinin yaşlıları bilgi sahibi danışılacak kişi olarak gördükleri hipotezi ele alındığında; öğrencilerin yaşlılarına saygı duydukları ve bunuda kabullendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinin “Yaşlılar sözleri ve öğütleri dinlenen kişilerdir.” fikrine %77,6’sı katıldığını, %11,2’si katılmadığını ifade ederken %11,2’si ise fikrinin olmadığını belirtmiştir.

4- Lise öğrencileri yaşlıları, belirli bir fiziksel özellikler gösteren (saçları beyazlamış, teni buruşmaya başlamış, belli görme bozuklukları olan, hastalık sayısı fazla olan, boyu kısalmaya başlamış vb.) bireyler olarak algılamaktadır hipotezimiz doğrulanmış olup cinsiyet ile birlikte değerlendirildiğinde; erkek öğrencilerin %53,4’ü, kız öğrencilerin ise %75’i fiziksel dış görünüş olarak baktıkları sonucuna ulaşılmış olup burada dikkat çekici yönün ise kız öğrencilerin dış görünüşe daha fazla değer verdikleri ortaya çıkmaktadır.

5- Lise öğrencileri yaşlıları memnuniyetsiz, olarak gördükleri hipotezi ele alındığında öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlı memnuniyetsizdir.” ifadesi birlikte değerlendirildiğinde; kız öğrencilerden %66,9’u, erkek öğrencilerden %70,2’si bu ifadeye katılmadığını belirtmişlerdir. Bu ifadenin değerlendirilmesinden gençlerin yaşlıları memnuniyetsiz olarak algılamadıkları görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar bencil ve hoşgörüsüzdür.” sorusu birlikte değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %75,4 ve erkek öğrencilerin %77,9’u bu ifadeye katılmadıkları, öğrencilerin %4,1’inin bu ifadeye katıldıkları %19,6’sının ise fikir beyanından kaçındıkları, gençlerin yaşlıları bencil ve hoşgörüsüz olarak görmediği aksine hoşgörülü olduğu ve bencil olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyeti ile “Yaşlılar gençleri sevmez.” sorusu birlikte değerlendirildiğinde gençlerin büyük çoğunluğunun %74,9’u bu ifadeye katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

6- Lise öğrencileri, anne ve babasına yaşlılığında bakmaya istekli olacaktır hipotezi değerlendirildiğinde; bu hipotez doğrulanmıştır. “Yaşlılara evde bakılması gerektiğini düşünüyorum.” ve “Ebeveynlerim (anne-baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.” soruları birlikte değerlendirildiğinde; katılımcıların yüzde 89’unun yaşlıların evde bakılması gerektiğini ifade ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

7- Lise öğrencileri, huzurevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir hipotezi irdelendiğinde; bu hipotez doğrulanmamıştır.

8- Lise öğrencileri yaşlanınca huzurevinde kalmak istememektedir hipotezi ele alındığında; hipotezin doğrulandığı, ankete katılan öğrencilerin huzurevi bakımına ne kendileri ne de ebeveynleri için uygun görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Günümüzde demografik açıdan bakıldığında, aile yapısındaki değişimler ve nesiller arası bağlılık ve dayanışma kavramlarına ilgi artmaktadır. Kuşakların bir araya gelmesi yaşlılar ile birlikte aynı ortamda olmak toplumsal değerlerin, geleneklerin ve yeniliklerin aktarılmasını sağlayacaktır. Yaşlılık bir ülke için önemli sosyal sorunlardan biri olup, yaşlı nüfusun artması durumunda karşılaşılabilecek sosyal sonuçların önceden planlanması gerekmektedir. Önümüzdeki yıllarda yaşlı nüfusun artacağı düşünüldüğünde bu planlamanın önem arz ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Değişen yaşam koşulları yaşlıların aile içerisindeki konumunu etkilemektedir. Geleneksel olarak yaşama alışmış, saygın ve etkin olan yaşlılar, çarpık kentleşmeyle birlikte ailenin modern çekirdek aileye dönüşmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. Ailenin küçülmesi sonucu yaşlıların değersizleşmeye başlayacağı endişesi kaçınılmazdır. Yaşlı, geleneksel geniş ailede önemli bir otorite kaynağı iken modern çekirdek ailede bu vasfı azalmakta, bunun sonucunda yaşlıların ailedeki saygınlığı sorgulanır olmaktadır. Ancak, günümüzde her iki ebeveynin çalışması sonucu ailelerin çocuk bakımı ciddi bir sorun oluşturmuş ve bunu da çocuklarına bakım için yaşlılarından yardım almak şeklinde yeniden yaşlılar ile birlikte kalma veya yaşlı anne babalarına yakın evler tutma şekline dönüşmüştür. Bu durumda modern aile içerisindeki yaşlının yeri ve önemi de tartışılmalıdır. Konutların bu şekilde yaşamaya

elverişsiz duruma dönüşmesi tekrar gözden geçirilmeli, yapılacak binaların geniş aile yapısına uygun şekilde yapılması gerektiği göz önüne alınmalıdır.

Lise öğrencilerinin ileriki yaşlarında kendi yaşlılarının yatağa bağımlı olmaları durumunda hangi sorunların yaşanabileceği, onlara nasıl davranmaları gerektiği konularında bilgi sahibi olmaları onlara huzurlu bir aile ortamı sağlayacaktır. Bu sebeple huzurevlerinde yaşayan yaşlılar ve huzurevleri hakkında yeterli bilgileri olmayan, yeterli bilgiye sahip olmadıkları neleri yapması gerektiğini bilmeyen genç liseli öğrencilerin yaşlılıkla alakalı ve huzurevleri hakkında daha iyi bilgi alabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere yönelik “Sosyal Sorumluluk Dersleri” konulabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, ailenin ve nesiller arası bağların güçlenmesi, dayanışma ve birliğin korunması ve sürdürülmesinde ergen-büyük ebeveyn ilişkisini inceleyen çalışmaların artırılması için medyanın yaşlılar ile alakalı olumlu imaj oluşturmaya yönelik filimler ve programların olması, ayrıca yaşlıya yönelik politikaların geliştirilmesi faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Abduşoğlu, A. (2012, Mart). “Türkiye’de yaşıllık dönemine ilişkin beklentiler araştırması”. *Kuşaklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara..
- Akal, S. (2005). *Evde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam kalitesine etki eden etmenlerin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Akdemir, N., Çınar, F. İ., ve Görgülü, Ü. (2017). Yaşıllığın Algılanması ve Yaşlı Ayrımcılığı. <http://geriatri.dergisi.org/summary.php?id=375>. [03.01.2017].
- Akgün, H.S., Erdal, R. (2007).“*Yaşıllık Kavramı ve Yaşlıya Yaklaşım*”, Temel Geriatri . Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri.
- Akın, G. (2006)“Her Yönüyle Yaşıllık”Ankara: Palme Yayıncılık ,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, <http://www.ozurluveyasli.gov.tr/tr/html/402>. [12.12.2015],
- Aközer, M., Nuhrat, C., ve Say, Ş. (2011). Türkiye'de Yaşıllık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 27(27). Ankara.
- Altıparmak S. (2009). Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam doyumu, sosyal destek düzeyleri ve etkileyen faktörler. Fırat Üniversitesi, *Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 23(3), 159-164.
- Altuğ, F. vd. (2009). Evde yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 48-60.

- Annak B. (2005). *Sosyal destek, sosyal ağ, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu: duygu durum ve anksiyete bozukluğu tanısı alan kişiler ve düzenli hemodiyaliz tedavisi gören hastalar açısından bir karşılaştırma*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Ardahan, M. (2010). Yaşlılık ve Huzurevi, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5 (20), 25-33.
- Arpacı, F. (2005). *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*. Ankara: Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Yayınları.
- Arun, Ö. (2008). Yaşlı Bireyin Türkiye Serüveni: Kaliteli Yaşlanma İmkânı Üzerine Senaryolar. Gaziantep Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 313-330.
- Aslan, D., ve Ertem, M. (2012). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler*. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği. Ankara: Palme Yayıncılık,
- Aslan, N. Ve Cansever, B.(2007). Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma). *Ege Eğitim Dergisi*, (8)1, 113-130.
- Atilla Demir, Sevim. (2015, Ekim).Değişen Dünyada Aile Değerleri ve Yaşlılık. *Yaşlılık Atölyesi Bildiri Özetleri Kitapçığı*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bahar G., Bahar A., Savaş A.H. (2009). Yaşlılık ve yaşlılara sunulan sosyal hizmetler, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12):85-98.
- Baran Görgün, vd., (2005). *Yaşlı ve Aile İlişkileri. Ankara Örneği*, Ankara.: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Genel Yayın No:127.
- Bayraktar R. (2005). *Yaşlılıkta üretkenlik*, 4. Ulusal Geriatri Kongresi Kitabı, Ankara: Türk Geriatri Vakfı Yayını. 24-27,

- Baysan N.P. (2008). Yaşlıların yaşlılık algısı ve sağlıkla ilgili yaşam kalitesini etkileyen faktörler, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Bilir, N. (2004). *Yaşlanan Toplum. Sağlıklı ve Başarılı Yaşlanma*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Gebam Yayınları.
- Bulduk, E.Ö. (2007) Yaşlılık, yaşam kalitesi ve ergonomik tasarımlar, *IV. Ulusal Yaşlılık Kongresi Kitabı*, 1. baskı içinde, Yaşlı Sorunları Araştırma Derneği yayını, Ankara.
- Cangöz, B. (2009). Yaşlılıkta Bilişsel ve Psikolojik Değişim. http://e-kutuphane.teb.org.tr/pdf/tebakademi/geriatri_2009/19.pdf [17 Mart].
- Canatan K., Yıldırım E. (2011). *Aile Sosyolojisi*". İstanbul: Açılım Kitap.
- Canatan, A. (2008). Toplumsal değerler ve yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(1), (2008): 62-71.
- Cankurtaran, M., Yeşil, Y. (2012). "Türkiye'de geriatri-Güncel durum" *Kuşaklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma Sempozyumu Bildirileri Kitabı, 18-24 Mart 2012*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü,2012, 243-256.
- Certel, E. (2010). *Gençlik ve Sosyal Gelişim: Gençlik Örgütlerine katılan Gençlerle Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çanakkale Belediyesi.(2016). Çanakkale Yaşlılık Atlası. http://halksagligiokulu.org/anasayfa/components/com_booklibrary/ebooks/Yasli_Atlasi_15.11.2013_onay.pdf [16 Aralık].
- Çavuş, F. Ö. (2013). *Yaşlılara Yönelik Evde Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Daniş M.Z. (2009). Kurumlarda kalan yaşlıların yaşam kalitesi ve bunu etkileyen faktörler: Ankara örneğinde bir alan araştırması, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirağ S. (2009). Kronik hastalıklar ve yaşam kalitesi, *Sağlıkla Yaşam Tarzı Dergisi*, 1(1), 58-65.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2017). Türkiye de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı.http://egetipdergisi.com.tr/pdf/pdf_EGE_460.pdf. [12 Ocak].
- Dönümcü İ. (2003).Yaşlıya götürülen sosyal hizmetlerin organizasyonu, *2.Ulusal Geriatri Kongresi*, 20–24, Antalya.
- Vefikuluçay, D. (2008). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ercan N. (2010). *Huzurevlerinde yaşayan yaşlıların yaşam kalitesi ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Eser E. (2002). Sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin kavramsal temelleri ve ölçümü, *Sağlıkta Birikim Dergisi*, (12), 131-134.
- Emiroğlu O.N., Yıldırım N. (2007). Huzurevi çalışanlarının yaşlıda düşme riskine ilişkin görüşleri, *Turkish Journal of Geriatrics*, 10(4): 184-196.
- Genç, Y., ve Barış, İ. (2015). Yaşlı Bakım Hizmetlerinde Çağdaş Yaklaşım: Kurumsal Bakım Yerine Evde Bakım Hizmetlerinin Güçlendirilmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*.36-57.
- Gökbunar, A. R., Alparslan, U., ve Duramaz, S. (2016). Yaşlı Nüfusa Yönelik Sağlık Harcamalarının Azaltılmasında Kamusal Politikaların Önemi, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*,12(1), 109-122.

- Gökçe Kutsal, Y. (2017). Yaşlanan Dünya. <http://www.ftrdergisi.com/eng/makale/1368/139/Full%20Text>. [04 Mart].
- Görgün Baran, A. (2008). Yaşlılıkta sosyalizasyon ve yaşam kalitesi, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi.*, (2), 86-97.
- Görgün Baran, A. (2000). “Yaşlılıkta sosyal uyum sorunu, Antropoloji ve Yaşlılık, Prof. Dr. Vedia Emiroğlu’na Armağan”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayınları, No:006, 68-76.
- Görün, M., ve Kara, M. (2010). “Kentsel Dönüşüm ve Sosyal Girişimcilik Bağlamında Türkiye’de Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması”. *Çanakkale Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*.
- Güloğlu B, Kararımak Ö. (2010). “Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık”, *Ege Eğitim dergisi*, (11)2,73-88.
- Gökkoca, Z.U. Baharlıetik, N. (1999). “Yaşlılık döneminde sosyal hizmet programları”, *H.Ü. Toplum Hekimliği Bülteni*, 20: 3-4.
- Gözübüyük Tamer, M.(2014), “Kuşaklararası Dayanışma ve İşbirliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı ve Yaşlılık Algısının Değerlendirilmesi”, *Toplumbilim Dergisi*, 8 (15), 7-28.
- Gözlükaya , M. (2014). *Lise Öğrencilerinde Anne-Baba Tutumlarının Dini Yönelime Etkisi (Denizli Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Hablemitoğlu, Ş., Özmete, E., Bayoğlu, A. S., ve Yıldırım, F.(2011). Evde Yaşlı Bakımı Hizmetlerinde Gönüllü Olmanın Gençlerin Yaşamlarına Katkısı, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12 (1).

- Hazer, O. (2011). Ergenlerin büyük ebeveynlerinden beklentilerini etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, 1-22.
- Hazer, O. (2012). Ergenlerin büyük ebeveynlerinden beklentilerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 123-141.
- Irmak, H.S., (2017). *Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin ve ailelerinin huzurelerine bakış açılarının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kahriman, İ., ve Polat, S. (2003). Adölesanlarda aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2), 13-24.
- Kalaycıoğlu, S. vd. (2003). *Yaşlılar ve yaşlı yakınları açısından yaşam biçimi tercihleri*. Türkiye Bilimler Akademisi Raporları. Ankara: Tübitak Matbaası.
- Karaca, F. (2010). Huzurevinde Kalan Yaşlıların Hayata Bakış Açılı ve Gelecekle İlgili Beklentileri, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21).
- Karadağ, G. Güner, İ., Çuhadar, D., ve Uçan, Ö. (2008). *Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları*. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3(7), 29-42.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma ve Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karataş, S. (1990). Yaşlılıkta yaşam doyumu ve etkileyen etmenler, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 8(1-2-3); 105-114.
- Kerem, M., Meriç, A., Kırdı, N., ve Cavlak, U. (2001). Ev ortamında ve huzurevinde yaşayan yaşlıların değişik yönlerden değerlendirilmesi. *Geriatri*, 4(3), 106-112.

Kılavuz, M. A. (2002). *Yetişkinlik Ve Yaşlılık Döneminde Eğitim Ve Din Eğitiminin Önemi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları,

Kılıç, B., Korkmaz, M., ve Yücel, A. S. (2015). *40-90 Yaş Arası Kadın Ve Erkeklerde Görülen Ortopedik Ve Travmatolojik Sağlık Sorunlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Uluslararası Hakemli Ortopedi Travmatoloji Ve Spor Hekimliği Dergisi.1-22
(<https://acikerisim.firat.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11508/8837/40%20-%2090%20YA%C5%9E%20ARASI%20KADIN%20VE%20ERKEKLERDE%20G%C3%96R%C3%9CLEN%20ORTOPED%C4%B0K.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [21.03.2017]).

Köşgeroğlu N., Aksoy F, Özkaya G. (1992). *Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlıların karşılaştıkları sorunları ve baş etme yollarının değerlendirilmesi*. Sağlıklı Yaşlanma Temalı Sempozyum Kitabı, SHCEK Basımevi, s.338-349, Ankara.

Kurt G., (2014). Türkiye’ de Yaşlı Kadın Olmak Kuşaklararası Görüşler: Eskişehir İl Örneği, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 165-189.

Kurtulmuş, S. “Aile Modellerinde Ve Demografik Yapıdaki Değişimin Aile Politikalarına Etkisi” *.III Aile Şurası Bildirileri, 25-27 Mayıs 1998*. Aile Araştırmaları Kurumu Başkanlığı, 1998, 7-19, Ankara.

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı. (2016).TR82 Bölgesi Kırsal Yaşlılık Analizi. <https://www.kuzka.gov.tr/basinda-detay.asp?H=661&Haber=tr82-bolgesi-kirsal-yaslilik-analizi-arastirmasi-sonuclandi> [16 Aralık].

Mancılık, A. (2015). *Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Müracaatçı Olarak Yaşlılarla Çalışma Ve Yaşlılara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi*,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Mandıracıoğlu, A. (2010). Dünyada ve Türkiye de yaşlıların demografik  zellikleri, *Ege Tıp Dergisi*, 49(3), 39-45.
- (1992). Bornova Eğitim ve Araştırma Bölgesi'nde 65 Yaş  zeri Popülasyonun Mediko-sosyal Sorunlarının Değerlendirilmesi, (Tıpta Uzmanlık Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Mandıracıoğlu A. ve  am O. (2004). Huzurevi  alışanlarının Sorunları ve Yaşlılar Hakkındaki Görüşleri, *Türk Geriatri Dergisi*, 7(1), 29-32.
- Murakami, İ. (2015, Ekim). “Yaşlılık Atölyesi”, *Yaşlılık Atölyesi Bildiri  zetleri Kitapçığı 20-21 Ekim 2015*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Nair, G. (2015). Gençlik Őiddetinin Toplumsal Nedenleri (Sivas Merkez İlçe  rneği). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Oğlak S. (2008). *Evde Bakım Hizmetleri ve Bakım Sigortası ( lke örnekleri ve Türkiye)*, Hatay: İskenderun Belediyesi Kültür Yayınları.
- Ongan, D. (2012). Huzurevlerin'de Yaşlılara Sunulan Beslenme Hizmetlerinin Değerlendirilmesi ve Yaşlıların Beslenme Durumlarının Saptanması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ozankaya,  . (1991). *Toplumbilim*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Öksüz M. (2015). *Sosyal hizmet lisans  ğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Yalova  niversitesi  rneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yalova Üniversitesi, Yalova.
-  z F. (2007). Yaşamın son evresi: yaşlılık psiko-sosyal açıdan gözden geçirme, *Kriz Dergisi*, 10(2), 17-28.
-  zbek, N. (2006). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar*, İstanbul: Emeklilik Gözetim Merkezi, Altan Matbaası.

- Özer, M. (2001). *Huzurevinde ve aile ortamında yaşayan yaşlıların öz bakım gücü ve yaşam doyumunun incelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir
- Özer, M., ve Karabulut, Ö.Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doyumu, *Türk Geriatri Dergisi Geriatrics*, 6(2), 72-74.
- Özmen, Ş. Y. (2013). Türk Kültüründe Yaşlının Yeri Ve Medyayla Yaşlılığın Değişen Konumu, *Milli Folklor*, 25(100).
- Palabıykoğulları, R., ve Horan, S. (1992). Yaşlılarda depresyon ve yaşam doyumu, *Kriz Dergisi*, 1(1), 26-31.
- Pargament, Kenneth I.,(2005). Acı ve Tatlı: Dindarlığın Bedelleri ve Faydaları Üzerine Bir Değerlendirme”, (Çev. Ali Ulvi Mehmedoğlu), *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 286.
- Pargament, Kenneth I. (2003). Din Psikolojisi Açısından Başa Çıkmanın Teorik Çatısına Doğru, (Çev. Ahmet Albayrak), *Tabula Rasa Dergisi*, 3(9), 207-227.
- Sayın, A.O. (2006). Hemşirelik bakımının değerlendirilmesi ile ilgili bir çalışma. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Softa, H. K., vd. (2015). Yaşlılarda Yaşam Doyumunu Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 8(1).
- Şahin, H.(2015) *Yaşlılık Algısı ve Yaşlılara Sunulan Kurumsal Hizmetler Farkındalığı Üzerine Bir İnceleme: Erzurum İli Örneğinde*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Taşçı, F. (2010). Yaşlılara yönelik sosyal politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya örnekleri, *Çalışma ve Toplum*, 1, 175-202

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2106). “2012 Nüfus İstatistikleri”
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13466> [05.12.2016].

----- (2014). *İstatistiklerle Yaşlılar*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

----- . *adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları. Yaş grubuna göre nüfus 2009-2010*,
<http://www.tuik.gov.tr> [11.11.2015].

Tekinsoy P. (2005). *Yoğun bakım ünitesinde tedavi gören hastaların refakatçilerinin gereksinimlerinin saptanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Telatar, T.G., ve Özcebe, H. (2004). Yaşlı nüfus ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi,
Türk Geriatri Dergisi, 7(3), 162-165.

Top, M. Ş., Özden, S. Y., ve Sevim, M. E. (2003). Psikiyatride yaşam kalitesi, *Düşünen Adam Dergisi*, 16(1), 18-23.

Turhan, B. (2013). *Küresel Gençlik Kültürü Kavramı Bağlamında Bir Gençlik Dizisi Analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

T.C.Amasya Üniversitesi. (2011). “Yaşlı Dostu Kent Amasya”.
<http://www.oka.org.tr/ContentDownload/YaslikentDostuAmasya.pdf>
[06.11.2015].

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). “Yaşlı Bakım Hizmetleri”
http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Ya%C5%9Fl%C4%B1%20Bak%C4%B1m%20Hizmetleri.pdf [20. 12. 2015]

T.C. Kalkınma Bakanlığı, (2014), *Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Onuncu Kalkınma Planı (2014- 2018)*, Ankara.

- Ünsar S., ve İşsever H. (2003). Trakya üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencilerinin benlik saygısını etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Hemşirelik Forumu*, 6(1), 7-11.
- Vara Ş. (1999). *Yoğun bakım hemşirelerinde iş doyum ve genel yaşam doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yağcıoğlu R. (2012). Sağlıklı yaşlanma ve sosyal hizmetler, *Turkish Family Physician*, 3(1), 30-38.
- .(2013). *Huzurevinde Kalan 65 Yaş Üstü Yaşlıların Yaşam Kalitesini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yahyaoglu, R. (2013). *Yaşlanma ve zaman algısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. G. (2013). *Yaşlı Diyabetik Hastaların Tıbbi Beslenme Tedavisine Uyumluluğu ve Beslenme Durumlarının Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldız, M. (2012). Bağlanma kuramı açısından yaşlılık dönemine genel bir bakış, *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 1-30.
- Yılmaz, E. ve Özkan, S. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3, 2.
- Yılmaz, S., vd. (2013). Yaşlılara Yönelik Sağlık ve Sosyal Hizmet Sunumu; Ülke Örnekleri Üzerinden Değerlendirmeler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 22(3), 105-114.

- Yılmaz, S. (2000). *Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yılmaz, E. (2008). *Kronik Böbrek Hastalarının Ruhsal Durumlarının Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Yurttaş, S. (2016). Toplumsal ayrımcılıklara farklı bir bakış: Yaşlı ayrımcılığı ve ötekileştirme. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yücel, H. (2008). Evde ve Huzurevindeki Yaşlılarda Çok Amaçlı Aktivite Eğitiminin Etkinliğinin Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1: Öğrencilerin Doğum Yerleri

	Sıklık	Geçerli yüzde
Adana	3	,8
Adıyaman	2	,5
Ağrı	1	,3
Almanya	2	,5
Ankara	5	1,4
Antalya	3	,8
Azerbaycan	1	,3
Balıkesir	1	,3
Bartın	1	,3
Batman	2	,5
Bayburt	2	,5
Bitlis	2	,5
Bursa	2	,5
Çanakkale	1	,3
Çayırli	1	,3
Çorlu	1	,3
Çorum	1	,3
Denizli	3	,8
Diyarbakır	2	,5
Düzce	1	,3
Edirne	1	,3
Elazığ	2	,5
Erzincan	1	,3
Eskişehir	2	,5
Gaziantep	1	,3
Giresun	1	,3
Gülpınar	1	,3
Gümüşhane	1	,3
Gümüşova	1	,3
Hatay	3	,8
Isparta	2	,5
İstanbul	243	66,2
İzmir	4	1,1
Kahramanmaraş	2	,5
Kahta	1	,3
Kars	1	,3
Kastamonu	2	,5
Kayseri	4	1,1

	Sıklık	Geçerli yüzde
Konya	5	1,4
Kütahya	2	,5
Lüleburgaz	1	,3
Malatya	3	,8
Mardin	5	1,4
Mersin	1	,3
Nevşehir	2	,5
Niğde	1	,3
Osmaniye	1	,3
Rize	2	,5
Samsun	5	1,4
Şanlıurfa	5	1,4
Siirt	3	,8
Sinop	3	,8
Sivas	5	1,4
Tekirdağ	2	,5
Tokyo	1	,3
Trabzon	7	1,9
Yozgat	2	,5
Zonguldak	1	,3
TOPLAM	367	100,0

Katılımcıların doğum yeri oranı en yüksek olarak İstanbul %66,2 orana sahipken, %1,9 oranla Trabzon, %1,4 oran ile Ankara, Konya, Mardin, Samsun, Şanlıurfa ve Sivas yer almaktadır.

Ek Tablo 2: Öğrencilerin Doğdukları Yerlerin Hangi Bölgelerde Olduğu

BÖLGELER	Sıklık	Geçerli Yüzde
Ege	10	2,7
İç Anadolu	24	6,5
Doğu Anadolu	17	4,6
Güneydoğu Anadolu	22	6,0
Marmara	251	68,4
Karadeniz	26	7,1
Akdeniz	13	3,6
Yurtdışı	4	1,1
Toplam	367	100,0

Katılımcıların doğum yeri oranı en yüksek olarak Marmara Bölgesi %68,4 oranına sahipken, bunu %7,1 ile Karadeniz, %6,5 ile İç Anadolu, %6,0 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir.

Ek Tablo 3: Öğrencilerin Ailesinin Memleketi

	Sıklık	Geçerli yüzde		Sıklık	Geçerli yüzde
Adana	1	0,3	Malatya	19	5,2
Adıyaman	4	1,1	Manisa	1	0,3
Afyon	2	0,5	Mardin	14	3,8
Ağrı	4	1,1	Mersin	2	0,5
Amasya	1	0,3	Muğla	1	0,3
Ankara	6	1,6	Nevşehir	2	0,5
Antalya	3	0,8	Niğde	5	1,4
Ardahan	3	0,8	Ordu	4	0,8
Bartın	2	0,5	Osmaniye	1	0,3
Batman	5	1,4	Rize	7	1,9
Bayburt	18	4,9	Sakarya	1	0,3
Bingöl	1	0,3	Samsun	9	2,5
Bitlis	5	1,4	Siirt	4	1,1
Bursa	2	0,5	Sinop	14	3,8
Çanakkale	4	1,1	Sivas	23	6,3
Çorum	1	0,3	Şanlıurfa	8	2,2
Denizli	4	1,1	Tekirdağ	3	0,8
Diyarbakır	8	2,2	Tokat	3	0,8
Düzce	1	0,3	Tokyo	1	0,3
Edirne	5	1,4	Trabzon	27	7,3
Elazığ	3	0,8	Van	1	0,3
Erzincan	7	1,9	Yalova	1	0,3
Erzurum	9	2,5	Yozgat	6	1,6
Eskişehir	4	1,1	Zonguldak	1	0,3
Gaziantep	7	1,9			
Giresun	15	4,1	TOPLAM	367	100
Gümüşhane	9	2,5			
Gürcistan	1	0,3			
Hatay	5	1,4			
Isparta	4	1,1			
İstanbul	10	2,7			
İzmir	3	0,8			
Kahramanmaraş	4	1,1			
Karabük	2	0,5			
Kars	4	1,1			
Kastamonu	11	3,0			
Kayseri	11	3,0			
Kırklareli	3	0,8			
Kilis	2	0,5			
Kocaeli	1	0,3			
Konya	11	3,0			
Kütahya	1	0,3			
Makedonya	2	0,5			

Memleket olarak baktığımızda katılımcıların %7,3'lük kısmı Trabzonluların katılım sağladığı, onu takip eden yüzdeler kısmında %6,3'lük oranla Sivas, %5,2 Malatya, %4,9'luk oranla Bayburtluların katılım sağladığı görülmektedir.

Ek Tablo 4: Öğrencilerin Ailelerinin Memleketlerinin Hangi Bölgelerden Olduğuna Göre Dağılımı

Bölgeler	Sıklık	Geçerli Yüzde
Ege	12	3,3
İç Anadolu	46	12,5
Doğu Anadolu	80	21,8
Güneydoğu Anadolu	51	13,9
Marmara	31	8,4
Karadeniz	123	33,6
Akdeniz	20	5,4
Yurtdışı	4	1,1
Toplam	367	100

Memleket olarak bölgelere baktığımızda katılımcıların %33,6'lık kısmı Karadeniz Bölgesi katılım sağladığı, onu takip eden yüzdeler kısmında %21,8'lik oranla Doğu Anadolu Bölgesi, %13,9'luk oranla Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %12,5'lik oranla İç Anadolu Bölgesi'nden, %8,4 Marmara bölgesinden, %5,4 Akdeniz bölgesinden, %3,3 Ege bölgesinden, %1.1 ise yurt dışından katılım sağlandığı görülmektedir.

EKLER

İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyal Hizmetler Yüksek Lisans Programı'nın 505714005 nolu öğrencisiyim.

İlimiz dahilinde bulunan Bahçelievler Prof.Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Özel Bağcılar Birikim Koleji Anadolu Lisesi'nde Yüksek Lisans Tezi için; "Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi algısı" konusunda okul öğrencileri ile anket yapmak istiyorum.

Anket ile ilgili sorular ekte sunulmakta olup, gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.08.03.2016

Murat YILDIZ

EK:Anket (1 ad.-6 Say.)

Adres:Alemdar Mah. Prof.Kazım İsmail

Gürkan Cd.No:10 Cağaloğlu-Fatih/İstanbul

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.3261361

22.03.2016

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

Sayın: Murat YILDIZ

- İlgi: a) 08.03.2016 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 21.03.2016 tarih ve 3242885 sayılı oluru.

"Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, *uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması*, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Mustafa YİĞİT
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmza Açılış	
E-Postanızda Ne İçeriyor?	
E-Posta Soyadı:	CELEBİ
İşlev:	Bölüm Şefi
Tarih:	23.03.2016
İmza:	

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 26a8-0bc4-376f-8332-173a kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.3242885

21/03/2016

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Murat YILDIZ'a ait 08.03.2016 tarihli dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 14.03.2016 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Murat YILDIZ'ın "*Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi Algısı*" konulu tezi kapsamında, ilimiz Bahçelievler ilçesi Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Bağcılar ilçesi Özel Bağcılar Birikim Koleji Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilere; kişisel bilgi formu ve anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21/03/2016

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f2b2-71ed-33a5-b765-a274 kodu ile teyit edilebilir.

..... LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyal Hizmetler Yüksek Lisans Programı'nın 505714005 nolu öğrencisiyim.

Yüksek Lisans Tezi için; "Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi algısı" konusunda okul öğrencileri ile anket yapmak hususunda İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 22.03.2016 tarih ve 3261361 sayılı izin oluru ekte olup, Anketi 30.03.2016 tarihinde okulunuzda yapabilmem hususunda;

Gereğini arz ederim.

Murat YILDIZ

EK:Anket (1 ad.-6 Say.)

Adres:Alemdar Mah. Prof.Kazım İsmail

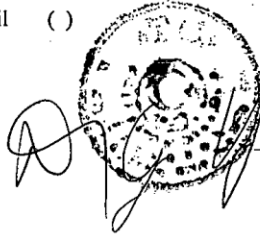
Gürkan Cd.No:10 Cağaloğlu-Fatih/İstanbul

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞLI VE HUZUREVİ ALGISI

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyal Hizmetler Yüksek Lisans Programı "Lise Öğrencilerinde Yaşlı ve Huzurevi algısı" konulu Tez kapsamında hazırlanan bu anket ile; Gençlerin yaşlı ve yaşlılığa bakış açısı, kuşaklararası dayanışma ve işbirliğinin mahiyetine ve gidışatına dair önemli ipuçları sunabilmek ve huzurevi bilinci hakkındaki gençlerin görüşleri, amaçlanmıştır.

ANKET SORULARI

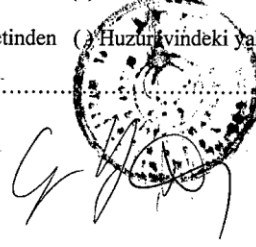
1. Yaşınız?
.....
2. Cinsiyetiniz?
() Bayan () Erkek
3. Doğum yeriniz?
.....
4. Ailenizin Memleketi?
.....
5. Öğrenim gördüğünüz okul?
() Bahçelievler Anadolu İmam Hatip Lisesi
() Prof.Dr.Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi
() Birikim Koleji Bağcılar Güneşli Anadolu Lisesi
6. Öğrenim gördüğünüz Sınıf?
() Hazırlık, () 9'ncü sınıf, () 10'ncü sınıf, () 11'nci sınıf, () 12'nci sınıf
7. Ailenizin Gelir durumu?
() 0-1000 TL, () 1001-1500 TL, () 1501 ile 2000 TL, () 2001-2500 TL,
() 2501-3000 TL, () 3.001 TL ve üzeri,
8. Aile büyükleriniz hayatta mı?
Annem hayatta ama babam hayatta değil () Babam hayatta ama annem hayatta değil ()
Annem ve babam hayatta ama ayrı yaşıyorlar () Annem ve babam hayatta birlikte yaşıyorlar ()
Annem ve babam hayatta değil ()

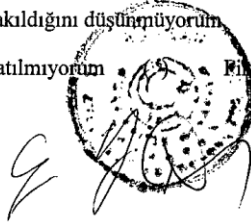
9. Siz dahil ailenizde yaşayan kişi sayısı?
() 2 kişi, () 3 kişi, () 4 kişi, () 5 kişi, () 6 kişi, () 7 kişi ve üzeri,
10. Anneniz yaşlılığında bakıma muhtaç olsa bakımını nasıl yaparsın
Kardeşlerimle birlikte eşit bakarım () Kimseye bırakmam ben bakarım ()
Çalıştığım için Bakım Merkezinde baktırım () Bakımını üstlenmek istemem ()
11. Babanız yaşlılığında bakıma muhtaç olsa bakımını nasıl yaparsın?
Kardeşlerimle birlikte eşit bakarım () Kimseye bırakmam ben bakarım ()
Çalıştığım için Bakım Merkezinde baktırım () Bakımını üstlenmek istemem ()
12. Annenizin yaşlılığında altı bezlense, bezini nasıl değiştirirsin ?
Kendim hallederim () Değiştirmek istemem ()
Yakınlarımdan yardım alırım () Bakım elemanı görevlendiririm ()
13. Baban yaşlılığında altı bezlense, bezini nasıl değiştirirsin
Kendim hallederim () Değiştirmek istemem ()
Yakınlarımdan yardım alırım () Bakım elemanı görevlendiririm ()
14. Ailenizde yaşayan yaşlı var mı?
() Evet () Hayır **(Hayır ise 16. soruya geçiniz.)**
15. Yaşlılar (dede, nine veya her ikisi) ile birlikte mi yaşıyorsunuz?
() Evet, () Hayır **(Evet ise 17. soruya geçiniz.)**
16. Yaşlılar (dede, nine veya her ikisi) kimlerle birlikte yaşamaktadır?
() Eşiyle birlikte, () Yalnız başına, () Evli diğer çocukları
() Bekar Çocukları ile birlikte,
17. Yaşlılarımız (dede, nine veya her ikisi) ile uzaklık mesafeniz nedir?
() Aynı İlde, () Farklı illerde, () Aynı İlçede
() Aynı Mahallede, () Aynı Apartmanda () Diğer.....
18. Ailenizin diğer bireyleri ile birlikte Yaşlılarımızı ziyaret için ne sıklıkla bir araya gelirsiniz?
() Haftada bir, () Ayda bir, () Altı ayda bir,
() Senede bir, () Hiçbir zaman

19. Yaşlılarınız ile nasıl görüşürsünüz?
() Telefon ile, () İnternet üzerinden () Yüzyüze () Diğer.....
20. Birlikte olduğunuz zaman Yaşlılarınız ile yaptığımız aktiviteler nelerdir?
() Sohbet etme () Televizyon izleme () Hiçbiri
() Sosyal Etkinliklere katılma (Sinema-Tiyatro-Konser vb) () Hepsi
21. Yaşlıların Aile içindeki önemi sizce nedir?
() Manevi destek () Maddi destek () Hiçbiri
() Tecrübe ve Bilgisi () Çocuk bakımı () Hepsi
22. Yaşlıların ihtiyaç duyduğu şey, sizce nedir?
() Huzur () Çocuk ve Torunları ile birlikte olma
() Sevgi ve Şefkat, () Sağlık-Bakım, () Hepsi
23. Sizce yaşlı kaç yaşındaki kişilerdir?
() 50-60 Yaş, () 61-65, () 66-70, () 71-80 Yaş () 81 ve üzeri Yaş
24. Öz bakımını gerçekleştiremeyen kişiye yaşlı denir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
25. Belli bir yaşa gelmiş bireylere yaşlı denir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
26. Belli fiziksel özellikler gösteren bireylere yaşlı denir.(saçları beyazlamış,teni buruşmaya başlamış,belli görme bozuklukları olan,hastalık sayısı fazla olan, boyu kısalmaya başlamış vb.)
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
27. Yaşlı bireylerin bakıma muhtaç kişilerdir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
28. Yaşlılar sözleri ve öğütleri dinlenen kişilerdir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
29. Yaşlanınca başkalarına muhtaç oluruz.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
30. Yaşlı birey ile aynı masada yemek yemekten hoşlanır mısınız ?
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
Zorunlu Hallerde kısmen ()
31. Yaşlı, cömert ve iyi kalplidir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()

32. Yaşlı misafirperverdir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
33. Yaşlı espirili ve hoşgörülüdür.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
34. Yaşlılar gençleri sevmez.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
35. Yaşlılar bencil ve hoşgörüsüzdür.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
36. Yaşlılar hep hastadır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
37. Yaşlı muhafazakârdır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
38. Yaşlı Memnuniyetsizdir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
39. Yaşlılar medyada geleneksel kişiler olarak yansıtılır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
40. Yaşlılara evde bakılması gerektiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
41. Yaşlılara aile bireyleri tarafından daha iyi bakılacağını düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
42. Huzurevleri hakkında bilginiz var mı?
Evet () Hayır ()
43. Daha önce huzurevi ziyaretinde buldunuz mu?
Evet () Hayır ()
44. Huzurevi hakkındaki bilgiyi nereden öğrendiniz?
() Yazılı ve Görsel Basından () Okulla yapılan Huzurevi ziyaretinden
() Ailem ile yaptığım huzurevi ziyaretinden () Huzurevindeki yakınımı ziyaretimden
() Diğer.....

45. Huzurevlerinin gerekli kurumlar olduğunu düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
46. Huzurevleri şehrin içinde yer almalıdır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
47. Tüm huzurevleri ücretsizdir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
48. Huzurevlerinde kimler kalır?
Ruh sağlığı bozuk yaşlılar () Fiziksel engeli olan yaşlılar ()
Sağlıklı yaşlılar () Hepsi ()
49. Ebeveynlerim(Arne-Baba) yaşlandığında huzurevi bakımına verebilirim.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
50. Yaşlıların huzurevlerinde bakılması gerektiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
51. Huzurevlerindeki eğitimli kişilerin yaşlılara daha fazla özen göstereceğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
52. Huzurevleri yaşlılar için bir sosyalleşme alanıdır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
53. Huzurevlerinde kalan yaşlıları aileleri istememektedir.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
54. Yaşlı bireylerin ailelerinin, maddi imkansızlıkları dolayısıyla huzurevi bakımına verildiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
55. Yaşlıların aile bireyelerine yük olmamak için huzurevlerinde kaldıklarını düşünüyorum
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
56. Yaşlıların huzurevlerinde mutlu olacağını düşünmüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
57. Huzurevlerinde, yaşlılara iyi bakıldığını düşünmüyorum
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()

58. Maddi durumu iyi olan ailelerin, yaşlı aile ferdini huzurevi bakımına vermesinde sakınca görmüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
59. Yaşlılara huzurevlerinde yeterli hizmetlerin verildiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
60. Ülkemizde huzurevlerinin gelişmesi gerektiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
61. Ülkemizde huzurevi sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
62. Huzurevlerinde kalan yaşlılara gereken psikolojik destek verildiğini düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
63. Ülkemizde huzurevlerine gereken denetim yapıldığını düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
64. Huzurevlerinde çalışan personellerin bilinçli olarak hazırladığı sosyal aktivitelerin yaşlıların hayattan kopmamalarına önemli katkı sağladığını düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
65. Huzurevlerinin sosyal faydadan çok mali rant sağlayan kurumlar olduğunu düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
66. Refah seviyesinin yükselmesi ile huzurevi ihtiyacının arttığını düşünüyorum.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
67. Gençlerin yaşlılık dönemlerine yabancı kalmamaları için huzurevi ziyaretleri sosyal sorumluluk projeleri arasında yer almalıdır.
Katılıyorum () Katılmıyorum () Fikrim Yok ()
68. Yaşlanınca Huzurevinde kalmak ister misiniz?
() Evet () Hayır

